MEMBRII COMISIUNII PLEBISCITARE DIN SARRE

Conform tratatului de pace, la expirarea termenului de cincisprezece ani, adică în Ianuarie 1935, regimul definitiv, trebuia să fie substituit acestui regim provizoriu, sub controlul Societății Națiunilor. Pentru stabilirea acestui regim definitiv, a fost nevoe ca populația ținutului să voteze pentru una din cele trei posibilități: menținerea regimului provizoriu; apartinența la Germania sau alipirea la Franța.

Conform aceluiaș tratat, Germania trebue să răscumpere minele de cărbuni cari formează proprietatea Franței. Prețul a fost fixat de către experți, iar Germania va trebui să-l plătească în aur. Pentru garantarea păcii, revenirea la Germania a fost soluția cea mai fericită. In situația actuală, un plebiscit defavorabil Germaniei ar fi însemnat producerea în această țară a unor turburări cari, fără îndoială, ar fi dus la conflicte externe. **W.**

C. ANTONIU

excelentul tenor, care obține un succes imens în fiecare seară la Teatrul Alhambra, în super-revista d-lor Vlădoianu și Constantinescu „Alhambra cucerește".

Stomacul protector al intestinului!

Stomacul primind alimentele mai mult sau mai puțin mestecate, sau prea calde sau prea reci, le evacuează parțial digerate, prin sucul gastric, în intestin. Dacă alimentele trec în intestin insuficient preparate, ele îl irită și consecința e constipația și o auto-intoxicație. Pentru înlesnirea muncii stomacului, nimic nu e mai bun ca Magnesia Bisurata. O mică doză de praf, luat în puțină apă, ajută nu numai digestiei, dar și neutralizează excesul de aciditate pricinuit de fermentația alimentelor, — și incetează, instantaneu, toate durerile, starea proastă generală și alte răuri ca, de pildă arsurile, gazele, senzația de acru în gură, migrenele și insomniile ce constituiesc consecințele. Magnesia Bisurata reacționează imediat. Luați din ea după masă și veți simți, imediat, că digestia e mai bună. De vânzare la toate farmaciile și drogueriile cu prețul de lei 75, sau în formatul mare economic cu lei 110.

Președintele comisiei instituită de Liga Națiunilor în Sarre, dr. KNOX, vorbind cu generalul englez Temperley, șeful trupelor internaționale din Sarre.

Franța n'a voit Sarre!..

FAPTUL că plebiscitul instituit de Liga Națiunilor a dat la 13 Ianuarie o majoritate de 90% voturi pentru realipirea la Germania, nu trebue să ne facă să credem că populația din Sarre s'a declarat în favoarea regimului hitlerist. Căci nu se găsește om pe suprafața pământului, oricât de puțin priceput în politică și sociologie, care să se împace cu sistemul cazon instituit de național-socialiști; nu se găsește conștiință, oricât de docilă, care să primească de voe bună călcătura de cizmă a militarismului agresiv.

Locuitorii din Sarre, în unanimitate germani, au acceptat reîntoarcerea la Germania, doi ani după instituirea regimului hitlerist, adică după ce toate cruzimile deslănțuite cu acel prilej — asasinarea adversarilor politici, încarcerarea în celule sau închiderea în teribilele lagăre de concentrare — au fost atenuate și în parte uitate.

Cine a ascultat conferințele de propagandă ale național-socialiștilor în ajunul plebiscitului, cine a citit o parte, măcar din presa germană, sau a putut vedea un singur afiș de îndemn, știe că locuitorii din Sarre au fost cooptați de hitleriști — **prin renegarea solemnă și formală a tuturor principiilor lui Hitler.** Führerul a declarat că recunoaște valabilitatea votului obștesc și secret — el care e împotriva democrației — a recunoscut cetățenia evreilor — el care e un antisemit furios — a făgăduit că nu se va amesteca în organizația bisericilor — el care a provocat și pe catolici și pe protestanți — și a jurat solemn, prin reprezentantul lui autorizat, d. **Burckel,** că va ocroti atât viața d-lui **Braun,** reprezentantul separatiștilor, cât și viața muncitorilor de alte credințe politice. Se va ține sau nu de cuvânt? Rămâne de văzut.

Că a fost crezut, iată un miracol care ar fi de necrezut, care nu s'ar fi produs cu siguranță niciodată, dacă n'ar fi avut în fața lui un popor cum e cel francez, de o structură sufletească mult mai subtilă și de o inteligență politică mult mai încercată. Nu încape nicio îndoială că Germania a putut obține marea majoritate a voturilor din Sarre, numai mulțumită faptului că **Franța n'a voit Sarre!**

Trebue să reamintim că vreme de 15 ani autoritățile franceze au avut în Sarre un cuvânt hotăritor — mai mult, că întreaga viață economică a ținutului, care-și are rădăcinile înfipte în bogatele zăcăminte miniere se află în stăpânire franceză. Sarreul fusese cedat Franței prin tratatul de pace, toc mai pentru aceste mine, cari aveau menirea s'o

La primăria din Sarrebrnck, capitala ținutului Sarre s'au pregătit cartotecile cu numele acelora care au dreptul să voteze.

despăgubească de pierderile suferite cu distrugerea minelor din Franţa de Nord şi Calais, de către trupele de invazie ale Kaiserului. In 15 ani, Franţa, dac'ar fi voit, ar fi putut lega indisolubil — adică prin ameninţarea cu inaniţia — de interesele ei, absolut toată populaţia Sarreului. Cu ne'nsemnate presiuni, cu mici modificări de salarii, cu inocente organizaţii de sindicate şi cooperative de consum, n'ar mai fi rămas în Sarre bărbat, femee sau copil, care să nu fi privit spre Franţa, ca spre soarele de unde vine lumina şi care coace grânele. La plebiscitul din Silezia, de acum treisprezece ani, unde locuitorii polonezi erau în număr impunător, voturile obţinute de republica germană de atunci au atins o majoritate impunătoare, tocmai pentrucă locuitorii din Silezia, idiferent de naţionalitate, erau legaţi de întreg sistemul economic german. Şi a fost nevoe de o lovitură de forţă, a unor trupe neregulate poloneze, ca Germania să fie silită, **împotriva rezultatului plebiscitului,** să cedeze Poloniei o parte din minele de metal, la care ar fi avut singură tot dreptul. Oamenii lui Hitler, însărcinaţi să „lucreze" ţinutul Sarre în vederea plebiscitului, n'au mai avut nevoe să încunoştiinţeze Franţa că Sarreul e teritoriu german, că lupta politică trebue deci să se dea numai între germani, şi orice amestec francez va fi socotit ca o imixitiune neprietenească în afacerile interne ale Germaniei. **Franţa ştia acest lucru de 15 ani** — şi timp de 15 ani nu s'a purtat altfel!

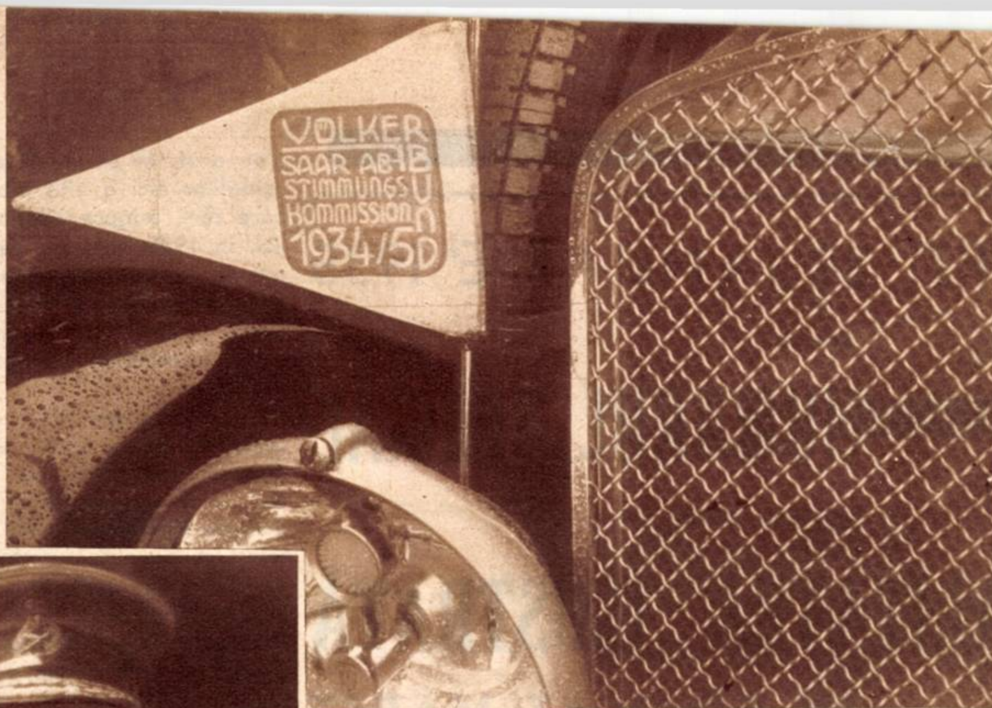
De ce?..

Pentrucă francezii cari, în afară de ţara lor, au izbutit să creeze un imperiu colonial în Asia şi Africa, demn de prestigiul rasei albe, n'au voit, n'au avut niciun interes să aţâţe în Europa un nou prilej de conflicte — n'au înţeles să pue între Germania şi Franţa o nouă Alsacie-Lorrenă, care să ducă, mai curând sau mai târziu, la un nou răsboi.

Intr'un veac Franţa a fost de patru ori invadată de trupele germane — pentru motive teritoriale. Franţa şi-a dat seamă că fiecare petec de pământ a dobândit azi în Europa şi o semnificaţie naţională, pentru care tremură şi se înflăcărează milioane de suflete, de aceeaş naţionalitate.

Ultima înfrângere pe care a suferit-o Germania din pricina lipsei ei de simţ politic şi mai cu seamă din pofta nelimitată de dominaţie, ar fi putut fi o lecţie definitivă pentru Germania. N'a fost. Germania, sub conducerea unui om politic mânat de instincte cesariene, şi-a însuşit din nou ţelurile imperialiste ale fostului Kaiser, şi metodele lui pot duce la un nou răsboi — şi mai mult decât sigur, la o nouă înfrângere.

Dar oamenii politici ai Franţei sunt insufleţiţi de un spirit al păcii tot atât de viguros ca în 1914, şi dacă atunci

Automobilele puse la dispoziţie membrilor comisiunii plebiscitare din Sarre purtau fanionul din fotografia de mai sus. Aceiaşi inscripţie a fost tipărită pe nişte insigne speciale de recunoaştere pentru membrii comisiunii.

Colonelul Brind şeful trupelor engleze din Sarre.

MARTI 29 IANUARIE 1935

apare

NUMĂRUL SPECIAL

din

REALITATEA ILUSTRATĂ

IN FORMAT MĂRIT

după modelul marilor reviste similare din occident. Formatul mărit va permite o aranjare a materiei mult mai plăcută ochiului. Ilustrațiile vor apare mult mai mari, iar materialul redacțional va fi mult mai bogat.

NUMARUL SPECIAL

va cuprinde :

1. Revista în FORMAT MĂRIT cu un extrem de bogat material redacțional. Revista va fi **tipărită artistic în 3 culori la heliogravură.**
2. Suplimentul de 24 pagini cu schițe, reportagii de senzație, humor și jocuri distractive.
3. **1934 IN IMAGINI**

   un volum elegant, de 100 pagini, în culori la heliogravură, care va cuprinde toate evenimentele și frământările politice, sociale, artistice, literare, ale anului 1934 în fotografii. Cea mai completă, mai sugestivă și mai bine alcătuită privire retrospectivă asupra anului care s'a scurs.

NUMARUL SPECIAL DIN

REALITATEA ILUSTRATĂ

va cuprinde **160 DE PAGINI**

și va constitui

UN RECORD IN PUBLICISTICA ROMÂNEASCĂ

Rețineți-l din vreme la chioșcarul d-voastră

n'au avut, în afară de eroismul soldaților nici o altă armă, prin care să-și asigure independența, azi, în 1935, sunt pe cale de-a crea un sistem de alianțe politice, cu nucleul în Liga Națiunilor, pentru întemeerea unui statut internațional al unei păci definitive.

Din ce în ce mai mult, național socialiștii de la Berlin se încredințează că metodele silnice, cari-au dus la captarea puterei politice în Germania, nu se pot folosi cu aceeaș ușurință și mai cu seamă tot atât de „fericit" în Europa.

Ultima lecție de politică europeană pe care le-a dat-o Franța, ținându-se departe de agitația politică din Sarre, preferând să-și vândă minele uriașe de cărbuni decât să creeze un prilej de conflict, va folosi oare politicei externe a celui de-al treilea Reich ?

Ne'ndoim. Psihologiile nu se schimbă atât de ușor, iar psihologia prusacă nu se moaie decât în fața forței.

Franța însă a făcut un gest cari va folosi cu siguranță Europei. Renunțând, de bună voia ei, la Sarre, a consolidat motivele de pace și a mai câștigat un răgaz — atât de prețios în împrejurările complicate și amenințătoare de azi — pentru a lucra la sistemul de alianțe, menit să asigure pacea lumii.

Răsboiul a fost încă odată îndepărtat.

Și la anul viitor va veni la Geneva și forța uriașă a Statelor Unite. — **W.**

SARRE ne VORBEŞTE

Un scriitor german, d. Theodor Balk, a publicat puţin înainte de plebiscitul din Sarre, la Zürich, o carte care cuprinde tot ce s'a scris mai complet în jurul chestiunii Sarre. Autorul şi-a intitulat cartea „Interview unei ţări". Tot Sarre-ul vorbeşte: menagere, mineri, preoţi, fermieri, copii, mari industriaşi, funcţionari ai Societăţii Naţiunilor, conducătorii marilor partide sarreze, toţi îşi exprimă punctul de vedere asupra plebiscitului.
Printre numeroasele mărturii culese de d. Balk cităm mai jos câteva cari redau motivele acelora cari au votat pentru Germania, chiar împotriva voinţei lor. Autorul este el însuşi pentru „statu quo".

DE CE SUNT IMPOTRIVA „STATU QUO"-ULUI

De vorbă cu o menajeră

ARE o căsuţă mică, curată şi cochetă însă. Se simte că a trăit şi zile mai bune. Are doi fii, băeţi de 18 şi 20 de ani. Jnul face parte din „Arbeitsdienst" (Serviciul nuncii); când te salută, ia poziţia de drepţi ɔocnind călcâiele. Celălalt este bursier al unei nari şcoli germane de muzică.

nterlocutoarea mea este o femee căreia îi ɔlace să facă bine chiar acelora cari nu-i împărtăşesc ideile.

— Nu este decât un pas dela naţional socialism la comunism îmi spune ea. Şi când toată lumea va avea de lucru, veţi vedea că nu vor mai exista comunişti. Programul lui Hitler conţine multe lucruri cari sunt şi în programul comuuist.

— Atunci de ce este atât de pornit împotriva comuniştilor?

— !?

— Credeţi că după alipirea Sarre-ului de Reich, naţional-socialiştii se vor răzbuna împotriva adversarilor politici trimiţându-i în lagăre de concentrare?

— Nu cred.

— Dar situaţia materială? Se va îmbunătăţi?

— Vă răspund sincer: nu cred. Dar sunt germană. Sunt mulţumită să trăesc mai puţin bine, dar să nu fiu nevoită să-l trimit pe fiul meu într'o legiune străină.

Femeea se înflăcără.

— Prefer să-l desgrop pe bărbatul meu şi să trăesc cu jumătate din pensia mea în Reich, decât să devin franceză... Mă îngrozesc numai la gândul că s'ar putea menţine statu-quo.

SCOALA FRANCEZA SI SCOALA GERMANA

Conducătorii frontului german susţineau sus şi tare că minerii cari refuzau să-şi trimită copiii la şcoala franceză erau concediaţi din slujbe.

Am vrut să mă informez precis în această chestiune. Şi m'am dus la d. Raspail, care a fost indignat când am făcut aluzie la acest lucru.

— Ce neruşinare! Minerii noştri au 26.000 de copii. Dintre aceştia numai 1863 frecventează şcolile franceză. Asta se numeşte teroare?

— Aş vrea să mă informez la faţa locului dacă se poate.

— Cu plăcere! — îmi răspunde d. Raspail. Intr'o dimineaţă m'am dus să vizitez una din şcolile franceze. Erau acolo 171 de elevi dintre cari 138 copii de mineri germani şi 53 copii de cetăţeni francezi.

— Câţi elevi aţi avut anul trecut? — îl întrebai pe director.

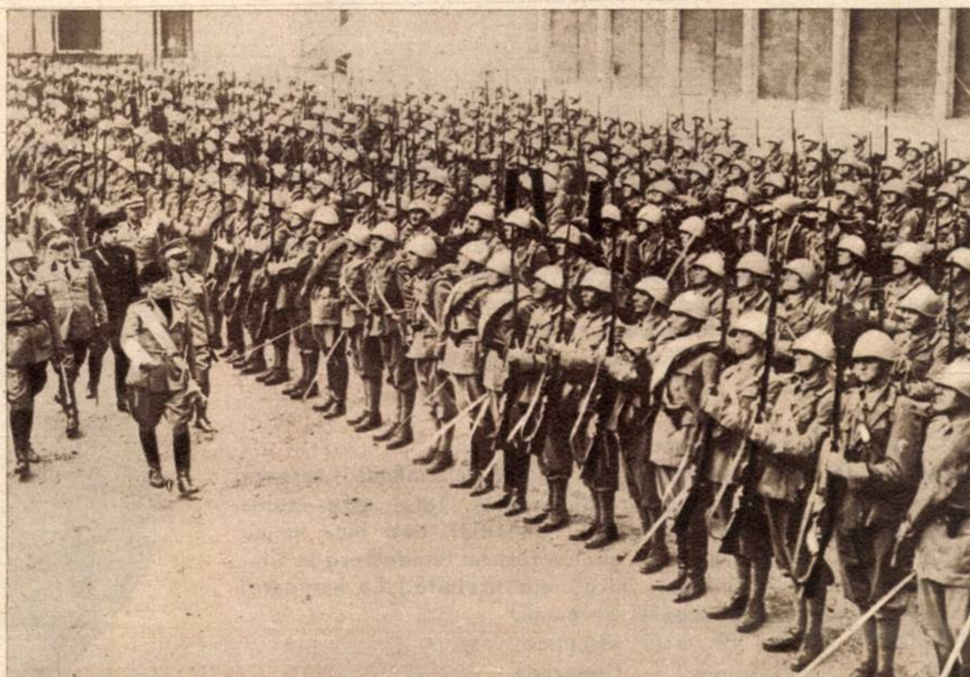
— 265.

— Cu alte cuvinte 94 mai mult de cât anul acesta. Ce s'a făcut cu ei?

— Părinţii i-au trimes la şcoala germană.

— Se află printre părinţii acestor copii mineri cari au fost concediaţi?

Directorul se gândi, scoase un caet din sertar, îl răsfoi şi-mi răspunse negativ. Am cerut adresa acelor părinţi şi am notat adresele a şapte dintre ei. **Audiatur et altera pars.**

Mussolini trecând în revistă trupele italiene trimise pentru menţinerea ordinei în Sarre.

O vedere a străzii principale din Saarbrücken — capitala regiunii Sarre — luminată feeric în timpul nopţii.

Trupele engleze trimise de Liga Naţiunilor pentru menţinerea ordinei în Sarre îşi fac intrarea cu muzică militară în Saarbrücken.

La Calais, camarazii francezi primesc pe cei englezi.

Cazul No. 1. O găsesc pe mamă în bucătărie. Tatăl este la lucru la mină. Deci nu a fost concediat? — Nu, mă informează femeea. Am fi lăsat copiii la şcoala franceză, dar în timpul vacanţelor au fost la Heidelberg şi când au revenit n'au mai vrut să urmeze la şcoala franceză. Şi apoi, dacă i-am fi lăsat, am fi păţit-o rău.

— Cum asta?

— Când am fi ajuns din nou sub Hitler.

Cazul No. 2. Un fiu mare este pe punctul de a mânca. Lucrează la o mină „pe partea cealaltă" (în Franţa). Tatăl este înscris în frontul german. Nici el n'a fost concediat, deşi fiiça lui nu mai merge la şcoala franceză. Şi ea a fost la Heidelberg în timpul vacanţelor. (Hrană bună, întreţinere gratuită.) La înapoere, părinţii au înscris-o la şcoala germană.

— De ce? Inainte de a-mi răspunde, fetiţa roşi. Apoi spuse: — Deoarece toate prietenele mele merg acolo. Dar mama nu este mulţumită cu acest răspuns. — Dar spune, nu trebue să-ţi fie ruşine. — Pentru că suntem germani, asta e!...

Cazul No. 3. Tatăl joacă cărţi cu nişte prieteni. Şi el şi-a retras fata de la şcoala franceză. N'a fost concediat. A fost însă „busculat". — Bine, dar câştigi la fel ca şi înainte! — îi spuse un camarad. — Da, dar m'au mutat. Şi atunci, mi-am dat fata la şcoala germană. — Aşadar după ce ai fost mutat, ţi-ai retras fata de la şcoala franceză? — Da, îmi răspunse părintele, fără să-şi dea seama de importanţa răspunsului său.

Nici în celelalte 4 cazuri cercetate n'am găsit nici un miner care să fi fost concediat pentru că şi-a retras fata de la şcoala franceză.

Seara, după ce cutreerasem de la o casă la alta, mi-am recitit însemnările şi am conchis: 1. Copiii cari mergeau la şcoala franceză, au rămas germani; 2. singura consecinţă a fost, că au învăţat puţină franceză. Copiii cari au mers până la Paşti la şcoala franceză, au fost trimişi în vacanţe la Heidelberg; acolo au fost bine hrăniţi şi bine trataţi. Şi li s'a spus zilnic, datoriile pe cari le au Sarrezii faţă de Germania; 3. „Am fi păţit-o rău". Părinţii au fost ameninţaţi cu anul 1935. Afişele frontului german „Gândiţi-vă la 13 Ianuarie" strecurau teama în suflete.

ANTICIPARI ANTISEMITE

Ascult pe un negustor de mătăsuri en gros. Un evreu. Acum câteva săptămâni a primit vizita unuia din cei mai vechi clienţi

In ziua plebiscitului din Sarre: soldaţi olandezi păzind graniţa de la Zweibrücken.

ai săi, un arian. — Dragă domnule X..., i-a spus clientul, criticând persecuţiile antisemite din Reich, nimeni nu mă va putea obliga să nu mai cumpăr la d-ta. Cum, să nu mai am dreptul să târguesc la d-ta, care m'ai servit totdeauna mai bine decît ceilalţi şi pe care te cunosc de 30 de ani ca pe un om de o cinste exemplară ? Vreau să-l văd şi eu pe acela care mă va opri..."

Cu câteva zile înainte de plebiscit acelaş client reveni să mă vadă; îşi dădu comanda, dar înainte de a mă părăsi, îmi spuse puţin încurcat: „Domnule X... vreau să te rog ceva. Trimete-mi marfa fără să-ţi lipeşti eticheta pe pachete. Ce vrei! Unul din clienţii mei le-a văzut. „Ce, mi-a reproşat el, cumperi mătăsurile la jidanul acela ?" Am încercat să-i răspund că am cumpărat mereu dela d-ta, că eşti cinstea personificată, etc. „Un ovrei, rămâne întotdeauna ovrei, m'a întrerupt el. Şi dacă nu vrei să înţelegi asta acuma, ţi-o va aduce Hitler la cunoştinţă la 13 Ianuarie".

T. B.

CONFERINŢA MICII INŢELEGERI DE LA LIUBLIANA

Miniştrii de externe ai Micii Inţelegeri s'au întâlnit într'o conferinţă la Liubliana discutând ultimele evenimente ale politicii internaţionale. Dela stânga la dreapta d-nii Jeftici, Titulescu şi Beneş, înconjuraţi de ziarişti.

LUPI ÎN PĂDUREA ÎNZĂPEZITĂ

In ultimele săptămâni, multe regiuni din ţară au fost înzăpezite. Reporterul nostru a reuşit să ia o fotografie mică: o haită de lupi, în pădurea înzăpezită.

Conu Iancu Brezeanu, la biroul din camera feciorului său Grigore Brezeanu, mort în răsboi.

50 DE ANI DE TEATRU

Ion Brezeanu își deapănă firul amintirilor

50 de ani teatru! O jumătate de secol de luptă pe scenă, cinci decenii de frământare pe altarul teatrului românesc. Ion Brezeanu, acest stâlp al artei românești și al românismului, care s'a înfrățit cu teatrul nostru național din epoca în care acesta începuse să-și facă un drum hotărît, Ion Brezeanu creatorul atâtor suflete de oameni, purtătorul atâtor izbânzi, și-a văzut încununată cariera printr'o sărbătorire de proporții regești.

Ar fi prea puțin dacă am spune despre Ion Brezeanu că este un maestru al scenei; sau că este unul dintre cei mai de frunte comedieni pe cari i-a dat și i-a avut teatrul românesc.

Ion Brezeanu este mai mult, mult mai mult. Este un suflet care a împrumutat sânge din sângele lui, lacrimi din lacrimile lui, și râs din râsul lui, personagiilor pe care le întruchipa. Dacă privim înapoi și vedem nenumăratele roluri în cari Brezeanu a apărut și a biruit, dacă observăm mai ales trecerea pe care a făcut-o de la dramă la comedie unificându-se și într'unul și într'altul cu personagiul întruchipat, ne dăm seama că ne aflăm dinaintea unei personalități în fața căreia trebue cu toții să ne închinăm.

Dacă Ion Brezeanu ar fi jucat în străinătate, este sigur că gloria lui ar fi fost astăzi mondială și că întreg universul ar fi sărbătorit cei 50 de ani de teatru pe cari i-a împlinit acum câteva zile,

CASA LUI BREZEANU

L-am vizitat puține zile înainte de spectacolul festiv de la Teatrul Național. Intr'o stradă retrasă, care pornește totuș dintr'unul din cele mai importante centre ale Capitalei, — piața Matache Măcelaru — locuește Ion Brezeanu. O casă de înfățișare veche, de un pitoresc unic, contrastând impresionant cu blokhousurile cari au

Ion Brezeanu la vârsta de 25 ani la Paris.

Ion Brezeanu în fața casei pe care o locuește în strada Atelierului...
...pe divan în sufragerie privind ultimul număr din „Realitatea Ilustrată" al cărui frecvent cititor este.

In această pagină vedem: în mijloc, Ion Brezeanu la vârsta de 30 ani. In stânga, de sus în jos: în „O noapte furtunoasă", în „cetățeanul turmentat" din „Scrisoarea pierdută", în „Curcanii". In dreapta de sus în jos: în „Shylock", în Vicleniile lui Scapin" și în „Piatra din casă" de Alecsandri.

început să-și facă apariția și prin acel cartier. O casă a vechiului București, care poartă in zidurile ei secrete multe taine ascunse, din intimitatea lui Ion Brezeanu. Sărbătoritul, care fusese asaltat în ultimele zile de gazetari și fotografi mai abitir decât o vedetă de cinema, ne primește surâzător și ne povestește — după ce reporterul fotograf își făcuse datoria — din trecutul plin de amintiri...

Luăm loc în sufrageria de stil vechi, cu dulapul mare până în plafon și ne găsim în fața lui Ion Brezeanu și în fața paharului cu vin care nu lipsește niciodată din casa lui „conu Iancu".

Inainte de a ne vorbi însă, maestrul ne conduce într'o cameră alăturată.

— Aci a trăit fiul meu, unicul meu copil, Grigore Brezeanu. A murit în răsboi bietul... Ce triști am fost când a plecat... Ce lovitură a fost pentru noi moartea lui !. Nimic nu s'a schimbat în această cameră. Cincisprezece ani au trecut peste flagelul mondial, și camera aceasta și-a păstrat neschimbat aspectul. Și papucii băiatului sunt aci sub pat.

„Conu Iancu" este cuprins de o mare emoție. Aruncăm o privire în jur. Totul este păstrat cu sfințenie. Patul de bronz, fotoliile din fața lui, masa de scris, cărțile, fotografiile.

FIU DE BOER

Da, da, Ion Brezeanu este fiu de boer român. A fost crescut în tradiția strămoșească a aristocrației noastre fiind trimis să urmeze la București cursurile pensionului Novian. Teatrul îl atrăgea însă ca nimic pe lumea aceasta. Fără știrea lui tată-său care trăia la moșie, s'a prezentat la conservator și a reușit.

— Din copilărie — sincer mărturisesc — nu-mi amintesc

prea mult. Este atât de îndepărtată copilăria mea l. Țiu minte totuș, că am trăit în casă boerescă și că ai mei nu s'au împăcat deloc cu gândul că vreau să mă fac actor. Erau chiaburi din aceia cari considerau teatrul ca o meserie degradantă pentru un boer. Totuș au fost convinși.

Nu atât de rugămințile mele, cât de poezia pe care le-am recitat-o convingându-i că am mult talent.

Printre e l e v i i conservatorului m'am făcut repede remarcat și am obținut curând angajament la teatru.

CARAGIALE

— Primul rol mare l-am avut în „Noaptea furtunoasă" de Caragiale. Jucam pe Nae Ipingescu și înlocuiam — la primul spectacol — pe Iulian care se certase cu Caragiale — directorul teatrului — pe chestiuni financiare. Succesul meu a fost atât de mare încât nu numai că am păstrat rolul, dar Caragiale s'a împrietenit cu mine atât de mult, încât am fost și eu invitat la un banchet care se dădea în cinstea lui. Cele mai de seamă personalități au fost invitate la acest banchet. Era acolo Tache Ionescu, Delavrancea și alții. Printre invitați, se găsea și un crâșmar mai „chic" (să-i zicem bodegar) Cantili. Toată lumea a ținut discursuri și la urmă s'a ridicat și Cantili să vorbească. El a spus: „Doamnelor și Domnilor, eu întrebuințez la bodega mea, foarte multă hârtie maculatură.

Și o cumpăr mereu la kilogram. Ei bine, de câte ori mam dus să cumpăr n'am găsit niciodată ceva de Caragiale. Pe semne că singurele cărți cari se vindeau erau ale dumnealui". Vorbele lui Cantili, sincere și reale, au avut mai mult succes decât toate discursurile conmesenilor cu vază.

PARISUL

— La 25 de ani am fost la Paris. Teatrul ne-a trimis pe câțiva să facem școală acolo. Mărturisesc însă că nu prea m'am prăpădit văzând spectacole. Ce vrei domnule! Am dat peste niște vinuri acolo, că nu-mi mai venea să ies din crâșmă. Intr'o zi, țiu minte că m'am luat la întrecere cu un franțuz. Și el tânăr și el tare la băutură. Am băut nenicule de se speriase și cârciumarul. Și dă-i și dă-i până n'a mai putut franțuzul și s'a dat bătut. Se pune el cu noi? Aceea a fost prima și ultima oară din viața mea când m'am îmbătat. Băusem numai pe partea mea vre-o 4 kile de vin. Când am eșit afară, Parisul se învârtea al dracului în jurul meu.

DRUMUL SPRE GLORIE

— M'am întors la București și m'am apucat serios de teatru. Mi se încredințau din ce în ce mai multe roluri și începeam să gust din plin din cupa succesului. Vinul nu mă îmbăta niciodată. Dar succesul mă îmbăta.

Am întâlnit firește multe piedici în calea mea. Invidia și răutatea camarazilor mă pândeau la tot pasul. De-altminteri toată viața am fost invidiat. Până și crâșmarii mă invidiau domnule! Auzi! Tocmai crâșmarii cărora nu se poate spune că nu le-am dat concursul.

Am apărut așadar rând pe rând în „Scrisoarea pierdută", „Noaptea furtunoasă", „Avarul", „Shylock", "Năpasta", „V i f o r u l", „Doctorul fără voe", „Curcanii" și multe alte roluri.

Cu cel mai mult drag am interpretat însă totdeauna piesele lui Caragiale. Ele mi-au oferit de altfel și cele mai mari succese. Cu aceste piese am pornit în Ardeal, în vremurile triste când Românii nu erau încă desrobiți. Cu câtă dragoste ne-au întâmpinat! Cât de entuziaste erau strigătele lor, aclamațiile. Am văzut priviri umezite de lacrimi, copleșite de emoția de a auzi rostindu-se pe scenă grai românesc,

* * *

— Dar toate astea au trecut. Au fost ani de zbucium, ani când jucam zi la zi pe altarul scenei românești. In ultima vreme trăesc mai liniștit, la Sinaia. Mi-am găsit acolo un prieten cu care petrec ceasuri întregi stând de vorbă. Este Vasile Ionescu, fostul primar al Sinaiei, din inițiativa căruia s'a ridicat bustul meu de acolo și pe care-l prețuesc ca pe o comoară

SĂRBĂTORIREA

— Acum, în timpul din urmă, nu mă gândeam decât la ziua sărbătoririi mele. Am fost înconjurat de atâta atenție de toată lumea, publicul s'a arătat a fi entuziast — toate biletele pentru spectacolul festiv s'au epuizat într'o singură după amiază — încât mărturisesc sincer sunt copleșit de emoție. Ziarele s'au ocupat atât de mult și de frumos de mine și apoi d. profesor Mugur a rostit la radio cuvinte atât de înălțătoare încât te rog să-i mulțumești din partea-mi prin revista d-voastră.

(Din admirabilele cuvinte rostite de d. Mugur cităm:

Dl. Ion Brezeanu ilustrează acel izvor de geniu limpede, vioi și fecund al neamului românesc, care și din frunză și din vioară și din doină și din cuvinte, a scos sumedenie de frumuseți de mătase și s'a impus treptat, mai puternic și mai justificat respectuoasei luări aminte a popoarelor culte, înfățișând în mijlocul neamurilor răzlețe o cultură clară pentru o întreagă parte de lume).

* * *

Vineri este seara sărbătoririi. Va fi fără îndoială cea mai covârșitoare etapă din glorioasa carieră a lui Ion Brezeanu. Mai mult decât toate discursurile care se vor rosti, mai mult decât toate darurile care se vor oferi, vor fi strigătele acelea entuziaste și nefalșificate, aclamațiile de multumire ale publicului, ale mulțimii. In vreme ce petalele vor cădea din loji spre rampă ca într'un sublim decor de primăvară, pe scenă, privirile actorului care împlinește 50 de ani de teatru se vor umezi de lacrimi. Nu va fi nici „nebunul" din Năpasta nici „cetățeanul turmentat" din „Scrisoarea pierdută".

Va fi **omul** Ion Brezeanu. care va mulțumi cu lacrimile lui, entuziasmului mulțimii.

ION GOLEA

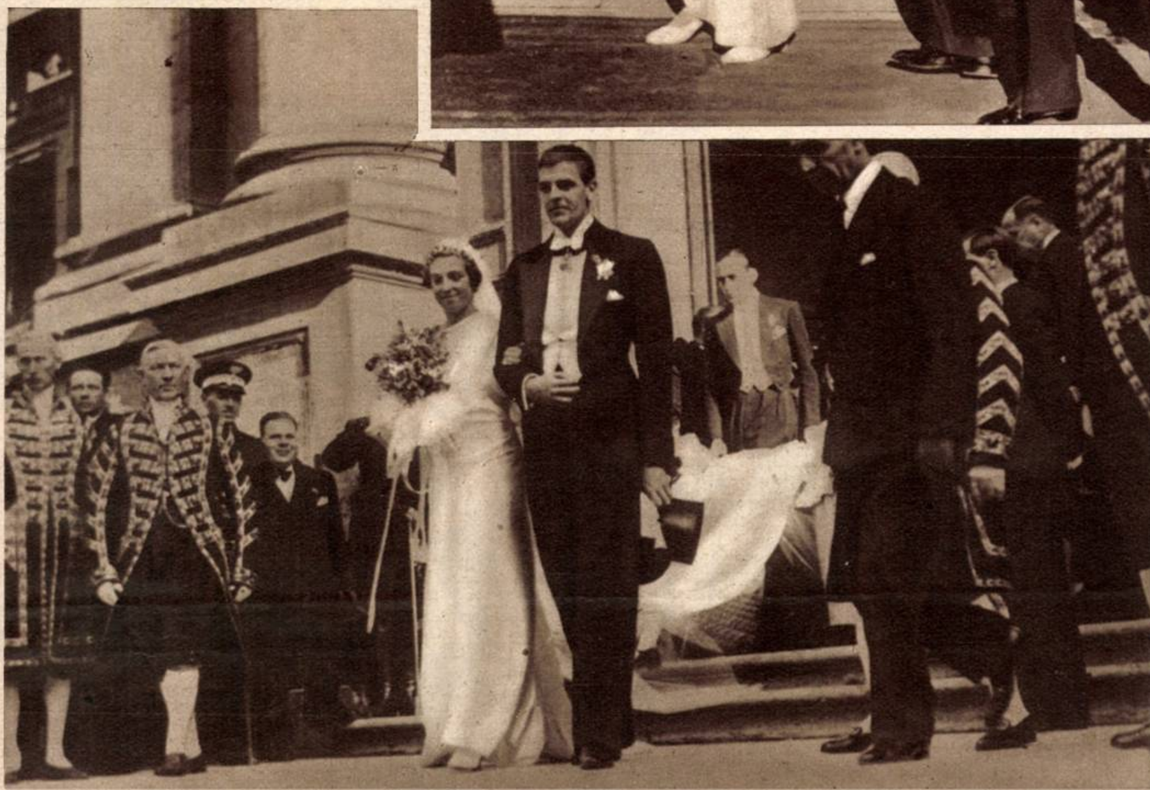
„BANUL N'ARE MIROS" LA TEATRUL NAȚIONAL

Piesa lui G. Bernard Shaw „Banul n'are miros" se joacă cu mare succes pe scena Teatrului Național. Fotografia noastră înfățișează decorul din actul I.

ACTUALITĂŢI DIN STRĂINĂTATE

O NUNTĂ PRINCIARĂ LA ROMA. La Roma s'a celebrat căsătoria principelui italian Alexandru Torlonia cu infanta Beatrice de Bourbon fiica ex-regelui Alfons al Spaniei. Fotografiile uoastre reprezintă pe ex-regele Alfons împreună cu fiica lui Beatrice care poartă rochia de mireasă, la sosirea la biserică; în stânga o soră a infantei. Cealaltă fotografie reprezintă tânăra pereche părăsind biserica Iisus din Roma după ceremonia nupţială.

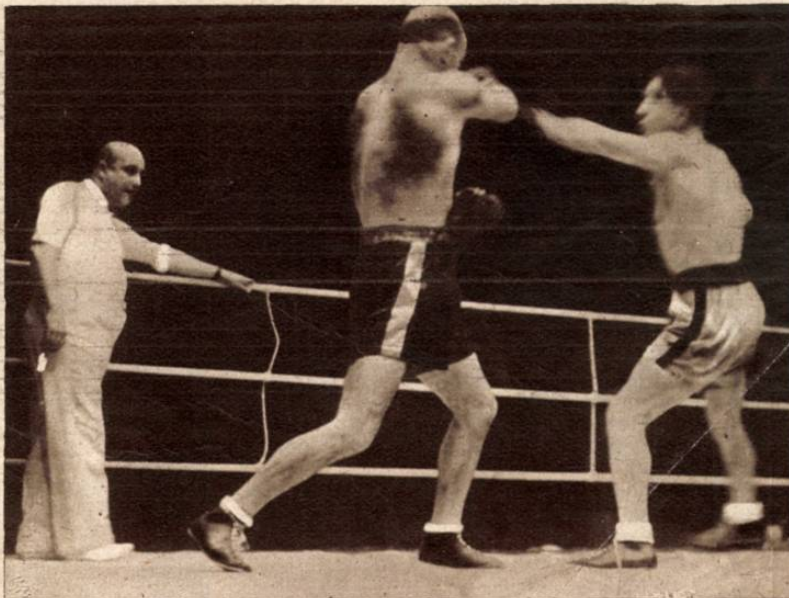
PRINCIPELE MOŞTENITOR AL JAPONIEI A ÎMPLINIT UN AN

Publicăm în această pagină cea mai recentă fotografie a moştenitorului tronului Japoniei prinţul AKIHITO-TSUGU-NO-MIYA, care a împlinit de curând un an. Cu acest prilej s'a făcut oficial cunoscut că este înalt de 74 cm. şi cântăreşte 9.705 grame.

MARCEL THIL DIN NOU BIRUITOR

Campionul mondial de box la categoria mijlocie Marcel Thil, a avut o nouă victorie categorică la Paris asupra challengerului său Mac Avoy. In fotografia noastră vedem pe Marcel Thil blocând o stângă a lui Mac Avoy.

Miercuri

Plebiscitul din Sarre a fost un bluff. Sub paravanul unei agitații imense s'a încheiat o afacere de cărbuni și o afacere politică. Puterile interesate s'au înțeles, cu două luni înainte, la Roma. S'au fixat prețul și condițiile de plată, pentru minele de cărbuni și realipirea pacifică a provinciei de Germania.
Locuitorii au jucat rolul de statiști în parada plebiscitului. Rezultatul votului a dovedit că se poate obține orice, cu ajutorul banilor și al teroarei. Pretutindeni, massele populare au o încredere oarbă, în promisiunile politicianilor.
Incontestabil, căldura patriotică a germanilor a contribuit foarte mult la rezolvarea acestei chestiuni, în favoarea Germaniei.
Dar o bucată de cărbune nu este și nu poate fi o emblemă patriotică.
Minerii nu se pot închina acestui fetiș negru, care îi strivește în galeriile din adâncurile pământului. Cărbunele este pentru ei un blestem, iar pentru patronii lor — o binecuvântare. Cum se explică, deci, patriotismul carbonifer al muncitorilor din Sarre ? De ce au sacrificat convingerile, independența și libertățile lor, în folosul unui regim care îi va exploata mai rău decât administrația franceză a minelor ?

Joi

Parada plebiscitului a fost mai bine montată decât „Parada dragostei". Iluminații, focuri de artificii, muzici militare. Batalioane de bătăuși și regimente internaționale, în uniforme de operetă
O singură paradă de carabinieri italieni, pe străzile unui oraș din Sarre, aduce atâta pitoresc și tinerețe, în atmosfera de furnale și mine, încât femeile din întreaga provincie s'ar fi simțit înjosite, dacă n'ar fi votat cu armata. Or, toate aceste trupe de italieni, suedezi și englezi au încălzit entuziasmul și dorul după batalioanele de asalt și armata germană. Cu atât mai mult cu cât comanda armatelor străine a interzis soldaților să se căsătorească cu femeile din Sarre.
De ce am căuta lămuriri prea complicate ? — Jumătate din voturile populației au fost dobândite de germani, numai mulțumită nostalgiei, provocată de frumoasele uniforme militare.
Sociologii vor rămânea, desigur, nedumeriți de această explicație simplistă.
Aștept să-mi dea ei o explicație mai plauzibilă : — de ce femeile socialiștilor au votat pentru Hitler ?

Vineri

Cine are această jumătate, poate fi sigur de rest... nu sunt excluse, firește, mici defecțiuni, convingeri, interese, și fel de fel de motive și pretexte.
Fapt cert e, că rezultatul plebiscitului a fost o surpriză pentru toți ; în primul rând pentru Hitler, care nu s'a așteptat la un succes atât de desăvârșit. Căci dacă s'ar fi așteptat, n'ar fi propus Franței să tranșeze chestiunea în prealabil și fără de plebiscit.
Acum iepurașii din Sarre vor fi mângâiați și cântăriți, — ca pe fotografia de alături, — pentru a fi apoi, jupuiți de blană și fripți pe jaratecul patriotismului hitlerist.

Duminică

Recomand, de-asemenea, atenţiei dvs. şi pe micii burghezi, în melon şi cu bastonaşe de trestie, cari se primblă duminical, în forul lui Traian la Roma. Nasul lor adulmecă prestigiile glorioase ale împărăţiei romane. Incontestabil : vor să se inspire.
In capul coloanei păşeşte însuşi d. Schuschnigg (numai strănutând se poate pronunţa acest nume) cancelarul actual al Austriei, care s'a proclamat, altă dată, moştenitoarea imperiului roman...

Luni

Faţă de aceste mizerii meschine, adevărata mizerie apare într'o lumină de sfâşietoare tragedie.
Pe „Piaţa Concordiei" — ce ironie ! — din Atena, s'a întins un grup de tuberculoşi, cari au părăsit „Spitalul Naţional Grecesc" (naţional !), fiindcă nu mai puteau suporta regimul.
De oarece demonstraţia lor mută a fost prea elocventă, ocârmuirea a dat ordin poliţiei să-i evacueze de pe piaţa Concordiei.

Sâmbătă

Cum se aranjează combinaţii de acest gen, ne-a dat, nu demult, o pildă destul de instructivă, America. Imaginea de alături ni-l arată pe d. Gerald P. Mac Guire (mitocanul din stânga cu labele pe burtă) de profesie speculant de bursă la New York.
Acest gentleman i-a propus generalului american Swedley Butler, în schimbul unei sume de trei milioane de dolari, să pornească, în fruntea a 500.000 de luptători angajaţi, la Washington, în scop de a-l aresta pe preşedintele Roosevelt, de-a răsturna guvernul şi de-a proclama dictatura fascistă.
Generalul n'a acceptat afacerea şi l-a denunţat pe gangsterul dela bursă, care voia să încerce o lovitură politică.
La dreapta, cu ţigara în gură şi lanţ de aur pe burtă, ne zâmbeşte şiret adjudantul viitorului dictator, d. Norman Marks, de profesie advocat.
Uitaţi-vă bine la aceste două figuri : se vede îndată că sunt idealişti, cari nu urmăresc decât binele omenirii !...

Marți

Tabloul se închee, fatal, cu muncă, cu exces de muncă...
Iată o fată care scrie la două mașini, câte 160 de cuvinte pe minut. E un record. Un record care îi face plăcere.
Dar cine are nevoe de această încordare excesivă ? Cui îi folosește acest exces de zel ?
Candidatul de mai sus la dictatura americană nu are aerul că va fi în stare, ca Cezar, să dicteze două scrisori de-odată...

F. DIMA.

UN ANIMAL ÎȘI URMEAZĂ STĂPÂNUL LA MOARTE

„Mickey" era un urangutan din grădina zoologică la San-Francisco, care-și iubea stăpânul, pe directorul grădinii George Bistany mai mult decât orice pe lume. Dar stăpânul s'a îmbolnăvit greu și a murit. Puține zile după aceea, a murit și urangutanul. Atât de trist era... Fotografia noastră reprezintă pe directorul grădinii împreună cu animalul favorit.

O EROINĂ A AERULUI.

Celebra aviatoare Earhardt-Putnam supranumită Miss Lindy a făcut un nou raid de la Honolulu la Oakland în 24 de ore. Fotografia noastră o reprezintă pe sburătoare la plecarea din Honolulu.

RIVALA LUI SHIRLEY TEMPLE

Shirley Temple a căpătat o rivală : Jane Withers o minunată brună în vârstă de 8 ani pe care o vedem în fotografia de mai sus. Ea a făcut un contract de lungă durată cu o casă producătoare.

MESERII IN GER

de ALEX. F. MIHAIL

A început să se taie gheață din lacurile bucureștene.

Un reportaj despre oamenii, cari, pentru a-și câștiga pâinea sunt nevoiți să îndure gerurile cele mai mari.

E frig!
Lăcrămile curg fără voe. Omul plânge și fără a fi trist sau descurajat. S'ar putea spune; că e plânsul ochilor, nu al sufletului.
Aviatoarea și parașutista noastră, Smaranda Brăescu, care a dat în atâtea rânduri dovadă de mare curaj, povestește că atunci, când se aruncă, de la mari înălțimi, în văzduhul înghețat, simte cum lăcrămile îi curg pe obraji.
Este oare lașă aviatoarea noastră în acele clipe? Desigur că nimeni n'ar putea să-i aducă o asemenea imputare.
Intr'una din nopțile trecute a înghețat un tren pe linia Bărăganului. A trebuit să plece într'acolo o altă locomotivă, chemată telefonic. Pasagerii, cari în timpul exilului lor de câteva ore, se înghesuiseră, clae peste grămadă, în două, trei vagoane, spre a nu îngheța, au năvălit, de cum au sosit în Gara de Est din București, dârdâind de frig, în salonul restaurantului:
— Un ceai ferbinte!
— Un păhărel de rom!!
Fiecare cerea câteceva, pe când, pe obrajii tuturor, șiruiau lăcrămi.

Plângeau? Sau râdeau?
De fapt glandele corpului omenesc se contractează la ger, fără voia noastră, în mod **reflex.**
Tot astfel se strâng și vasele sanguine, cu tendința de-a elimina cât mai mult lichid din corp.

E BINE SA BEM ALCOOL PE GER?

Multă lume crede că cel mai potrivit lucru e să bei spirtoase dacă ți-e frig.
Credința aceasta e însă complet greșită.
Iată cum stau lucrurile, în realitate.
La suprafața corpului nostru sunt terminațiunile nervilor, cari, ca niște paznici nu lasă să sosească prea mult sânge în vasele cele mai mici, numite capilare, păstrând sângele cald mai mult în interiorul organismului. Și astfel se economisește căldura corpului.
După cum se știe, unii oameni au obiceiul de-a bea rachiu „ca să se 'ncălzească".
Ce se 'ntâmplă atunci.
Alcoolul lucrează ca un fel de anestezic, amețește nervii periferici, îi aduce în stare să nu-și mai poată face datoria de străjeri credincioși ai corpului nostru.
Arterele unui om care-a consumat alcool, se dilată și sângele cald, din interior, năvălește la suprafață. Avem, iluzia că ne-am încălzit. Dar sângele continuă să circule. Răcit la suprafață, se întoarce la inimă și apoi, cu temperatură din ce în ce mai joasă, e trimis din

Lăptăresele se îmbrobodesc bine, pentru a nu îngheța pe capră.

Fotograful „a la minut" și-a instalat o sobă improvizată lângă aparatul înzăpezit.

Sentinela dela granița ungară, cu șubă și căciulă.

Dacă te'mbraci bine, când porneşti cu sania, pe viscol şi ger, nu ţi se va întâmpla nimic, cu condiţie ca să fii suficient acoperit din capul locului. Poţi să te descoperi ceva mai târziu, dacă ţi-e prea cald. Dacă ai început însă să îngheţi, apoi, stând afară, nu te mai poţi încălzi, ori câte, cojoace ai mai pune pe tine.

Te mai încălzeşte mişcarea. E primejdios să stăm nemişcaţi în ger, mai ales dacă bate vântul. Cărăuşii au obiceiul să alerge pe lângă sanie, când e prea frig, sau să-şi

nou membrelor şi organelor. Deci, când pe frig consumăm alcoolice, corpul nostru se răceşte.

Aşa se face că beţivii, cari au consumat rachiuri, înainte de a porni la drum, iarna, îngheaţă pe câmp. Cel care n'a băut, scapă mai uşor de îngheţ.

Un păhărel de rom, mai ales un ceai ferbinte cu rom, te 'ncălzeşte într'adevăr, dar cu condiţie ca să stai în casă, să nu mai pleci în ger.

Dacă cineva simte fiori de frig, trebue neapărat să întrerupă călătoria, să intre într'un adăpost şi să consume o băutură caldă; dar, dacă are intenţia să-şi continue călătoria, trebue să se ferească de alcool.

Organismul luptă în oarecare măsură împotriva frigului prin tremur: tremurul înseamnă o mişcare involuntară a muschilor, cari astfel produc căldură.

De altfel cea mai bună măsură profilactică împotriva frigului este o bună îmbrăcăminte. Omul poate rezista la cele mai mari geruri, chiar în regiunile polare. Căldura internă, ce o fabricăm, fiecare din noi, e suficientă, cu condiţia să nu o pierdem.

In această pagină: Sus: schimbătorii de macazuri la tramvaie se încălzesc la sobele special instalate; ca de altfel şi încărcătorii de vagoane din Gara de Est; curăţitorii de zăpadă... înzăpeziţi pe Calea Victoriei; termometrul este la 14 sub zero; comisionarul de pe Calea Victoriei şi clienta lui; agentul de circulaţie nu mai îngheaţă: are cabină specială; acarul din Gara de Est cu căciulă şi şoşoni.

încrucişeze mâinile, bătându-se cu putere peste umeri.

MESERII IN GER

Sunt numeroşi semeni de ai noştri, nevoiţi să stea în ger, spre a-şi putea câştiga pâinea de toate zilele, sunt atâtea meserii, cari nu se pot exercita decât înfruntând toate intemperiile. Un factor poştal va trebui să circule atât pe ploae şi vânt, cât şi pe ger şi viscol. Un sergent de stradă, sau un soldat sentinelă sunt nevoiţi să stea, aproape nemişcaţi, la posturile lor.

Unora dintre sentinele li se dă blănuri şi şoşoni de pâslă, dar din nefericire, nu toţi sol-

Viscolește de zor și trecătorii se zgribulesc în paltoane și sub umbrelă. De când cu lustrageriile elegante, lustragiii de pe stradă nu mai fac afaceri și vând... chiftele calde de cartofi; „Gazetarul" (cum i se spune vânzătorului de ziare în popor) este complect înghețat.

dații știu să se folosească de îmbrăcămintea călduroasă.

Intr'o iarnă trecută, un ofițer în gardă, la închisoarea Văcărești, făcându-și rondul obișnuit, a întrebat pe una din sentinele:

— Ce păzești aci?

— Soșonii din gheretă, s'trăiți domnule locotenent — a răspuns conștiinciosul paznic.

Intr'adevăr, șeful de post îi dăduse un ordin foarte sever.

— Bagă de seamă, bă! Să nu cumva să dispară șoșonii, că's ai Statului!!

IARNA IN REGIUNILE PETROLIFERE

O noapte de iarnă, în regiunile petrolifere, desvălue împrejurări din cele mai dramatice. Vom găsi acolo lucrători sondori, la datorie, rătăciți prin pustietatea văilor și dealurilor, izolați de întreaga lume, aproape înghețați, la adăpostul doar al unor scânduri, printre cari suflă gerul tăios. De acești modești eroi ai muncii, dintre cari cei mai mulți se'mbolnăvesc de boale grele și mor cu zile, se ocupă prea puțin cei în drept: Ministerul Muncii și conducătorii societăților petrolifere.

Viața sondorilor ar putea fi întru câtva comparată cu a muncitorilor, cari lucrează din greu, pe ger, în atelierele deschise ale căilor ferate, reparând locomotive și vagoane.

In București, sunt foarte mulți meșteșugari și profesioniști, cari stau toată ziua în calea acelora, ce au nevoe de dânșii.

Astfel, de pildă, văxuitorii de ghete, îngheață pe scăunelul lor mic, înșirându-se câteodată pe o bună porțiune de trotoar. Totuș am găsit un lustragiu ingenios, în apropierea Băncii Naționale, care foarte inventiv, a așezat, alături de dânsul, o sobiță mică, pe care prăjește niște chifteluțe de cartofi.

Când vine vre-un mușteriu, îl întreabă îmbietor:

— Ce poftiți? Să vă fac ghetele ca oglinda, sau doriți, poate, o chifteluță caldă, și gustoasă?

Mult mai tristă, de cât a lustragiului cu chiftele, e soarta bieților fotografi „a la minut", de prin grădini și parcuri. Lângă tripiedul, înfipt în zăpada albă, așteaptă posomorâți și descurajați cu mânile întinse peste grătarul cu mangal, care are destinația principală să împiedece înghețarea soluțiilor necesare developării și fixării. Fotograful așteaptă ore întregi, în ger și viscol, uneori câte-o zi întreagă, fără să vie nici un mușteriu.

— Din ce trăiți? l-a întrebat pe unul.

— Din puținul ce am putut economisi vara".

— „Nu ne-au adus încă grătarele cu cărbuni" — îmi spunea cu resemnare unul care curăță șinele de tramway, potrivind, cu un cârlig, macazul. Totuș, pe un alt macagiu de la S. T. B., în stația Halei Ghica, l-am văzut atât de ocupat și aferat, atent la numeroasele vagoane, ce trec pe acolo, în fiecare minut, încât nu cred să mai aibă timpul să se încălzească, chiar dacă i s'ar pune la dispoziție coșul grătar, cu cărbuni incandescenți, atât de râvnit.

Mi-am notat și numele lui Barbu Gheorghe, acar la C. F. R. „șef de manevră" în Gara de Est, pe care l-am văzut manipulând macazul de la intrarea în stație, grav și impasibil, pe un ger de minus 20 grade.

Câți mai sunt ca dânsul, risipiți pe întreaga rețea de sute și mii de kilometri a căilor ferate române?!

In București, sunt foarte simpatici necăjiții vânzători ambulanți, cu diferitele obiecte mărunte, ce oferă publicului: carnete și carnețele, lame de ras, butoni, ciorapi... Un aspect caracteristic dau, mai ales centrului, vânzătorii de castane prăjite, „maroane calde", cum au început să ofere de câtva timp.

O mențiune specială merită vânzătorii de ziare, cari dau busna la anumite ore, înviorând strada cu strigătele lor.

In Lipscani, sprijinit de un zid, un om slab, înalt, cu ochii mari, zâmbind trist, cu o hăinuță prea scurtă și subțire. La picioarele lui se vedeau tot în picioare, două păpuși, un fel de arlechinim sfrijiți cu un zâmbet asemănător cu al stăpânului lor, care era, poate, și fabricantul.

Alte păpuși, așezate într'un coș le vind a o bătrână necăjită, tremurând pe piatra din fața unei vitrine încuiate.

— D-ta cauți de lucru, sau cerșești? — am întrebat pe o femee cu un copil în brațe.

— Mai am unul acasă de trei ani. Acesta din brațe are abia o lună. M'a părăsit bărbatul meu... A plecat fără să-i pese măcar de copii. Nici nu știu ce să mă fac!

Am cercetat și m'am convins că femeea nu mințea. Dar aspectele, celor cari îngheață pe trotoarele capitalei, sunt foarte variate și ciudate.

Să notăm pe birjarii de pe capră, mai puțin fericiți decât șoferii adăpostiți în automobile închise, apoi lăptăresele pe căruțele lor cu două roate, — cei cari suiți pe scară, dezgheață felinarele de gaz aerian, — camionarii de stradă, — măturătorii și curățitorii de zăpadă, — cei cari încarcă sau descarcă vagoane prin gări, — nenorociții cari roesc în jurul halelor, așteptând să fie angajați la lucru.

Iată atâția bucureșteni condamnați să stea toată ziua în frig.

In spre periferia orașului, am văzut copii de țigani, cu picioarele goale și cu burta descoperită, având doar în spinare vre-o hăinuță ruptă.

Ejau prin spărtura cortului așezat pe zăpadă, întru întâmpinarea vre-unui trecător, spre a cerși.

Dar înșirând pe toți acești oameni, pe cari obligațiile lor profesionale îi silesc să stea în ger, am uitat să pomenesc de unul care îngheață și el destul: acela care a scris rândurile de față! Vă asigur că mi-au înțepenit grozav mâinele, până ce-am făcut fotografiile pentru reportagiul de față.

Totuș iarna aduce unora și bucurii: teatrele, balurile, patinajul, skiul, bobsleigh-ul... sunt bucuriile acelora mai cu dare de mână, cari se simt bine, în anotimpul geros.

Acum vre-o două seri, când ningea mai tare și lumea se sgribulea cu mâinile în buzunarele paltonului, am văzut la un colț de stradă câteva studente și studenți bătându-se de zor cu zăpadă. La un moment dat, una dintre domnișoare, îmbujorată la față, a exclamat râzând în hohot: **— dar e o căldură tropicală!**

ALEX. F. MIHAIL

O veche legendă spune că Sf. Denis s'a aplecat și și-a luat capul în mâini, după ce fusese decapitat. Muștele, albinele și alte insecte pot face și ele această minune.

Daca omul ar avea simturile insectelor

de Prof. René Thevenin

CAP. II

CA să ne dăm seama că insectele nu numai că au simțurile obicinuite, sub o formă mult mai rafinată, dar că posedă și altele, care la om nici nu se pomenesc și pentru substituirea cărora a trebuit să se invente tot felul de instrumente, trebue să ne amintim că între sistemele nervoase ale omului și ale insectei există o mare deosebire.

Incepând să desvolte aceste minuscule creeaturi, natura a făcut abstracție de multe din vechile sale idei. Era vorba de o specie cu totul nouă de ființe și de o funcțiune cu totul specială a creerului. Intelectul omenesc se află strâns tot în craniu — la fel se întâmplă cu calul, cu câinele, pisica și alte animale, dintre cele cari trăiesc în jurul nostru. Tăiați capul uneia din aceste creeaturi și s'a isprăvit cu ea, deși găina se mai sbate câteva minute, după decapitare.

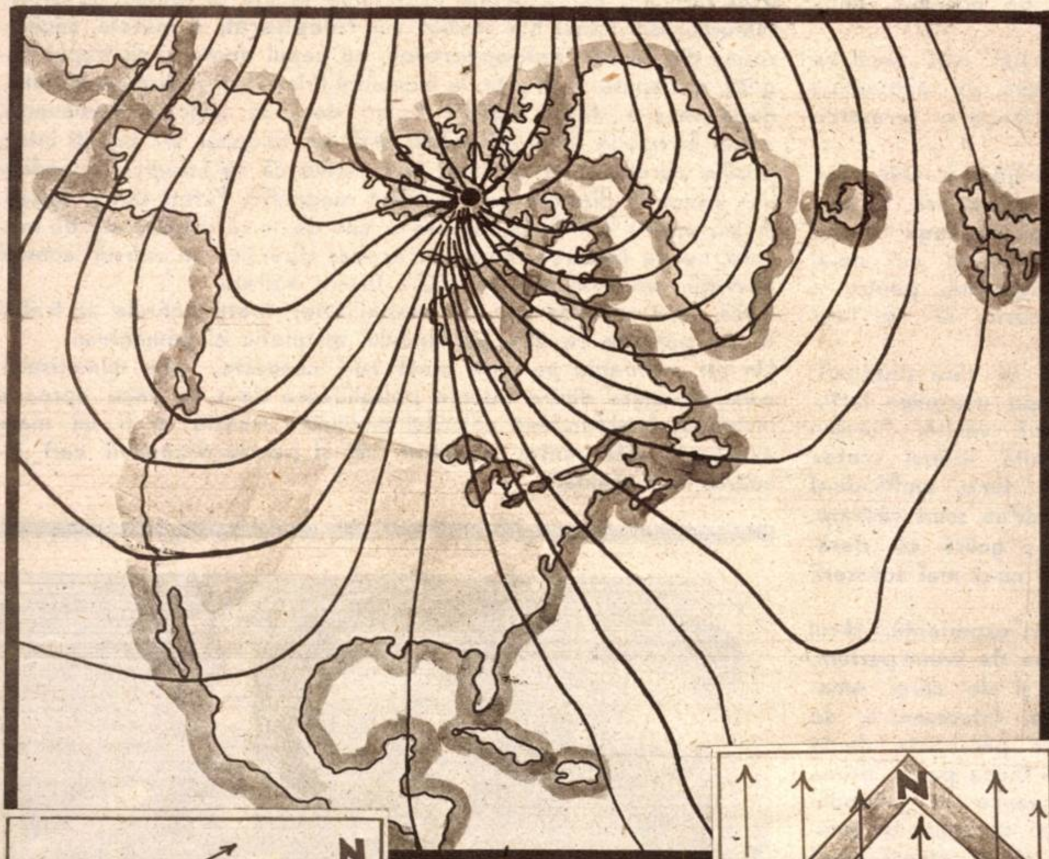
Insecta însă, nu are în cap decât o foarte mică parte din creer. Restul este ascuns în diferite părți ale trupului. Tot atât de împrăștiate îi sunt și centrele de percepere. Astfel, la orice animal nasul se află la un loc cu ochii, gura, urechile, etc., pe când la unii fluturi acest organ e situat în tălpile picioarelor.

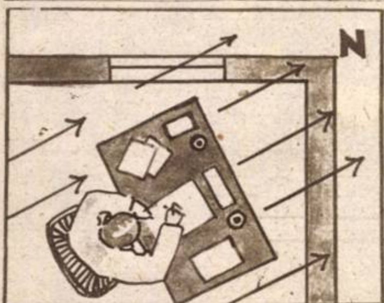
Câinele, renumit pentru agerimea simțurilor sale, ar economisi multă osteneală, dacă nasul său ar fi situat în vârful labelor dinainte. In cazul acesta, el s'ar ține pe urmele vânatului, cu capul în sus, putând să-l și vadă, nu numai să-i miroase urmele. Așa cum procedează acum, târându-și botul prin ierburi și bălării, câinele lasă iepurele ce vine din direcție opusă, să treacă pe lângă el, la o distanță de câțiva zeci de centimetri. La insectele superioare, câteva din creerele separate sunt unite, sudate la un loc. Musca, albina și multe altele au în cap o mare massă ganglionică, ce stă în legătură cu ochii, antenele și mandibulele. Dar ele mai au o asemenea massă, cu mult mai mare și mai importantă, în piept, și un al treilea centru mare și independent în abdomen.

Dacă am încerca să decapităm una din insectele superioare, cum e viespea spre exemplu, și dacă am separa apoi abdomenul de torace, am vedea aceste trei fragmente păstrându-și toată sensibilitate și puterea de mișcare, ca și cum ar fi trei creeaturi distincte. Capul își agită antenele și mandibulele; Toracele își mișcă picioarele și se ridică chiar în văzduh cu ajutorul aripilor, iar abdomenul scoate acul să te înțepe, dacă-l atingi. La muscă, cea mai superioară insectă în sens evoluționist, aceste fenomene sunt și mai ciudate. Lipsită de cap, această creeatură sboară își netezește trupul și aripile cu ajutorul picioarelor, de parcă nu i s'ar fi întâmplat nimic. Și ceeace-i mai uimitor, o vezi adesea încer-

Există o teorie că insectele ar fi atrase unele către altele dela mari distanțe, prin intermediul unor unde necunoscute. Dacă omul ar fi făcut în acelaș fel, o tânără fată ar putea atrage pe eroul viselor sale, din cele mai îndepărtate ținuturi.

Dac'am avea simțul magnetic al unora dintre insecte, ne-am așeza spontan, atunci când lucrăm sau dormim, în direcția liniilor magnetismului, a așa numitelor linii „Isogonale", ceeace ar influența în bine somnul și capacitatea noastră de lucru.

când să apuce partea tăiată, ca și cum ar vrea s'o pună la loc. Aceasta amintește de legenda Sfântului Denis, despre care ni se spune că fiind decapitat, trupul său s'a aplecat, și a ridicat capul în mâini. Pentru un om aceasta ar fi fost cu adevărat un miracol, dar pentru o insectă, fenomenul nu are nimic extraordinar. Spre a putea egala o insectă, prin acțiuni de acest fel, trupul episcopului ar fi trebuit să trăiască fără cap, cel puțin cinci ani, ceeace nimeni nu crede posibil.

Dacă tai un greere obicinuit în două, la mijlocul trupului, partea superioară va continua să trăiască patru zile, iar cea inferioară și mai mult. Pentru a putea face o justă estimare a acestei persistențe, trebue s'o comparăm cu răstimpul ce formează deobicei viața acestei insecte, care nu supravețuiește unui sezon. Prin analogie ar urma deci ca părțile unui om, la fel construit, să continue a trăi separate, încă cinci-șase ani.

Aceste considerente ne conduc la studiul unor organe senzitive, pe care încă nu le-am descris. Dacă, după cum am arătat în primul capitol, vederea nu e absolut perfectă la insectă, în ciuda complicatei forme a sistemului său vizual, nu la fel se întâmplă cu simțul său olfactiv, care e de o subtilitate și de o finețǎ ce cu greu se pot imagina.

Omul, are simțul olfactiv mai puțin desvoltat, decât oricare alt animal, el îl neglijază aproape cu desăvârșire, punând văzul și auzul în prim plan, ca pe niște simțuri mai fine, mai artistice. Femeea pe care natura a dăruit-o cu un nas bine desvoltat, se grăbește să se ducă la un chirurg, spre a-i reduce din proporții și tot femeile sunt acelea cari cheltuesc anual milioane pe parfumuri, destinate celui mai imperfect dintre simțurile bărbatului. Omul, al cărui sistem de percepere este în primul rând vizual și auditiv, vede lumea în proporții, forme și imagini colorate, în care distinge și apreciază cele mai slabe nuanțe; sau sub forma unor impresiuni sonore, în care poate distinge variațiunile de volum, intensitate, altitudine, etc.

La insecte însă, se plasează în prim plan simțul olfactiv și pe urmă alte simțuri, pentru noi necunoscute, dar despre care vom discuta mai târziu. Lumea le apare lor ca o colecție de mirosuri și de relațiuni între mirosuri. Simțul olfactiv pare a fi situat la unele insecte în niște pori pe picioare, în antene, sau în alte părți ale trupului.

S'a văzut că natura a lucrat mult la aceste antene, desvoltând o imensă varietate. Unele sunt scurte, altele lungi, unele sunt subțiri, altele groase, unele drepte, altele curbe, unele au forma unor piepteni, lame, evantaie, coarne, etc. Sunt apoi unele pe cari abia de le putem vedea și altele cari întrec de câteva ori în lungime trupul insectei.

Lipsite de antene, unele insecte sunt ca și pierdute și nu se mai pot conduce, chiar dacă fac uz de vedere. Cu ajutorul antenelor, sau al altor organe olfactive, insecta poate face minuni, pe care noi aproape că nu le putem înțelege. S'a dovedit aceasta prin experiențe, de mai bine de o mie de ori, și nu ne putem încumeta să enumerăm aci descoperirile făcute în acest domeniu. Nu ne rămâne decât să reamintim câteva din cele mai importante. Fluturele, din familia bombyx, din care fac parte și viermii de mătase, sunt niște insecte ciudate ce sboară ziua sau noaptea și sunt deobicei acoperite cu un fel de puf. La unele specii, masculii diferă foarte mult de femele. Omizile lor se remarcă adesea prin frumusețea culorilor. Vom rezuma aci interesantele observațiuni făcute de către celebrul entomolog **J. H. Fabre**, asupra unei specii din această familie, și anume, bombyxul stejarului.

Savantul a căutat în zadar vreme de trei ani să găsească bombyxul stejarului în acea parte din Sudul Franței, unde trăia el. In cele din urmă, cineva i-a trimis un cocon al acestui fluture, dintr'o altă provincie, unde nu era rar. Fabre începu imediat să-l studieze. Curând ieși la iveală un fluture femelă, care aparținea s p e c i e i căutate. Puțin după aceasta, în luna August, Fabre puse fluturele sub un clopot de metal, în fața unei ferestre deschise și așteptă rezultatele.

„In primele două zile nu se întâmplă nimic. In a treia însă", povestește faimosul savant, **„mă aflam în grădină când, pe la trei după amiază, observai un roi de masculi, al căror număr cred că se ridica la șaizeci. De unde veniseră? Din diferite direcții și de foarte departe".**

Fabre repetă experiența cu rezultate similare. Apoi voi să se asigure că mirosul era singura cauză a acestei atracții, căci pentru om, femela acestei specii de fluture nu pare să aibe vreun miros. El puse atunci femela sub un clopot de sticlă ale cărui margini avu grijă să le acopere apoi cu ceară pentrucа să nu se mai strecoare nici o emanație afară. Imediat ce făcu aceasta, nici un mascul nu mai veni în jurul femelei.

Fabre puse apoi într'un colț din fundul camerei o bucată de pânză pe care femela stătuse nemișcată toată dimineața. Acest petec nu avea vreun miros excepțional pentru nasul omenesc și nici nu purta vreo urmă de murdărie, sau umezeală. După câteva ore masculii reveniră cu toții, îndreptându-se nu spre femelă care era perfect vizibilă sub clopotul său de sticlă, ci spre bucata de pânză, care-i reținuse mirosul. Astfel e dragostea în lumea insectelor, unde frumusețea nu contează și mirosul este totul. Dacă bărbații ar fi construiți în felul acesta, nici un soț nu și-ar mai recunoaște soția, din momentul în care aceasta și-ar schimba parfumul.

Multe alte experiențe s'au făcut asupra acestei uimitoare facultăți a albinelor, furnicilor, muștelor, etc. Nu avem însă aci destul spațiu spre a le descrie. Atragem însă atenția asupra ușurinței cu care insectele, ce trăiesc din cadavre, descoperă trupurile animalelor moarte, pe cari-și depun ouăle. Chiar erorile acestor insecte sunt o dovadă a delicateței simțului lor olfactiv. Iată un exemplu: Pe coasta Mării Mediterane, cresc niște plante, din familia Aroideae sau Arum, ale căror flori răspândesc un miros de cadavru, ce atrage muștele și țânțarii din speciile carnivore.

Insectele acestea intră în caliciul floarei, crezând că-și vor depune ouăle pe un trup în descompunere, dar mor victime al eroarei lor, pentrucă planta are niște peri ascuțiți, cari nu le mai lasă să iasă.

D-rul **Dwight Elmer Minnich** zoologul din Minnesota (U. S. A.) este unul dintre observatorii cari au descoperit insecte cu ambel simțuri, ale gustului și ale mirosului, situate în picioare. Ace-

insecte descoperă zahărul într'o soluție de 250 de ori mai slabă decât aceea în care-l simte limba omului.
Dar, cum am mai spus, insectele posedă și simțuri cari nouă ne sunt cu totul necunoscute. D-rul **F. Leuenberger**, un entomolog elvețian, a pus o farfurioară cu apă îndulcită lângă o fereastră, prin care putea privi cu lupa.
După o îndelungă așteptare, o albină se ivi bâjbâind prin aer, nesigură, ca și cum s'ar fi luat după un miros și se lăsă în cele din urmă pe marginea farfurioarei. Când începu să lingă siropul, doctorul Leuenberger observă că cel de-al șaselea și cel de-al șaptelea cerc de pe abdomenul insectei se despărțiră, pentru a da la iveală o mică glandă. Glanda aceasta părea să nu facă nimic. Care era rostul ei?
Deodată, apăru o nouă albină, fără bâjbâieli și fără zigzaguri; într'un sbor direct de proectil se așeză și ea pe marginea farfuriei, urmată fiind la scurte intervale de o nouă venită. Fiecare dintre acestea, imediat ce începea să înghită siropul scotea aceeaș glandă ca și cea dintâi. Aceasta între timp, umflându-și gușa de suc, trase glanda înăuntru și plecă. Intr'un scurt răstimp, sute de albine vizitară farfurioara, până când o goliră cu desăvârșire. Entomologul observă că ultimii oaspeți nu-și mai scoaseră glandele și că nici nu mai sosiră noui albine.
Intr'un lung și interesant raport asupra acestor experiențe, d-rul Leuenberger conchide că aci nu putea fi vorba de vreun parfum, substanță materială ce se evaporează repede și ale cărei emanații nu se pot întinde la o distanță mai mare. Interesant e de notat însă faptul că apelurile acestea n'au fost percepute decât de albinele unui aceluiaș stup, acela din care făcea parte prima venită. Stupurile vecine, habar n'aveau de ceeace se întâmpla aci. Glanda pomenită nu e întrebuințată numai ca mijloc de semnalizare, într'un caz ca acela descris mai sus, ci și atunci când tinerele albine întreprind primul sbor, sau când regina pornește în sborul său nupțial, albinele rămase de strajă la gura stupului, exhibează atunci acest curios organ și par a rechema în acest fel pe cetățenii răspândiți, chiar când aceștia se află la foarte mari depărtări.
Avem aci dovada unui simț necunoscut nouă, a vreunui miros, sau alt simț chimic sau poate, a vreunui semnal electric sau magnetic, cum ar fi spre ex. o undă radiofonică. Găsim o explicație posibilă a acestui fenomen într'o frază a profesorului **Berthelot**, care a dobândit premiul Nobel pentru fizică. **„La receptarea undelor"** spune acest savant **„s'a observat adesea că cel mai sensitiv detector este un instrument identic cu transmițătorul și capabil a intra în rezonanță cu el".**
Astfel s'ar explica pentruce aceste comunicații nu se pot stabili decât între albinele unui aceIaș stup, născute toate dintr'o aceeaș regină mamă. Identitatea organelor poate fi necesară operațiunei de transmitere și în cazul acesta, teoria comunicării prin unde vibratoare capătă o considerabilă întărire. Aceasta ne face să înțelegem, pentru a nu știm câta oară, că omul, în cele mai ingenioase invențiuni ale sale, nu face decât să redescopere, foarte târziu și foarte imperfect, lucruri pe cari natura le-a desvoltat de mult.
Dacă oamenii ar avea simțurile fluturilor și ale albinei, fata care ar vrea să trăiască un roman de dragoste, n'ar avea nevoe să se gătească și să iasă în lume. Ea ar atrage în juru-i bărbații liberi, de pe-o rază de câțiva kilometri și și-ar alege frumușel eroul.
Unele insecte duc o viață absolut vagabondă, mergând la întâmplare, fără nici o țintă, altele au însă simțul direcției uimitor de sigur. Ce conduce pe furnici și pe albine în lungile lor călătorii, din moment ce știm că nu poate fi vorba de vedere? O teorie presupune un simț magnetic.
In Africa de Nord, există o ciudată insectă cunoscută sub numele de greerele călător și care trăiește în Desertul Saharei. Deobicei insecta își petrece toată viața acolo, dar în unele primăveri, greerii adulți formează roiuri imense și sboară mereu spre Nord, pustiind totul în drumul lor. Când ajung în văile Algeriei, la câteva sute de kilometri depărtare de punctul de pornire, își depun ouăle și mor.
Tinerele insecte, născute din aceste ouă, continuă să distrugă grânele, cresc, se desvoltă și la sfârșitul sezonului prind aripi devenind adulte. In acest moment, ele formează din nou grupuri mari și-și iau din nou sborul, de data aceasta noaptea, pornind spre Sud, unde continuă să trăiască în deșertul de nisip. Aceste migrațiuni seamănă cu acelea ale păsărilor, dar cu această importantă diferență că, în cazul păsărilor, părinții conduc puii, pe când tinerii greeri nu sunt conduși de nimeni, și-și găsesc singuri și fără bâjbâieli drumul către o țară, pe care n'au văzut-o niciodată.
Teoria că insectele posedă un simț magnetic necunoscut omului este sprijinită de recentele experiențe făcute la Muzeul de Istorie Naturală din Paris. S'a studiat aci **telephorul**, o insectă mică și roșie, din familia **coleopterelor**, cu capul negru și cu trupul lungueț, ce apare în Franța, la începutul Primăverii și dispare în Iunie, după ce și-a depus ouăle. Acum, dacă în mijlocul Primăverei, adică în epoca împerechierilor, luați un telephor și-l puneți într'o poziție oarecare pe pământ, veți vedea că se întoarce întotdeauna exact în direcția polului Nord magnetic. Puteți să-l și legați. Atâta vreme cât îi va rămâne o cât de mică posibilitate de mișcare, se va întoarce mereu în aceeaș direcție. In cursul acestei operații, antenele sale se mișcă foarte agitate.
Dacă omul ar avea această sensibilitate, toate paturile ar trebui să fie paralele cu direcția fluidului magnetic al pământului.
Un alt avantagiu pe care omul nu-l cunoaște, este mimetismul, care dă unora dintre insecte posibilitatea de-a se face aproape invizibile, împrumutând coloritul mediului. Acesta ar fi un mare avantagiu atât pentru infractori, cât și pentru detectivii cari încearcă să-i prindă.

MISS PARIS PRIMIND CORESPONDENȚA

Miss Paris 1935 — blonda dudue din fotografia de mai sus — a primit a doua zi după alegerea ei, peste 5000 de scrisori.

URGIA MULȚIMII

In America, poporul a vrut să linșeze un negru, care se făcuse vinovat de faptul că încercase să răpească o fetiță de 14 ani. Poliția a vrut să împiedice linșarea și atunci cetățenii au incendiat Palatul de Justiție, pe care-l vedem în flăcări în fotografia de mai sus

Hitler fotografiat în „casa Wahnfried", locuința d-nei Winifred Wagner. Führerul este alături de dirijorul Franz von Hoesslin, cântăreața Maria Müller și ministrul propagandei dr. Müller.

Hitler PUMNUL GERMANIEI

Hitler nu e luptător !

CAP. IX.

IN trei patru ani Hitler ajunsese din simplu instructor politic al trupelor demoralizate, un șef politic, care putea vorbi la Berlin la clubul aristocrat, iar la München la comandamentul superior și în palatul guvernatorului. Adversarii se temeau, tocmai pentrucă Hitler nu se temea să ceară spânzurarea **„trădătorilor din Noembrie"** — a autorilor republicii. Mai mult sau mai puțin ascuns, numeroase instituții economice subvenționau mișcarea național-socialistă iar câteva familii din înalta burghezie müncheneză îl primeau în sânul lor cu dragoste și cupe de șampanie. Nuanța proletară a partidului — în frunte cu fostul lăcătuș **Drexler** — se simția teribil de ofensată în conștiința ei, de apucăturile mai mult decât jignitoare ale șefului lor. Uitase oare Hitler, numai în trei ani, că partidul se numia, în definitiv, **Arbeiter partei** (Partid muncitoresc) iar în titulatură se afla, oricum, și cuvântul **„socialist"** ?.. Doamnele bogate din München îl adorau pe noul tribun al națiunii, poate din pure sentimente patriotice; dar tot din considerații politice să fi preferat șeful celui mai turbulent partid din Germania, intimitatea grațioasă și tainică a unei dudui, despre care se spunea că era evreică ?... Zvonurile luaseră proporțiile unui adevărat scandal și chiar ziarul oficial al lui Hitler a fost silit să desmintă evenimentul sentimental al căsătoriei șefului și mai cu seamă origina neariană a micei müncheneze.

Dar Hitler nu e un sentimental.

S'a rupt repede din vraja atmosferei familiare, unde simția că i se stârpesc adevăratele lui forțe — fără să găsească în schimb adevăratele satisfacții ale firii lui, cari nu sunt decât ale vieții publice.

Dar cine putea bănui că anul 1923 — Hitler are 34 de ani — va fi hotărîtor pentru mișcarea național-socialistă și că de la o înălțime la care ajunsese, partidul se va prăbuși, cu șef cu tot, până'n adâncul unei carceri infamante, de unde nimeni nu mai credea că se va ridica ?

Anul începuse destul de bine pentru Hitler — adică destul de rău pentru situația Germaniei. **Poincaré** — fără încuviințarea Angliei și Italiei — ocupase regiunea Ruhr, ca să asigure Franței o mai exactă încasare a datoriilor de răsboi. Guvernul german proclamă **„rezistența pasivă"** și cere tuturor germanilor, de orice nuanță politică, încheerea **„frontului unic"** impotriva năvălitorilor. Hitler — al cărui in-

Hitler, surâzător, alături de Regina Maiului la fereastra cancelariatului Reichului.

stinct politic e de o robusteţe sigură — face opoziţie... guvernului! Ce-ar fi avut de câştigat naţional-socialismul dintr'o alianţă politică, cerută nu ca o favoare guvernului — îndatorat apoi la recompense — ci naţiunii, căreia ar fi ruşine să i se ceară vre-un privilegiu. Curios pare că Hitler nu atacă nici pe francezii năvălitori, ci pe... evrei germani!!... Intr'adevăr, nimic mai firesc: Francezii nu puteau fi alungaţi nici cu armele nici mai cu seamă cu discursuri, oricât de violente. Dar prilejul era binevenit ca, deocamdată, să fie zdrobit „duşmanul din lăuntru", — răcnea Hitler — singurul vinovat de înfrângerea Germaniei în 1918 (?.) şi singura piedică în viitoarea acţiune eroică a armatei germane (! ?)

Că Hitler ştia ce face, ducând o politică atât de năstruşnică o dovedesc succesele crescânde ale prezenţei lor în public. In Ianuarie 1923, **Streicher**, şeful unei grupări antisemite şi reacţionare din Nürnberg, îl pofteşte pe Hitler, cu întreg statul lui major. La sfârşitul lunii, congresul partidului, care trebuia să fie ilustrat de o paradă a trupelor de asalt, în număr de peste 5000, sperie atât de mult pe ministrul de interne al Bavariei, **Schweyer**, încât interzice parada. Toate intervenţiile personale ale lui Hitler sunt zadarnice: Nici rugăminţile, nici făgăduelile **„pe cuvânt de onoare"**, nici ameninţările că va pune trupele de asalt în stare de apărare şi va deslănţui răsboiul civil, nu înduplecă pe Schweyer, şi mai puţin pe **Nortz**, prefectul de poliţie (în locul amicului **Pöhner**, înscris în partidul naţional-socialist).

Această întâie luptă serioasă dintre Hitler şi autorităţile civile, ar fi trebuit că ducă într'adevăr la un răsboi civil — sau la desfiinţarea de fapt a mişcării naţional-socialiste. Dar vegheau din umbră adevăraţii stăpâni, cari creaseră de fapt mişcarea pentru care cheltuiau **schweres Geld** (bani mulţi): Ofiţerii Reichswehrului, cari mai doborîseră vreo două guverne civile. Generalul **Epp** şi locotenent-colonelui **Röhm**, intervin pe lângă **von Lossov**, comandantul diviziei. Von Lossov are o întrevedere cu Hitler şi împuterniceşte pe Röhm să **„aranjeze lucrurile"**. Şi lucrurile **„s'au aranjat"**: Defilarea a avut loc, precum şi cele 12 întruniri publice, pe cari autorităţile le suprimaseră şi apoi le reduseseră la 6: Hitler le-a ţinut pe toate!

Incăodată s'a văzut la München că Hitler face ce vrea. Numărul partizanilor creşte atât de mult şi de repede, încât biurourile partidului, care nu mai prididesc cu înregistrarea cererilor, se închid. Subvenţiile curg. **„Voelkische Beobachter"** apare acum zilnic în format mare, antisemitul de cabinet, bătrânul cu barbă, **Eckart**, e dat niţel deoparte, iar în locul lui, Hitler pune pe **Alfred Rosenberg**, care ştie să înjure atât de bine ruseşte, în limba germană. In Martie, prin alianţa cu „Partidul rasist german", în care se aflau câţiva deputaţi, precum şi câteva nume răsunătoare, precum **von Gräefe**, contele **Reventlov**, Hitler pătrunde şi în nordul Germaniei, unde mişcarea naţional-socialistă era de fapt interzisă.

De sus în jos: Adolf Hitler aplaudând la concertul pianistului Wilhelm Bakhaus la Filarmonica din Berlin.

Hitler la ceai la d-na Winifred Wagner.

Hitler sosind la aerodromul Tempelhof din Berlin dă mâna cu sora lui, care-i ieşise în întâmpinare.

Se vedea prea bine că adevărata forţă a mişcării o alcătuia trupele de asalt nu populaţia, cu toată simpatia şi uneori fanatismul pe care Hitler le trezise în păturile mici burgheze şi mai cu seamă în tineretul universitar căruia republica îi oferia diplome, dar nu şi contravaloarea lor socială!.. Din această cauză „tribunul" pare oarecum un uzurpator, şi vom vedea în curând sbuciumul lui Hitler, de-a nu pierde întâietatea. Fără a se despărţi de Hitler, Röhm cel dintâi, vrea să folosească această forţă militară şi crează **„Liga combativă a asociaţiilor patriotice"**, cam fără şefi politici, în care înglobează trupele de asalt şi cei de sub „drapelul Imperiului". Şeful trupelor de asalt era în acel moment un amic personal al lui Hitler — mai mult decât amic: „împrumutător" de bani! — şi care avea să joace un rol înfiorător mai târziu, după venirea la putere: **Hermann Göring.**

Cine era acest suav dandy, destul de bogat ca să „împrumute" pe Hitler, destul de fermecător, ca să ascundă la perfecţie un cinism fioros şi o sete de sânge atât de naturală, că se putea exprima şi sub formă de idei politice?.. Originar din Bavaria, fiu de ministru şi fost elev de şcoală militară, Hermann Göring reprezintă tipul clasic al mentalităţii prusace, desminţind dulcea, artista, bonoma Bavarie. In răsboi e erou — nici nu se putea altfel! Ca aviator se prăbuşeşte într'o luptă, fără să moară. Asemenea noroace se răsplătesc în Germania cu **„Pour le mérite".** Spiritul de aventură îl duce după răsboi în Suedia, unde lucrează ca specialist în aviaţie, la o societate de construcţii. Aterisând odată, de nevoe, nu departe de castelul **Rockelstadt,** e găzduit de baroneasa **Fock** şi — ca'ntr'o piesă de teatru, sau roman sentimental — se plac, se căsătoresc. Nu sunt delicatele baronese, mai cu seamă cele niţel bolnave de piept şi claustrate în castele, menite cavalerilor cari vin din văzduhuri?.. Nu sunt cavalerii industriilor, predestinaţi baroneselor?.. După căsătorie, în 1921, fostul ofiţer aviator se 'ntoarce la München să studieze sociologia şi dreptul. Aci îl cunoaşte pe Hitler — şi e atras definitiv de forţa aventurieră de temperamentul vulcanic al şefului naţional-socialist în care ghicea propriile lui pofte de crimă. Schimbă brusc universitatea cu partidul, cartea cu exerciţiile de noapte ale trupelor de asalt.

Felul în care autorităţile civile fuseseră înfrânte în Ianuarie — e drept, pentrucă aşa voise generalul von Lossov! — trebuia repetat, repetat până la cucerirea deplină a puterii şi pedepsirea cu moarte a „criminalilor din Noembrie". Prilejul a fost găsit uşor: Hitler cere autorităţilor dreptul de a împiedeca serbarea de 1 Mai a social-democraţilor, cari se adunau în fiece an şi petreceau pe **Câmpia Theresiei** (Theresienwiese), afară din oraş. Autorităţile se opun la această încălcare de drepturi şi — ca deobicei — Hitler ameninţă că va ieşi în stradă cu trupele de asalt. De data aceasta generalul **von Lossov** se opune şi refuză **„Ligei combative a asociaţiilor patriotice"** armele cari se aflau... în depozitele Reichswehrului. Dar Röhm şi Hitler au prea mulţi amici la cazărmi, ca armele să nu fie scoase prin viclenie, fără ştirea generalului!

E sigur că Hitler ar fi putut da atunci o lovitură politică hotărîtoare. Adversarii — autorităţile şi social-democraţii — erau neînarmaţi; iar generalul von Lossov ar fi ezitat să arunce trupele regulate în baionetele trupelor „neregulate", dar atât de regulat înscrise în registrele de cassă ale Reichswehrului, mai cu seamă dacă aceste trupe politice ar fi ocupat oraşul.

De ce n'a ocupat Hitler oraşul?...

Mister!...

Poate pentrucă Hitler — oricât ar părea de ciudat! — nu e un luptător. El e numai un om politic, foarte impulsiv, foarte turbulent, dar nu un lucid şi tăcut luptător, care-şi calculează forţele şi îşi chibzueşte metodele, pe măsura forţelor adversarului şi a împrejurărilor speciale. Ceasul era însă al luptătorilor, nu al oamenilor politici — şi începând o campanie militară, Hitler nu făcea decât să asculte de impulsul momentului, de necesitatea tiranică, absolută, de-a se ridica în fruntea tuturor, **cu toate riscurile, cu toate contradicţiile!** Vom găsi aceste lipsuri, în curând, la o mai serioasă încercare de lovitură de stat — când Hitler s'a convins însuşi că adevăratele lui arme sunt **numai cele politice,** de la cari nu se va mai departa, până la venirea la putere, cu toate ispitele, toate îndemnurile de mai târziu să recurgă iar la răscoala armată, să pornească asupra Berlinului, pregătit să-l primească în urale.

De ce n'a ocupat Röhm oraşul, Röhm, militar de carieră şi de fapt şeful „Ligii combative"?...

Poate pentrucă superiorul lui, von Lossov, era împotriva unui **putci** (lovitură de stat) — mai curând pentrucă Röhm, cu toate însuşirile lui de caracter, cu toată vitejia şi fidelitatea lui, cu toată adversitatea lui necruţătoare faţă de duşmani, era un om de mâna a doua, totdeauna excelent aghiotant, niciodată independent, niciodată comandant. Chiar în zilele când avea sub ordinele lui o forţă de însemnătatea „Ligii combative" — în care erau înglobate şi trupele de asalt — lui Röhm nici nu i-ar fi putut trece prin minte să ocupe vre-o situaţie superioară lui Hitler sau împotriva lui Hitler. Visul lui cel mai îndrăzneţ a fost să lucreze umăr la umăr cu Hitler. Şi în cazul unui **putci** cu succes, era bine stabilit în mintea lui Röhm, că şef politic fusese, era şi va fi Hitler.

Dacă Hitler nu atacase, cum era să atace Röhm?

In zorii zilei de 1 Mai, străzile oraşului München erau tot atât de curate şi liniştite ca de-obicei. Nu se deschisese încă nici-o cafenea. Unde erau teribilele trupe ale „Ligii combative", cari ameninţaseră că vor distruge, cu sau fără voia autorităţilor civile, pe „duşmanul dinlăuntru"? In oraş nu se vedeau, nu ocupaseră nici-o răscruce, nici-o instituţie publică! Se duseseră cumva la Theresienwiese, să lupte, eroic, la câmp deschis, cu sticlele de vin şi coşurile de alimente ale „adversarilor" Germaniei? Nu! „Liga combativă" se baricadase în partea opusă, afară din München, la **Oberwiesenfeld,** adăstând... desfăşurarea evenimentelor. Şi evenimentele s'au desfăşurat astfel: Von Lossov a tras — cum se spune pe româneşte — un straşnic perdaf lui Röhm şi numai după mari rugăminţi din partea lui Hitler a îngăduit ca trupele „revoltate" să nu fie desarmate pe loc, ci să-şi ducă singure armele înapoi, la depozitele de unde le ridicaseră fraudulos.

Aşadar Hitler nu mai făcea în München, ce voia? El avea deci succese politice, numai când îi erau îngăduite de şefii armatei regulate? Toată lumea putea vedea acum că braţul de care se temuse era numai mâneca civilă a Reichswehrului în uniformă: Când Reichswehrul se retrăgea, mâneca ameninţătoare se bălăbănia goală la cea mai uşoară adiere de vânt!

(E destinul care va urmări pe „tribunul poporului" toată viaţa).

Şi totuş nimeni n'a băgat de seamă catastrofala realitate. In alte împrejurări, orice alt şef, orice alt partid, atât de crâncen înfrânt, demascat, ar fi fost măturat din viaţa publică, de glumele celei mai netalentate reviste umoristice. In alte împrejurări — chiar în Germania, unde spiritul n'are prea mare preţ — un cântec de haz, sau numai un vesel cuplet la un cabaret şi pe stradă, ar fi decapitat gloria, ar fi anulat definitiv cariera oricărui om politic, chiar cu temperament mai vijelios decât al lui Hitler.

Dar împrejurările erau anormale, ceeace s'a putut vedea numaidecât, din atitudinea autorităţilor faţă de **putcişti.** Acuzaţi de înaltă trădare, trebuiau să ajungă, în frunte cu Hitler, toţi — Röhm, Göring, Streicher, Gregor Strasser şi alţii mai mici — pe banca infamantă, apoi la închisoare. Hitler, care mai avusese o condamnare, era acum ameninţat cu expulzarea, căci foştii combatanţi n'ar mai fi putut interveni pentru el. Existau însă forţe tainice — aceleaşi cari-l purtau pe Hitler atât de bine la suprafaţă — şi la cari a recurs: Forţele anarhice, cari destrămau republica. Acuzat de înaltă trădare şeful naţional-socialiştilor trimite procurorului un memoriu violent, în care declară ameninţător că procesul, pe care-l aşteaptă cu nerăbdare, îi va da prilej să desfăşure în văzul tuturor întreg spectacolul de descompunere al autorităţilor republicii. Procurorul speriat, vesteşte pe ministrul de justiţie, pe dr. **Frantz Gurtner,** care admira mai de mult vigoarea campaniilor lui Hitler, dar mai puţin conflictele secrete şi scandaloase ale primului ministru bavarez, **Knilling** cu ministrul lui de interne **Schweyer.** Ministrul Reichului recomandă de la Berlin autorităţilor judiciare din München oarecare tact, oarecari „amânări" — şi procesul (spre uimirea confuză a lui Schweyer!) se amână atât de bine, că nu mai ajunge niciodată la termen. (Hitler are memoria bună şi recunoaşte serviciile: Dr. Frantz Gürtner, care era naţional german, va deveni ca naţional-socialist ministru, în primul guvern al lui Hitler.)

Această întâmplare — oricât de hotărîtoare pentru destinul şefului naţional-socialist — e secundară pentru caracterizarea timpului. Căci în 1923, cam în acelaş timp cu tentativa de **putci** a „Ligii combative", se puneau la cale — într'atât era de nesigură, de şubredă ordinea publică a Germaniei — cel puţin **trei putciuri.** Spunem „cel puţin", căci vorbim numai de Bavaria. Complota în primul rând... **Reichswehrul!** Ofiţerii superiori, nemulţumiţi de politica Berlinului şi încurajaţi de loviturile politice pe cari le dăduseră cu atâta succes la München, ar fi fost bucuroşi să cucerească Berlinul — aşa cum fusese cucerită Roma, de fascişti. Dar Reichswehrului Bavarez îi lipsia un Mussolini. (Hitler pornit din rândurile Reichswehrului, stipendiat de Reichswehr, uneori adversar al Reichswehrului şi mai cu seamă tribun al poporului, nu avea autoritate, nu inspira încredere: Le va fi folosit mult mai târziu, după ce va fi dobândit autoritatea!) Şi apoi împotriva Berlinului nu se putea lucra cu aceeaş aparenţă de legalitate cu

care se lucrase, mai mult sau mai puțin din umbră, la München. Venise vara. Și iată că la o berărie din München, un anume **Class**, șeful **„Ligii pangermaniste"** își adună și el repede prietenii, în vederea unui **putci**. Neavând destulă forță personală, combinația lui Class cuprindea și elementele cele mai tari ale guvernului în ființă: Pe von **Sreckt** ministrul Reichswehrului în guvernul lui **Cuno** și pe **Kahr**, guvernatorul cu puteri dictatoriale, al Bavariei. Din noul guvern trebuiau să mai facă parte **Pittinger** — deși separatist — **Pöhner** și... **Hitler**. (Mai putea fi lăsat de o parte Hitler, oratorul care trăgea mulțimile după el ?). Class vestește și pe amicul Röhm care, furios că „liga pangermanistă" e gata s'o ia înaintea Reichswehrului, cere dizolvarea complotului.
Class — cuminte, căci deși simțise pulsul vremii, văzuse și imposibilitatea de a face ceva fără sprijinul armatei regulate — lăsă baltă planul lui cu „directoriul" și plecă... la băi. Era prin Iulie. Al treilea **putci** îl pune la cale însuși... von **Kahr**, în seama căruia fusese dată ordinea publică în Bavaria. Monarhist și regionalist până'n măduva oaselor, guvernând numai ca locțiitor al dinastiei **Wittelsbach**, iată pe ce mâini se afla republica de la Weimar!... Intâia mișcare a lui Kahr, a fost de natură separatistă — reîntronarea prințului Rupprecht s'ar fi făcut apoi mai târziu — și răsvrătirea ajunsese atât de departe, încât confiscă un fond de aur al Reichului și interzise administrațiilor financiare de-a mai trimite încasările la Berlin. Generalul von Lossov, destituit de Berlin, e numit la loc de von Kahr! Poate că acest **putci** ar fi luat forme și mai grave, dacă n'ar fi intervenit, în primul rând **Stresemann** — unul din foarte puținii germani cu real simț politic — acordând spiritelor înfierbântate de berea müncheneză mari satisfacții de moment și dacă n'ar fi intervenit, în al doilea rând... Hitler. Căci Hitler în această goană după **putciuri**, pregătia și el unul — al cărui succes ar fi însemnat unificarea definitivă a Reichului. **„La leul și cârnatul", „la cârnatul și leul", „la leul cu un cârnat", „la adevăratul leu cu cârnat"**, se numesc patru restaurante concurente din București, în apropierea parcului Carol. Hitler însemna în această întrecere de **putciuri**, de la care n'ar fi consimțit în niciun caz să lipsească — deși îi lipsiau precum am văzut toate însușirile unui conducător de trupe — **putciul** lui trebuia să fie „la adevăratul cârnat cu leu", la „adevăratul" **putci**! A fost un **putci**, într'adevăr! Dar dezastruos.
Nu i-au lipsit trupele. I-a lipsit însă spiritul de luptă. Trupelor nu le-a lipsit fidelitatea. Le-a lipsit însă curajul — curajul inexistent al șefului. **Putciul** nu era impopular. Chiar după înnăbușirea lui în sânge, populația Münchenului și tot tineretul — începând cu cel universitar — au manifestat sgomotos în favoarea lui Hitler. Pus pe o temelie politică — Hitler a crezut, chiar după ce pornise acțiunea militară — că **putciul** va reuși, utilizând trupele în centrul Münchenului numai ca manifestație politică. De la **Oberwiesenfeld** — întâia încercare — până la **Feldhernhalle** din mijlocul orașului era o distanță pe care curajul lui Hitler o străbătuse în... 7 luni. La întâiul pârâit al mitralierelor polițienești **putciul** s'a prăbușit.
Și Hitler ?...

F. Aderca

In numărul viitor: **Apogeul și decadența inevitabilă.**

O PERECHE REGALĂ LA SPORTUL DE IARNĂ

Regele și Regina Belgiei fotografiați la St. Moritz. Augustii suverani sunt pasionați ai sporturilor de iarnă.

SEZON LA MIAMI

La Miami, sezonul balnear este în toi. Iată un grup de fermecătoare girls, scăldate în soare luminos. In vremea aceasta la noi, aceleași fermecătoare girls, merg îmblănite și înfofolite.

Locotenentul invizibil

Primul film rusesc în România. — Regia, muzica, interpretarea.

TRAIM zilele acestea cel mai important eveniment artistic al ultimilor ani.
Ni se oferă pentru prima oară prilejul să asistăm la un film rusesc, realizat în întregime în studiourile din Moscova şi Leningrad.
S'a scris până acum o literatură extrem de vastă despre realizările cinematografului rus. Marile personalităţi artistice mondiale, au recunoscut în unanimitate prin felul de a se prezenta, filmul rus întrece cu mult ca valoare celelalte realizări europene şi americane.
Dealtminteri, filmul rus este cu totul altfel ca un film obicinuit american şi european. El reprezintă adevărata quintesenţă cinematografică. Ruşii sunt singurii realizatori cari au înţeles specificul adevărat al cinematografului şi mai ales al cinematografului sonor.
Primul film rus pe care-l vedem la noi este **„Locotenentul invizibil"** realizat după cunoscuta nuvelă „Porucik Kije". Publicul va fi surprins de maniera cu totul nouă, de stilul aparte în care a fost realizat acest film.
Acei cari au fost în Rusia şi au văzut acolo piese de teatru şi filme, au recunoscut că **cei mai naturali** actori din lume sunt ruşii. Aceştia interpretează cu o artă atât de adevărată personagiile cari le sunt încredinţate, încât ai impresia certă că eroii trăesc într'adevăr, şi că nu sunt întruchipări ale imaginaţiei.
Aceasta este caracteristica interpretării filmului „Locotenentul invizibil". Rolurile principale au fost distribuite celor mai strălucite elemente ale teatrului şi cinematografului rus. Aceştia interpretează pe eroii fantastici din „Locotenentul invizibil", cu o naturaleţă şi cu o sinceritate care te uluește pur şi simplu.
Interesul este faptul că joacă cu totul altfel decât artiştii europeni şi americani.
Muzica filmului rusesc „Locotenentul invizibil" este în întregime opera celebrului compozitor Serge Prokofieff. Adevăratele melodii ruse, arzând de viaţă şi vioiciune, vibrând pe coardele unui sentimentalism profund vor fi auzite în „Locotenentul invizibil"
Regisorul filmului este Alex. Feinzimmer. Acesta a realizat filmul într'o manieră cu totul deosebită de stilul de lucru al regisorilor americani şi europeni. Scenele vibrează de o rară intensitate. Totul este realizat în linii simple şi totuş impunătoare. Mişcările de masse sunt orânduite impecabil şi într'un mod cu totul original.

Trei scene sugestive din filmul rusesc „Locotenentul invizibil".

Pentru acei care sunt cât de puţin în legătură cu mişcarea artistică universală, acest nume este mai mult decât cunoscut. Mai ales că acum în urmă, Alex. Feinzimmer a primit o strălucită ofertă de angajament în America, pe care însă se pare că a declinat-o.
Stilul în care Alex. Feinzimmer a regisat „Locotenentul invizibil" (Porucik Kije) este cu adevărat nou, faţă de stilul regisorilor americani şi europeni. Aceasta se remarcă dela prima până la ultima scenă a filmului.

CALENDAR-IANUARIE

23

1909. A murit P. S. Aurelian, economist și om politic român. A fost membru fondator al „Ateneului Român" și membru al „Academiei Române" (alăturat chipul).
1878. S'a încheiat armistițiul româno-ruso-turc.
1893. Sosirea în București a A. A. L. L. Principele Ferdinand și Principesa Maria, după căsătorie.

24

1859. S'a proclamat Unirea Principatelor cu Alexandru Ion Cuza ca Domn.
1475. Ștefan cel Mare bate pe Radu cel Frumos la Râmnicul-Sărat.
1841. S'a născut Nicolae Quintescu, prof. de filosofie la Universitatea din Iași.
1891. A fost fondată „Liga Culturală a tuturor Românilor".

25

1823. A murit doctorul englez Eduard Yenner. El este acela care a descoperit vaccinul contra vărsatului (alăturat chipul).
1802. S'a născut doctorul Simion Marcovici.
1848. S'a născut profesorul Grigore Crețu.
1870. S'a născut scriitorul brașovean Em. Borcia.
1896. A murit juristul N. Maret

26

1901. A murit celebrul compozitor italian Giussepe Verdi (alăturat chipul).
1699. A început pacea dela Carloviț, în urma încheerii căreia țara românească a rămas sub stăpânirea turcilor iar Transilvania sub aceea a austriecilor.
1903. A murit mitropolitul Moldovei Iosif Naniescu.

27

1756. S'a născut Wolfgang Amedeus Mozart, celebru compozitor austriac. Dintre operele lui, mai cunoscute sunt „Răpirea din Serai", „Nunta lui Figaro" și „Don Juan" (alăturat chipul).
1829. S'a născut Gr. C. Cantacuzino fost magistrat și director al teatrului Național.
1849. S'a născut scriitorul bucovinean Samson Bodnărescu.

28

1814. A murit Carol cel Mare regele Francilor și împăratul Occidentului. A încurajat artele și științele (alăturat chipul).
1439. A avut loc la Florența. Sinodul pentru unirea Bisericilor.
1896. A încetat să mai apară revista „Viața" de sub direcția lui Al. Vlăhuță.
1898. A murit violonistul Alex. Flechtenmacher.

29

1853. S'a născut marele nostru scriitor Ion L. Caragiale. Piesele lui de teatru — „O noapte furtunoasă", „Scrisoarea pierdută", „Conu Leonida față cu reacțiunea", au cunoscut succese imense (alăturat chipul).
1831. A intrat în vigoare „Regulamentul Organic".
1857. S'a născut profesorul doctor C. Cosmovici.

EUDOXIU HURMUZAKI

de AL. IORDAN

AU trecut şase decenii de când îşi doarme somnul de veci, acel mare român, iubitor al trecutului acestui popor, Eudoxiu Hurmuzaki.

Deşi străini, prin origină,—căci legenda spune că familia Hurmuzaki şi-a avut leagănul în Persia, de unde a trecut, mai apoi, la Constantinopole iar pe la sfârşitul secolului al şaptesprezecelea au emigrat în Moldova,—totuş prin activitatea desfăşurată pe meleagurile noii patrii adoptive, Hurmuzăcheştii s'au identificat cu aspiraţiunile poporului românesc, devenind în scurtă vreme fii credincioşi şi aprigi luptători ai cauzelor româneşti.

Dintre Hurmuzăcheştii pe cari-i amintesc documentele noastre, că ar fi luat parte la conducerea treburilor Moldovei, cităm pe Manolachi Hurmuzachi, care în anul 1711 se prenumăra printre boerii divanului lui Nicolae Mavrocordat. Cel dintâi cărturar dintre Hurmuzăcheşti, cunoscut nouă prin activitatea desfăşurată, este Alexandru Hurmuzachi, postelnic în 1766, şi care a fost preocupat de alcătuirea unei culegeri de documente istorice.

Tot lui îi datorăm descoperirea şi păstrarea celei mai complete şi corecte copii a cronicilor lui Ion Neculce.

Posesori a întinse domenii în acea mândră „Bucovină, veselă grădină", cântată de Vasile Alecsandri, Hurmuzăcheştii au fost siliţi, după răpirea Bucovinei, de către Austrieci, să se stabilească în aceste meleaguri, ajungând ca foarte curând, să fie un adevărat centru de unde pulsa viaţa culturală şi politică românească,

Deaceea cu drept cuvânt se poate spune că, de la stabilirea în Bucovina a acestei familii n'a fost mişcare românească în această provincie, de care să nu fie legat şi numele de Hurmuzachi.

Casa lor era deschisă oricând acelor pe cari soarta îi făcuse să ia drumul pribegiei, cum a fost şi cazul unora dintre fruntaşii revoluţiei din Moldova, printre cari figurau: **Ion Al. Cuza, V. Sion,** fraţii **Alexandri** şi alţii, care în urma înfrângerii au găsit adăpost în locuinţa din Cernuca a Hurmuzăcheştilor.

Atmosfera din sânul acestei familii ca şi dragostea cu care erau primiţi moldovenii la Cernuca, au fost descrise de aproape toţi cei ce au trecut pe acolo. Dar n'au fost numai moldovenii acei care s'au bucurat de ospitalitatea şi sprijinul Hurmuzăcheştilor, ci şi o bună parte a cărturarilor ardeleni dintre cari amintim pe Aron Pumnul şi Gheorghe Bariţ.

Cu acesta din urmă, Hurmuzăcheştii au întreţinut o întinsă şi foarte interesantă corespondenţă, din care o parte a fost publicată de profesorul universitar din Cluj, Nicolae Bănescu.

După aceste rânduri de privire generală asupra rolului jucat în viaţa noastră culturală şi politică de către familia Hurmuzachi, vom încerca să schiţăm figura măreaţă a celui care a fost Eudoxiu Hurmuzaki, şi la al cărui mormânt a fost sfinţită în ziua sfinţilor Arhanghel Mihail şi Gavril, o troiţă.

Fiu al vornicului Eudoxiu sau Doxache Hurmuzaki, Eudoxiu s'a născut în anul 1811 la Cernuca. Studiile secundare le-a făcut în Cernăuţi, iar pe cele universitare la Viena unde a urmat facultatea de drept.

In timpul studiilor în capitala Austriei Eudoxiu Hurmuzaki a legat numeroase prietenii printre colegii săi, cari mai târziu au jucat roluri importante fie în viaţa politică fie în cea culturală a monarhiei Austro-Ungare.

Dar ceea ce îl preocupa şi atrăgea mai ales, pe Eudoxiu Hurmuzaki, nu era atât ştiinţa dreptului cât mai ales cercetarea trecutului pe baza documentelor. Mânat de această pasiune, după terminarea facultăţii de drept, continuă să rămână la Viena, unde se dedă studiului documentelor din arhiva cesaro-regească a imperiului austriac.

De atunci întreaga atenţie şi toată puterea de muncă a lui Eudoxiu Hurmuzaki este îndreptată asupra investigaţiilor referitoare la trecutul istoric al Românilor. Isbucnirea revoluţiei din 1848, îl găsi pe Eudoxiu Hurmuzaki la Viena cercetând în arhive.

Mişcarea aceasta ce cuprinsese aproape întreaga Europă nu putea să-l lase nepăsător pe fiul boerului din Cernuca, deaceea porni cu tot entuziasmul la lupta de regenerare, cu atât mai mult cu cât întreaga sa familie, rămasă în Bucovina, participa efectiv la ea.

Către sfârşitul anului 1848, Eudoxiu Hurmuzaki lucrează alături de fraţii săi George şi Alexandru, la redactarea ziarului Bucovina, în coloanele căruia aveau să scrie peste puţin timp mulţi dintre fruntaşii vieţii culturale din Moldova, fugiţi din patria lor, în urma înfrângerii mişcării la care luaseră parte şi de care am amintit mai sus.

In anul următor, când spiritele au fost potolite, Eudoxiu Hurmuzaki în fruntea unei deputăţii bucovinene, săvârşeşte primul său act politic.

In acel an se prezintă împăratului Austriei, la Kremsier, cu o petiţie, în numele Bucovinei, în care erau expuse drepturile şi doleanţele acelei provincii.

Demersul la împărat a fost încununat de succes căci o diplomă împărătească ridică Bucovina la rangul de ducat independent, separată de Galiţia, cu adunare provincială proprie şi cu stemă distinctă.

Această stare de fapt, obţinută prin acţiunea şi priceperea lui Eudoxiu Hurmuzaki, n'a fost pe placul ministrului Goluchowski, care a căutat să revină asupra diplomei împărăteşti.

Un nou memoriu şi o nouă intervenţie la împărat, de către Eudoxiu Hurmuzaki pune capăt intrigilor lui Goluchowski, confirmându-se din nou drepturile Bucovinei, sub ministeriatul lui Schmerling.

Munca şi tactul desfăşurate de Eudoxiu Hurmuzaki, în folosul Bucovinei, l-au impus în faţa semenilor săi, cari drept recunoştinţă l-au ales membru al dietei provinciale, cu a cărei prezidare a fost investit de împărat.

Dieta Bucovinei constituită îl trimite pe Hurmuzaki ca reprezentant al ei în parlamentul Vienei, unde desfăşoară o intensă activitate patriotică, până în Martie 1874 când i-a fost curmat firul vieţii.

Apărător al Câmpulungenilor, într'un proces al acestora cu fiscul, Hurmuzaki reuşeşte să obţină câştig de cauză în favoarea Câmpulungenilor, iar după terminarea procesului, câţiva ani dearândul, şi-a sacrificat numeroase săptămâni pentru a desăvârşi delimitarea prevăzută în actul ce pusese capăt procesului. Ca recunoştinţă pentru munca depusă în slujba semenilor săi, Câmpulungenii au numit o movilă de stâncă cu numele apărătorului lor.

Dar Eudoxiu Hurmuzaki n'a fost numai un luptător şi apărător al românismului în Bucovina: el a fost, după cum am amintit mai sus, un mare îndrăgostit al cercetărilor istorice, şi ca rod al muncii desfăşurate în această direcţie ne-au rămas acele monumentale volume de documente ce compun colecţia ce-i poartă numele, precum şi fragmentul din marea sa lucrare asupra istoriei Românilor.

Din opera sa istorică, bazată pe informaţiile ce i-au putut fi la îndemână în acel timp, Eudoxiu Hurmuzaki se aşează alături de susţinătorii formării poporului român la sudul Dunării şi emigrării în Dacia Traiană, după sfărâmarea primului ţarat bulgar de către împăratul bizantin Vasilie supranumit Bulgaroctonul. Pentru meritele sale de cercetător al trecutului, Eudoxiu Hurmuzaki a fost ales membru al Academiei Române.

Marele bărbat de stat Dimitrie Sturdza, într'o cuvântare ţinută la Academie, l-a prezentat pe Eudoxiu Hurmuzaki, astfel: „era tipul unui bărbat de stat cu adevărat cult, statornic şi plin de caracter, al unui învăţat scrupulos, neobosit şi modest, al unui cetăţean devotat şi înfocat pentru binele public, al unui amic sincer şi iubitor".

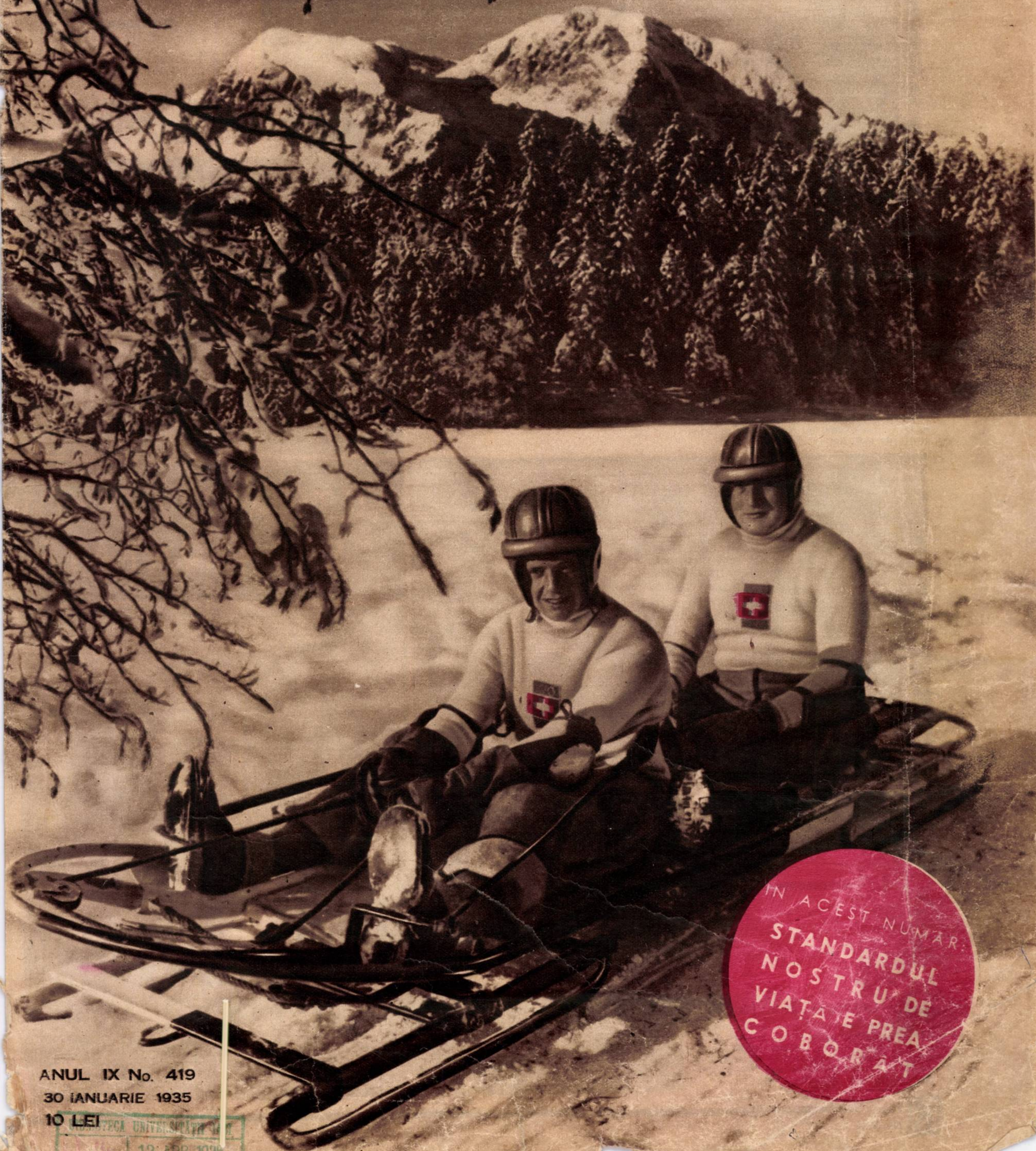
Al. Iordan

REALITATEA ilustrată

Camilla Horn și Ivan Petrovich într'o scenă din opereta „Ultimul bal la Petersburg" (Der letzte Walzer) de Oscar Strauss, care rulează la Cinema Trianon.

REALITATEA ILUSTRATA

ANUL IX No. 419
30 IANUARIE 1935
10 LEI

EMIGRANŢI DIN SARRE PAŞIND PE PĂMÂNTUL FRANCEZ

In urma exprimării votului plebiscitului din Sarre, o mulţime de locuitori care au fost contra alipirei de Germania s'au hotărât să emigreze. Fotografia noastră înfăţişează un asemenea grup la sosirea la graniţa franceză.

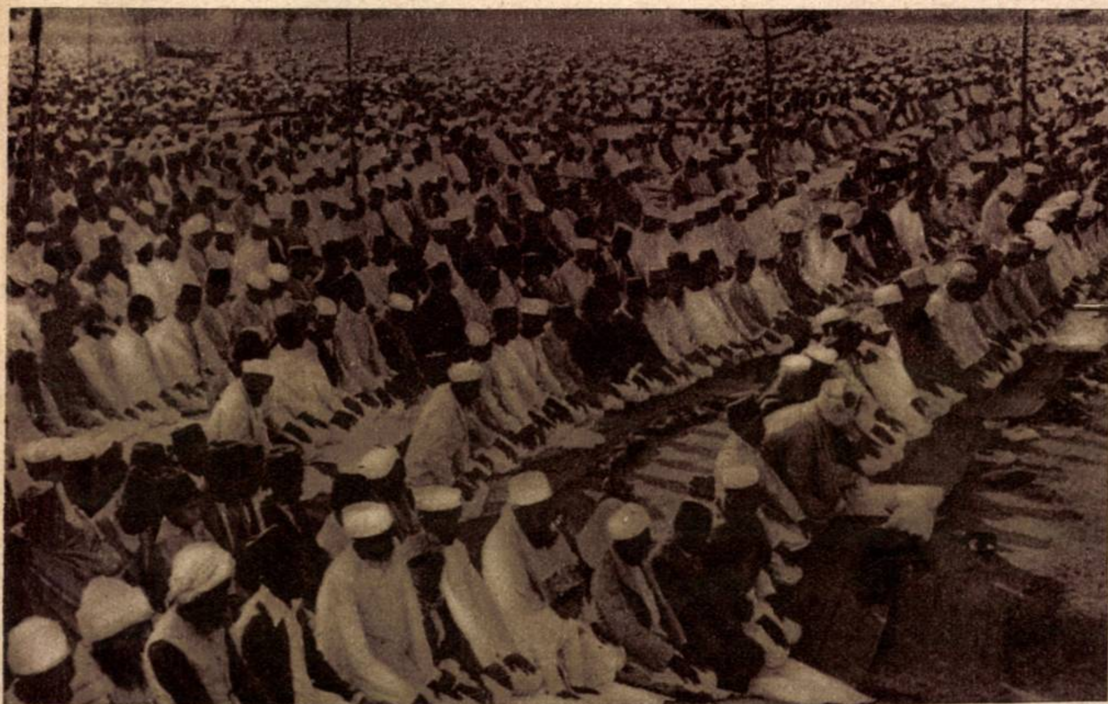
EMIGRANŢII SE IMPACHETEAZĂ

Fotografia de mai sus înfăţişează un autobuz în care s'au încărcat lurcruri de ale cetăţenilor din Sarre care părăsesc ţinutul.

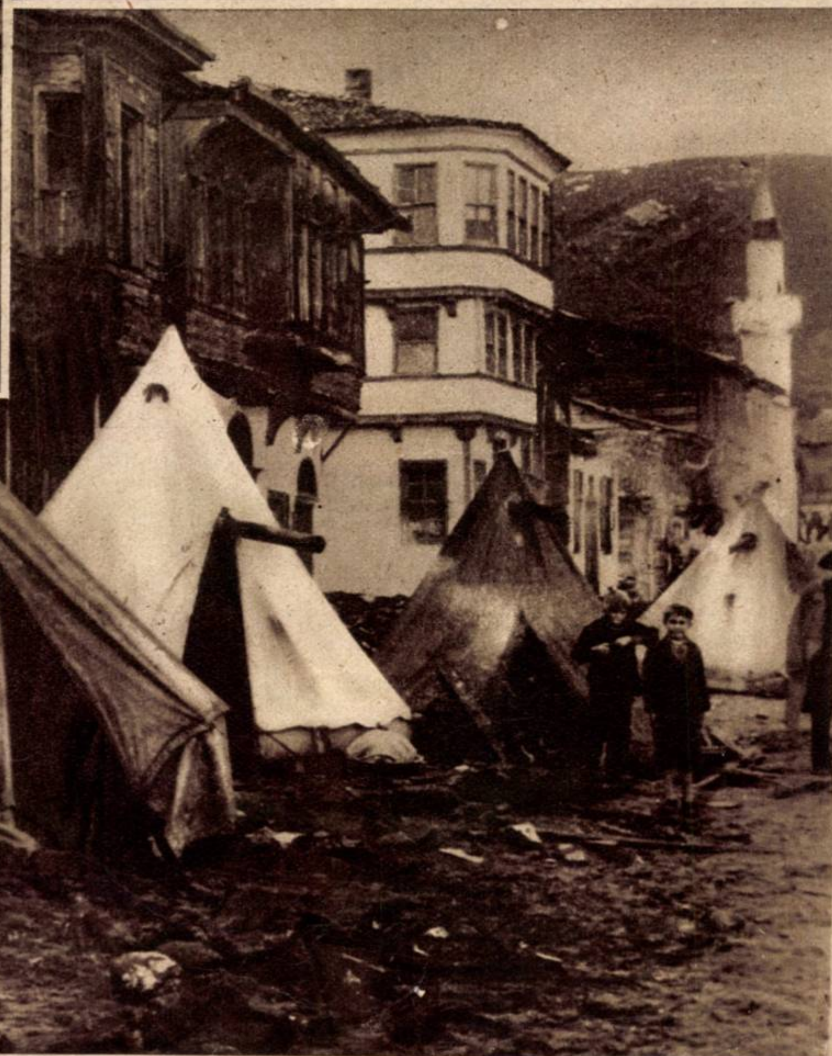

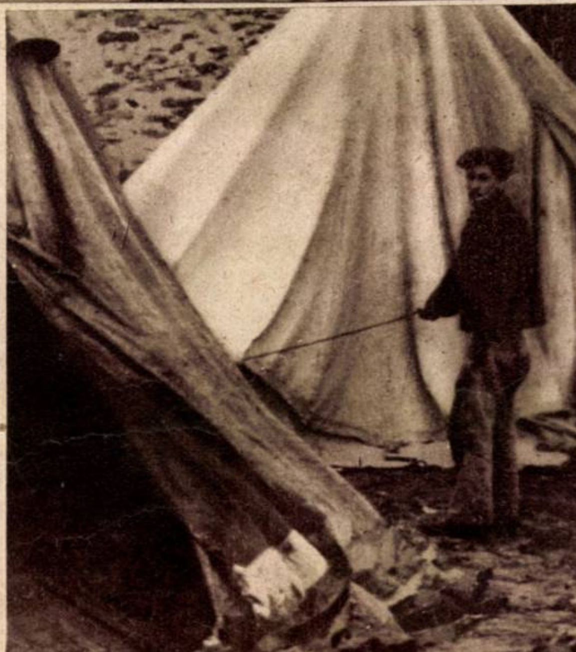
INDIA SĂRBĂTOREŞTE ID-UL-FITR

Marea sărbătoare religioasă a indiei **Id-ul-Fitr** s'a desfăşurat în cadrul unor ceremonii extrem de pioase care au avut loc în toată India. Mii de credincioşi au îngenunchiat în faţa moscheelor, aşa cum vedem în fotografia de mai jos.

ACTUALITATI DIN STRAINATATE

CUTREMURUL DE PE INSULA MARMARA

Un puternic cutremur de pământ a înspăimântat de curând pe locuitorii insulei „Marmara". Aceştia şi-au părăsit locuinţele şi dorm în corturi afară, în frig, de teamă să nu fie ucişi în cazul când s'ar ivi un nou cutremur şi s'ar dărâma casele.

F. ADERCA

OCHII VĂD INIMA CERE

DISCUȚIA care s'a deslănțuit în ultimul timp, cu privire la valoarea monetei noastre, în urma hotărîrii Băncii Naționale, de-a întemeia o monetărie națională, pentru bani mărunți, își are desigur însemnătatea ei; dar nu atât de hotărîtoare, cum cred unii și nici nu va schimba prea mult lupta noastră de fiece zi, pentru eliberarea și înfrumusețarea vieții.

Căci în altă parte stă conflictul care ne macină fără milă și căruia nu-i putem găsi o împăcare demnă de conștiința și năzuințele noastre.

Astăvară, când prețurile nu erau înrâurite de anotimp, de greutățile de transport, de unele piedici de tranzacție, oricine ar fi putut băga de seamă următorul fenomen, în aparență misterios, în fapt, cât se poate de firesc. Prețul unui ou varia în țările europene, astfel:

In România, un ou se plătia cu **1 leu**

In Serbia se plătia cu **1 dinar**

In Bulgaria se plătia cu **o levă.**

Călătorul român, în drum spre Paris, trebuia să se minuneze cu fiecare schimbare de graniță, de oarece:

In Italia, un ou trebuia plătit cu **o liră**, în Franța, cu **1 franc** și cu siguranță în Germania — **o marcă !...**

Este oul unitatate monetară ?... Faptele spun că da, deși economiștii și apărătorii etalonului aur ar avea numeroase motive de protest. Nu vroim să începem o discuție de economie politică și am citat întâmplarea cu valoarea națională a oului, care având acelaș albuș și gălbenuș, variază totuș cu fiecare patrie nouă a cocoșului și găinii, spre a dovedi că misterul trebue căutat aiurea decât în monedă.

Ce deosebire între interioarale aproape elegante, civilizate ale muncitorului străin din fotografia alăturată și cea de mai sus și aspectul de cumplită mizerie al interiorului alăturat în care trăește femeea unui muncitor la noi.

Cred că suferințele sociale ale noastre, ale românilor, au două pricini contradictorii, și anume: O parte a populației, locuitorii de la orașe, cer mai mult decât li se dă, pentru munca lor, căci au nevoi materiale și nevoi sufletești superioare nivelului de viață la cari sunt condamnați să trăiască; iar altă parte a populației, locuitorii de la țară, deși duc un trai nu prea deosebit de al vitelor din bătătură, nu cer nici atât, dintr'o apatie sau o neputință în parte explicabilă.

Nefericirea și uneori tragedia vieții orășenilor trebuesc căutate deci în împrejurarea că nu-și pot împăca cerințele. Cu suma de care poate dispune lunar un ofițer, un magistrat, un profesor, un medic, un avocat, un ziarist, un funcționar, ei nu sunt în stare să-și acopere decât strictul necesar și uneori nici atât. Din această pricină, cetățenii cei mai reprezentativi ai țării, de la orașe, nu-și pot îndeplini decât în parte sau deloc, alături de cerințele vitale, nevoile profesionale și nevoile de progres. Ofițerul nu poate face o călătorie în zonele de răsboi, ziaristul nu poate vizita țara și nici face studii, profesorului îi e cu neputință să-și continue educația și nu e vina lui că, deși profesia îi cere să fie un om al cărților, **nu posedă o bibliotecă** și nu cumpără măcar o carte două pe an. Cunoaștem avocați cari consultă opere juridice, în picioare, prin librării și am văzut profesori cari-și împrumută unul altuia ziarul luat de la chioșc, prin contribuție colectivă.

Aceștii oameni nu pot fi făcuți vinovați că au pretenții cari depășesc posibilitățile lor materiale și nici nu li se poate spune că ar trebui să-și mai reducă din „ambiții", să trăiască — precum se spune — „mai modest". Poruncile profesiei vin peste ei, imperioase, chinuitoare, absolute: Nu pot fi trecute cu vederea — și de-aci conflictul. Cei mai mulți își dau seama de această contradicție între funcția pe care trebue s'o îndeplinească și mijloacele care le stau la dispoziție și, amărîți, se supun destinului; foarte puțini, cu suflete de mucenici, își jertfesc familia, își ruinează sănătatea și se țin, cu aceste martiragii, la nivelul conștiinței lor.

Dar se poate cere cuiva un martiragiu permanent ?... Și e cu putință oare, multă vreme, un asemenea eroism, când cele mai numeroase pilde din jur, sunt ale umilinții și ale supunerii ?...

Dar aspectul minunat al muncitorului din străinătate...

... și aspectul de bordei respingător, în care se chinue muncitorul nostru cu copiii lui.

In străinătate, chiar funcționarii mai mici au mașinuța lor particulară, cu care se duc în fiecare dimineață la lucru...
...la noi, chiar și funcționarii superiori sunt siliți să se înghesue ca sardelele în tramwae...

Situația locuitorilor de la țară e lipsită de tragism. Cu toată viața lor nu prea deosebită de a animalelor, sătenii sunt oamenii cei mai fericiți, în marea lor majoritate. E adevărat că locuesc în case nehigenice, iar copiii cresc în albia de porci; e atât de adevărat că din doisprezece, nouă copii mor, din lipsă de îngrijire, înainte de vârsta de un an. E tot atât de adevărat că numai biserica mai oferă acelor suflete întunecate o mângâere și o speranță — și sunt numai sufletești. Dar cum oamenii de la țară nici n'au o slujbă mai complicată decât a vitelor de muncă, nici n'au nevoi superioare, omenești — o viață în societate, o cultură mai aleasă, — suferințele lor sunt, desigur, amarnice, dar nu se ridică până la conștiința tragică, așa cum e cazul locuitorilor dela oraș.

Mizeria și sgârcenia sunt surori bune, dacă nu cumva sunt aceeaș făptură cu doui obraji.

Cred că trăim, în România, prea eftin. Vorba că'n țara noastră „nimeni nu moare de foame", e o ipocrizie. Dincolo de foame sunt nevoi mult mai cumplite și cari caracterizează pe omul civilizat. Nici câinii de pe stradă nu mor de foame. Dar ei nu pot constitui o cultură și nici nu figurează între popoarele reprezentative ale Europei, adică ale lumii, ca noi. O pereche de ghete necârpite, în România, înseamnă lux. In alte țări, două perechi de ghete, cel puțin, reprezintă o necesitate. Un costum de haine, caracterizează la noi o adevărată stare socială. La alte popoare, cel mai umil lucrător păstrează în garderob două costume de haine curate, în afară de costumul de atelier. In unele țări muncitorul de uzină, care-și are locuința proprie și familia într'un parc, afară din oraș, pleacă dimineața la lucru cu automobil propriu. In România se bucură numai de automobil numai miniștrii, directorii de bănci, de mari instituții comerciale și comandanții de corpuri de armată — și li se spune că „fac risipă!". Nu moneta trebue schimbată în țara noastră, ci în primul rând această mentalitate de mizerie, de sgârcenie și de emulație în murdărie. Să începem prin a plăti un ou cu un pol, ca să putem cere la o muncă de opt ore un salariu lunar de zece mii de lei pentru watmanul de tramvai, de douăzeci de mii de lei pentru profesorul de istorie, de cincizeci de mii de lei pentru directorul unei percepții (ca să servească interesele Statului cu credință) și dela o sută de mii de lei în sus pentru magistrați.

Altă soluție nu văd. Așa au evoluat toate popoarele din Apus, a căror civilizație o urmăm și e de datoria noastră ca ceeace ei au realizat experimentând, în două veacuri, noi — cel puțin atât! — să realizăm în cinci ani.

F. ADERCA

DOUA GOSPODARII IN BUCUREȘTI

NU ne putem da seama de cuiburile de mizerie, cari constituesc căminurile micilor slujbași, decât atunci când întâmplarea ne aruncă pe meleagurile periferice. Cine-ar crede, că sergentul de stradă de pildă, individul bine făcut sub vestmintele căruia bănuești un trup de piatră, duce cea mai cruntă mizerie, dacă nenorocirea l-a împins, să-și înjghebeze o familie.

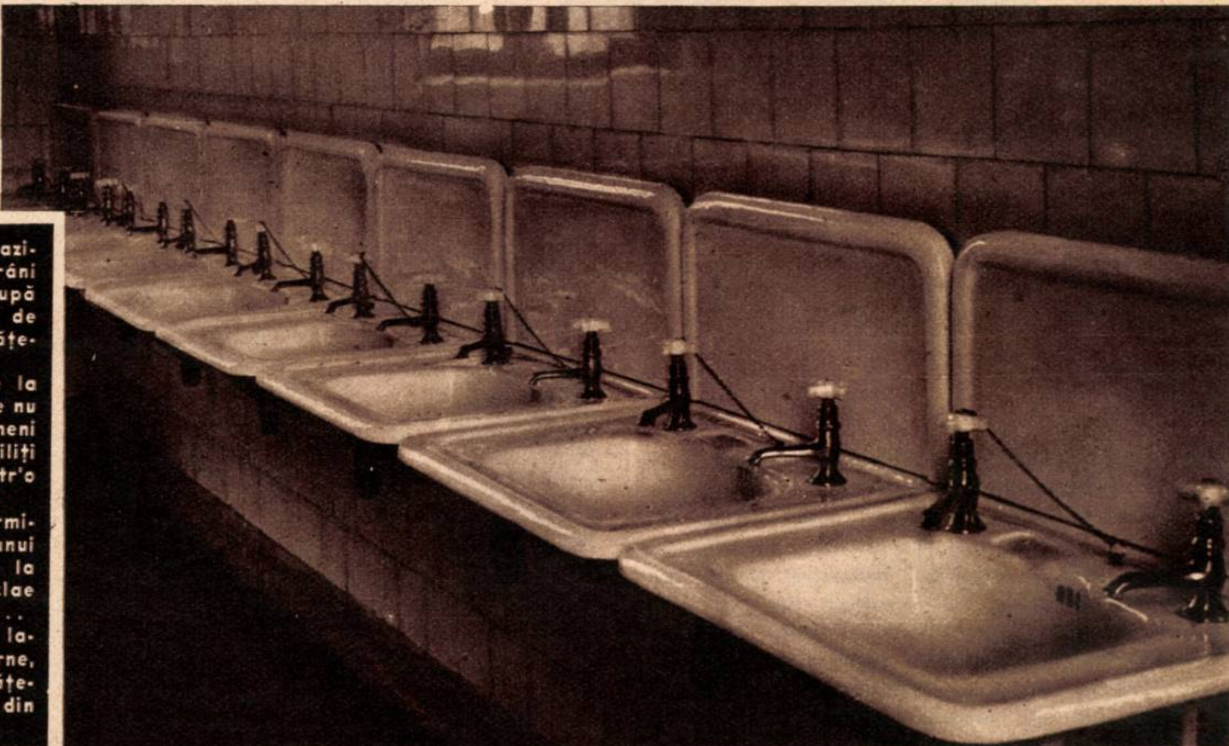
UN MODEL DE CĂMIN

Un jalnic drum de țară, pornind din șoseaua Colentina și pierzându-se hăt departe, pe drumul Teiului spre lacul cu acelaș nume.. **Ghica Doamna** e numele așa zisei străzi, cu hărtoape și șanțuri în cari vara se asvârlă gunoaele și lăturile de prin curte, impestând atmosfera. Iarna alunecușul e năprasnic, căci pământul nefiind nivelat peste tot locul „casele au fost ridicate la întâmplare.

Ochii flămânzi ai sărăciei rânjesc pe aici, la fiece pas. Femei palide, copii desbrăcați, câini cu coastele lipite.

Căutam locuința sergentului **Ilie V..** și-am recunoscut-o după un mindir cafeniu, pus pe o frânghie la aer. Gardianul își făcea somnul, căci intra în slujbă în orele de noapte.

Când am pășit în mica locuință, compusă din două încăperi, am avut impresia că lipsa de aer mă va sugruma. Bagdadia era atât de joasă, că aproape o atingeai cu capul. In prima încăpere era instalată bucătăria. Acolo pe un pat de scânduri acoperit cu un läicer, trei copii cu picioarele goale stăteau cocoțați hârjonindu-se. Lângă plită cu ochiurile sparte mama mesteca într'o tigae. De dincolo veniau între timp sforăiturile bărbatului. I-am explicat femeii scopul vizitei. Voiam să stau de vorbă cu bărbatul, să mă lămurească el cum o poate duce la capăt, cu salariul de mizerie care-l are.

In străinătate, azilurile de bătrâni snnt instalate după ultimele cerinți de confort și curățenie...
...In vreme ce la noi bătrânii care nu mai au pe nimeni pe lume sunt siliți să se zbată într'o neagră mizerie.
Vedem sus, dormitorul comun al unui azil de bătrâni la noi, unde dorm clae peste grămadă...
...și alătûrat lavabourile moderne, sclipind de curățenie dintr'un azil din străinătate.

— Priviți în jur și-aveți să vă dați seama. Copiii cei mici sunt goi, n'au ghete în picioare, că o bună parte din bani trebuesc cheltuiți pentru cei doi mai mărișori, cari sunt la școală. Cât dèspre minè am rămas în zdrențe.

Intr'adevăr capotul slinos care-i învălătucea ca un sac trupul slab era numai petice și găuri.

— Pè cè să sè dea întâi banii ? Chiria, lemnèle mâncarèa, înghit totul. Cu cè să tè mai îmbraci și să cumpèri o bucată de săpun, gaz și altè mărunțișuri, cari trèbuèsc în gospodăriè ? Intre timp bărbatul s'a deșteptat. Făcându-și sumara toaletă nu-și poate stăpâni o tuse seacă, transformată într'un potop de hârâituri.

— E răcit cobză nènorocitul. — Are un post blèstemat, unde bate vântul ca în mijlocul câmpiei. Cel care a fost înaintea lui s'a curățat.

Sergentul Ilie V... e un bărbat cam de vreo patruzeci de ani, înalt, slab, cu umerii puțin aduși. Ochii albaștri îi sunt vârâți adânc în orbite. Când aude că lucrez la gazetă, are o tresărire de spaimă.

— Eu nu fac nici o dèclarație ca să rămân cu copiii pè drumuri. Vă rog să nu mă nenorociți.

In străinătate, circulă pe străzi în timpul verii, autobuze speciale cu băuturi răcoritoare pentru copii...

...La noi copiii însetați sunt siliți să bea apă de la... stropitorile primăriei.

In străinătate, bărbații găsesc chiar în cele mai depărtate colțuri ale orașului automate unde se pot ospăta...
...la noi femeile cară bărbaților mâncarea în pachete, căci ei nu au timpul să vie acasă în timpul prânzului, și nici automate nu au la îndemână.

Mizeriile noastre le știe Cel de Sus și el ne-o ajuta. L-am liniștit și când i-am câștigat încrederea, omul prinde să spună dela sine, fără să-l mai pot opri. Mă poftește dincolo, unde a avut grijă să deschidă fereastra să-mi arate așternutul, compus dintr'o saltea de pae, două perne neînfățate și o plapumă roasă, zdrențuită.

— Am ajuns ca vitele, după cum vedeți. Nu suntem în stare să cumpărăm o bucată de pânză. Ce nu trebue într'o gospodărie? Când iau banii, nu știu unde să-i împart mai întâi.

— Cât primești d-ta, la capătul lunii?

— Două mii o sută cincizeci, cu îndemnizațiile pentru trei copii. O sută cincizeci ni a trebuit să subscriem fiecare, pentru împrumutul intern.

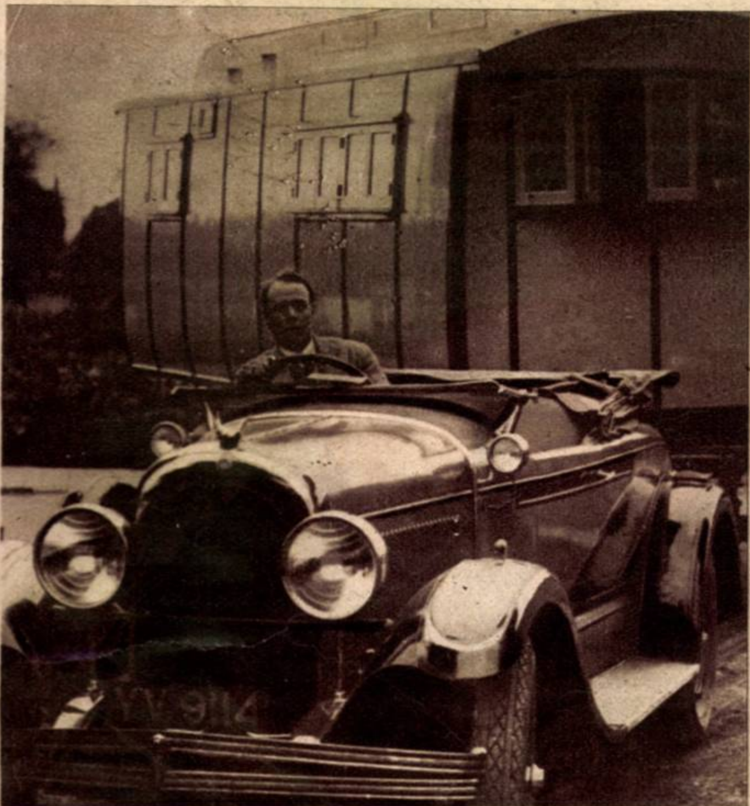
Patru sute de lei plătesc chiria. Hrana e o mie cinci sute de lei șapte guri. Pot opri copiii să mănânce. Se sbenguesc, învață, cei doi mai mărișori vin acasă morți de foame. Sunt trei mese pe zi și de multe ori nu se ajunge pentru ceai sau lapte dimineața. Cu două sute cincizeci învățați-mă ce se poate face, că doar sunt atâtea nevoi într'o gospodărie. Pentru îmbrăcăminte trebue să tragem dela mâncare.

Uitați-vă în oala noastră cu mâncare. (Cartofi). Mai schimbăm și cu fasole și asta se întâmplă în tot lungul săptămânii. De luni de zile nu s'a cumpărat în casa noastră o găină. Lemnele nici nu le-am pus la socoteală și ele tot din banii mâncării trebuesc scoase.

Am auzit că de-acum înainte are să ni se oprească 300 lei lunar pentru îmbrăcăminte, că ne face uniforme.

Ce-o să mai mâncăm nu știu! Omul îmi povestește viața lui, înainte de-a fi slujbaș la poliție. Băiat de țară, cu pământ, muncia și atunci din greu, dar nu cunoștea nici foamea nici lipsa de îmbrăcăminte. Și-a făcut armata în Capitală, și de aici a venit toată nenorocirea.

— Să-mi fi dat seama ce-am să pătimesc dacă nu mă întorc la matca mea! Mi-am vândut pământul și-am rămas gol pușcă. M'am desrădăcinat, fără ca să-mi fac vreun bine.

ALTA ICOANA A MIZFRIEI

Pe câmpul **Dămăroaia**, odinioară loc ras ca în palmă, cât puteai cuprinde cu ochii, s'au ridicat de câțiva ani gospodării răslețe, pe alocuri neîmplinite, oamenii rămânând să facă totul cu încetul, după mijloace. Intr'una din locuințe locuește factorul **Stănică Marin.** E de cincisprezece ani în serviciu și primește o mie nouă sute lei la sfârșitul lunii, după treizeci de zile de alergătură prin zăpadă, sloată sau căldură de foc. Nenorocirea a venit de acolo că i-a trecut prin cap ideea să aibă și el, ca alții, casa lui. Și-a cumpărat una proaspăt clădită, la care-a dat o parte din costul ei, dintr'o moștenire, rămânând ca restul să-l plătească în rate de cinci sute de lei pe lună.

Omul acesta, cu soție și doi copii, trebue să-și înjghebeze astfel socotelile, ca cei o mie trei sute și ceva să-i ajungă pentru tot, până la leafa viitoare.

O găsesc pe soția lui în curte, întinzând niște sdrențe peticite, în formă de cămăși. In picioare poartă niște ghete rupte de-ale bărbatului ei. Imi mărturisește că înainte de-a se mărita a fost lucrătoare la o tipografie și că n'a umblat niciodată cu picioarele goale și crăpate ca acum. Nu și-a mai făcut o rochie de nu mai ține minte. Să se întâmple ceva n'are o pereche de pantofi, cu care să poată ieși din casă. Am intrat în locuință, ca să aștept pe bărbatul ei, care pornise la slujbă înainte de ivirea zorilor, trebuind să fie la Poștă la cinci, căci prima cursă începe la șapte.

Am întrebat-o ce gătește de mâncare deobicei, pentru ca cheltuiala să fie cât mai mică.

Femeea se codi să-mi răspundă și doar la stăruințele mele deschise gura.

— Pentrucă omul meu nu poate să trăiască fără carne, cumpăr căpățână de vacă, cu patru lei chilogramul, la care îi adaog ceva zarzavat și puțin orez. Si pentrucă pâinea ni se pare prea scumpă mâncăm mamăligă. Nu spun că-i tocmai rea mâncarea, dar ar fi putut să fie mai bine. S'o duci așa mereu, fără nici un fel de schimbare simți, dela o vreme, cum ți se sleiesc puterile.

Bărbatul fu mai negru în mărturisiri. O mie patru sute de lei pentru patru suflete, când copiii au nevoe de cărți și îmbrăcăminte! Acum câteva zile jumătate din salariu s'a dus pe ghetele copiilor și lemne. Cealaltă jumătate a trebuit s'o împartă până la leafa viitoare, socotind 26 lei pe zi, în care trebue să intre, în afară de alimente, toate celelalte cheltueli.

— Faceți acum socoteală când știți câte nevoi sunt într'o casă! La noi se face atâta economie, că și lampa se aprinde doar dacă copiii nu și-au terminat lecțiile.

Și omul mă întreabă, cu o umbră de zâmbet, fără convingere în colțul gurii, ce să facă, ca să mai poată câștige ceva. Ar fi dispus să învețe o meserie mai ușoară, să facă perii, mături, rogojini. Le-ar desface tot el. Munca dela stat îi ațâță numai foamea.

N'am avut la îndemână sfatul cel mai bun, promițându-i că am să mă gândesc.

Sbuciumul lui de fiecare zi în lupta cu existența, la fel cu a atâtor alții din aceeaș categorie, constituie o veridică icoană a vremurilor grele, prin care trecem.

MARGARETA NICOLAU

Străinii pleacă la week-end în mod civilizat, purtân după ei căsuța în care se vor odihni...
...cetățenii noștri, se cară cu coșurile după ei, și-petrec sfârșitul săptămânii, în locuri insalubre și incomod

Cum trăesc OAMENII

Igieniştii, medicii şi statisticienii sunt îngroziţi de standardul de viaţă coborît al unor categorii de locuitori.

CUNOAŞTEŢI, probabil, povestea ţiganului, care şi-a propus să desbere pe măgarul lui de obiceiul costisitor de-a mânca. Metoda a fost aceasta: în fiecare zi îi dădea măgarului tot mai puţine pae, până când într'o bună dimineaţă a ajuns să nu-i mai dea nimic. Dar nenorocirea a fost — se văita mai târziu ţiganul — că măgarul a murit tocmai atunci când se învăţase să nu mai mănânce!

Acelaş lucru se poate spune şi despre standardul nostru de viaţă foarte coborît.

Astfel, de pildă, în 1929 s'a făcut la C. F. R. un studiu aprofundat asupra salariilor, cari păreau prea mari, sau rău proporţionate, şi s'a făcut o aşa zisă „normalizare". In urmă s'a observat că unii slujbaşi erau nemulţumiţi privind cu jind la alţii, cu aceeaşi pregătire tehnică, aceleaşi ore de muncă şi aceeaş răspundere, cari aveau însă un salariu mai mare; atunci s'a făcut o a doua „normalizare".

Dar lumea tot nu era mulţumită.

Au urmat alte normalizări, o goană nebună după reduceri bugetare, economii sângeroase, o sălbatecă repartizare a atribuţiilor între personalul rămas în picioare pe câmpul muncii... Totuş s'a mai găsit posibilitatea să se facă numiri noi: astfel, de pildă, s'a numit cinci ingineri în serviciul de supraveghere a reviziei vagoanelor în staţia Bucureşti-Griviţa, în locul unicului controlor destoinic, care odinioară făcea această slujbă, dar care a fost dat afară.

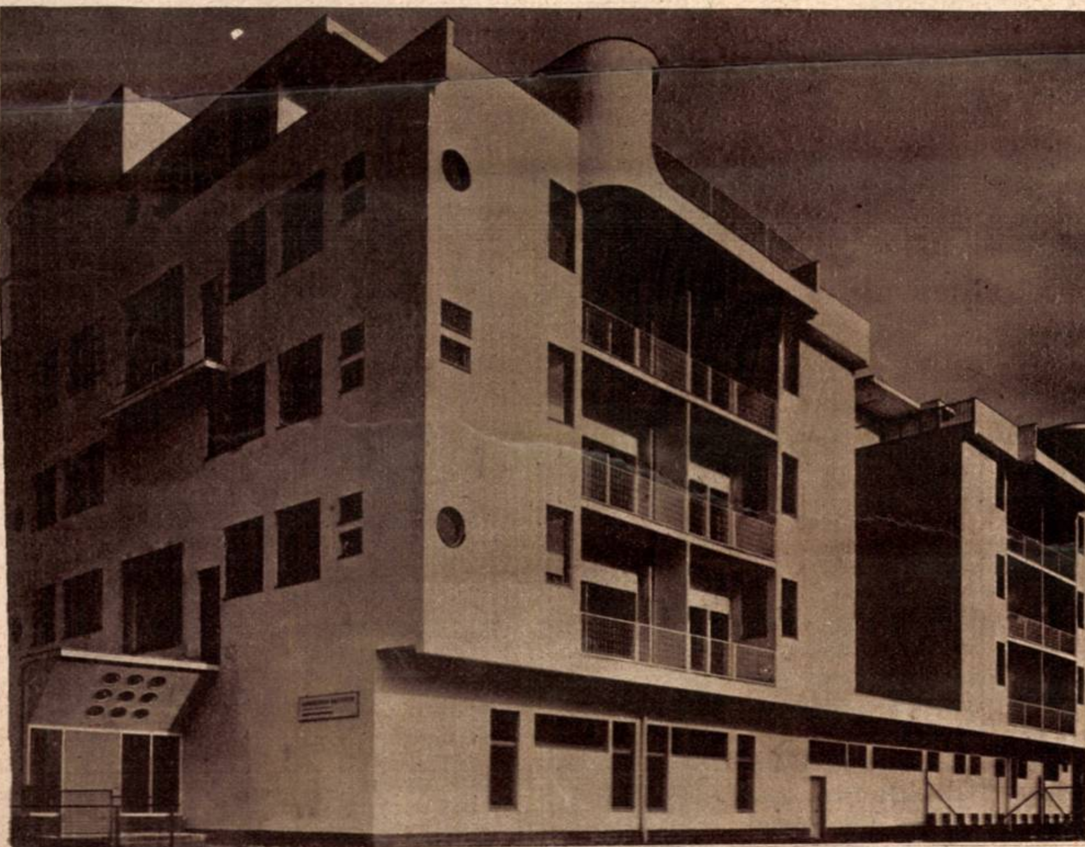
După seria ciudatelor „normalizări" a venit sinistra „încadrare" care înseamnă fixarea unui anumit slujbaş într'o anumită rubrică budgetară cu salariul găsit în momentul încadrării, deşi atribuţiile lui pot fi mult mai superioare, prin delegaţia ce ar fi primit de a înlocui pe un concediat din motive de economie...

Normalizările şi încadrările acestea seamănă cu dreptatea cotoiului, care a împărţit cu cântarul brânza între cei doi şoareci, muşcând ba dintr'o bucată, ba din alta, spre a le face egale pe talerele balanţei...

SE POATE TRAI ŞI CU 950 LEI PE LUNA

Făcând ancheta noastră, am notat în carnet pe un licenţiat în drept, subşef de birou la

In străinătate în casele cele mai modeste există bae modern instalată...

... la noi majoritatea populaţiei se spală la lighean.

Ce minunat şi împrospător confort se degajează din această încăpere de dormit instalată în blokhausurile muncitorilor din străinătate

Ce contrast isbitor între bordeele în care trăesc la noi muncitorii şi blokhausurile elegante, special construite pentru muncitorii din străinătate-

In străinătate gospodinele gătesc la sobe moderne, electrice....
... la noi ele stau cu porcul în bătătură.

unui watman; iar controlorii de bilete ajung să aibă 9-10.000 lei pe lună.
De sigur că societatea S. T. B. nu face risipă, iar salariații ei se plâng că nu le ajunge.
Admitem și noi că slujbașii dela S. T. B. au dreptate. Ar merita să fie mai bine plătiți, totuș, cum trăește un funcționar dela stat, care face parte dintr'o categorie socială mai ridicată, cu o leafă pe jumătate sau pe sfert. Este adevărat că unii aleargă la expediente, totuș marea majoritate sunt oameni cinstiți și muncesc din răsputeri.
Cum trăește paznicul din halta Griviței, care are patru copii, cu 950 lei pe lună?
Cum trăește atâta lume necăjită, risipită prin mahalalele Capitalei și chiar mai prin centru. Cum o duc locuitorii diferitelor orașe de prin provincie? Cum ajung la căpătâi atâți funcționari, liberi profesioniști, avocați, magistrați, profesori, medici, dintre cari mulți invidiază budgetul aceluia, pe care-l auzim strigând prin vagoanele de tramway din București: — „Biletele la control, domnilor!".
Cum trăesc toți acești?
Răspunsul ni-l dau statisticile și medicii.
Pentru bae românul cheltuește în general foarte puțin. Baia e considerată ca un lux! Rezultatul e că medicii militari recrutori sunt îngroziți de marele număr de scabioși (râioși) ce vin atât la recrutare, cât și la epocile de concentrare. Sunt bărbați cari sufăr, ani de zile în șir de râe, având corpul plin de răni scărpinate.
Spitalul militar central din București, are o clădire mare pentru izolarea râioșilor, secție specială unde tratează pe acești bolnavi. Nu mai e loc! Stau câte doi într'un pat și mai dorm și pe jos! Pline sunt infirmieriile de pe la regimente.
Medicii militari, cari au făcut anchete, arată că familii întregi sufăr de râe; bărbatul, femeea, copiii... Membrii familiei nu pot dormi noaptea, se ceartă între dânșii, copiii plâng și sunt bătuți sălbatic, paturile și hainele sunt infectate, nefiind chip să fie curățate în promiscuitatea locuinței prea strimte, umede și friguroase.
Sunt uneori foarte grave urmările râiei — boala banală, care într'un mediu mai igienic s'ar putea vindeca în câteva zile.
Râioșii, neîngrijiți ani de zile, contractează boli de nervi și chiar tuberculoză — după cum am aflat dela medicii militari, cari se ocupă în mod special de această chestie.

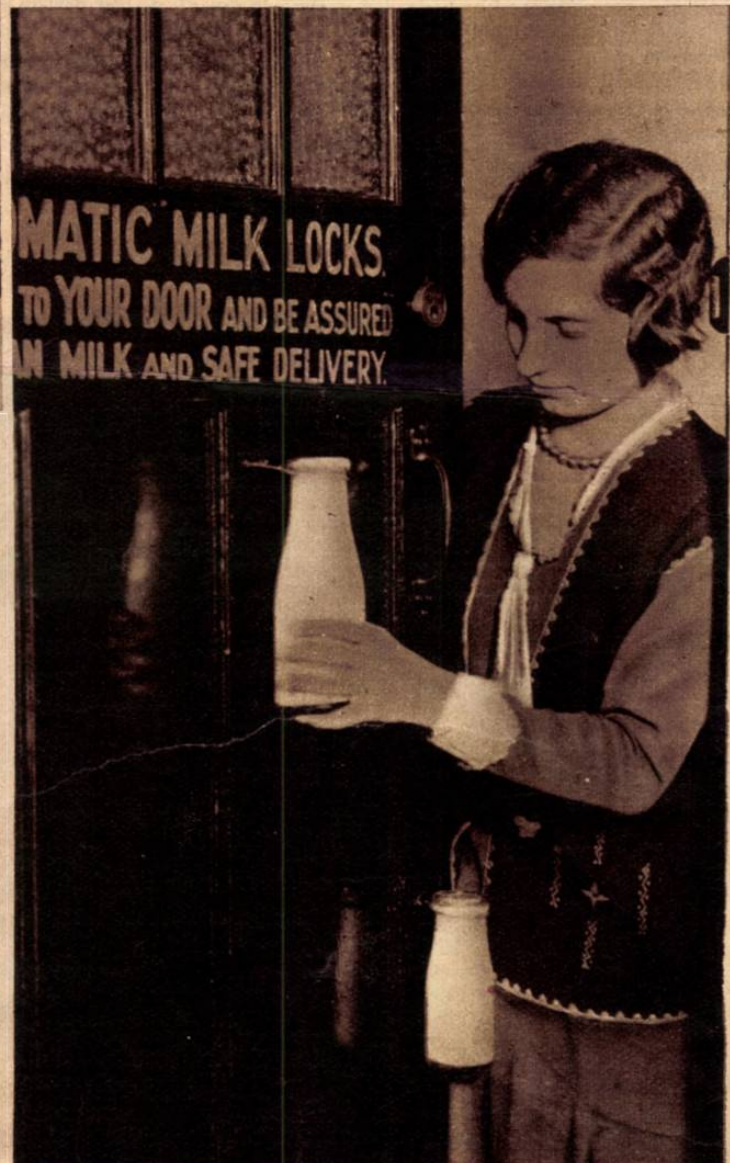
IN FRUNTEA STATELOR CU MARE MORTALITATE

La noi în țară, din cinci copii moare unul, înainte de a împlini vârsta de școală!
Suntem în fruntea țărilor cu mortalitate mare.
Mai ales în unele părți ale țării mortalitatea copiilor este înfiorătoare. In județul Botoșani, mor mai mult de jumătate din numărul copiilor, după cum ne arată „Buletinul demografic al României" pe 1934, luna Octombrie.
Tot, mai mult de jumătate, dintre copii se sting, la Roman, Vaslui, Chișinău, Călărași...
La București, în școala primară din șoseaua Vitan, medicii au constatat 30% școlari-tuberculoși. Aceeaș proporție e și la alte școli.
Iar igieniștii și statisticienii, cari se ocupă cu cercetarea cazurilor de pelagră, sunt pur și simplu înspăimântați.

un Contencios de Minister cu o vechime de zece ani. Acesta primește lunar în mână, 3400 lei din leafă după scăderea dărilor. Iar pentrucă s'a însurat și are un copil, i se mai dă un spor de 200 lei lunar.
Bineînțeles, bietul slujbaș e plin de datorii de cari nu se va putea descurca toată viața.
Totuș se poate trăi la București nu cu 3600 lei ci și cu 950 lei pe lună! Cunosc un supraveghetor de vagoane la C. F. R. care — după reținerile ce i se fac — primește această sumă, la capătul lunii. E și el însurat și are patru copii, nu unul singur ca subșeful de birou dela Minister, citat mai sus.
După cum am mai spus, trăește cu 950 lei pe lună. Dar cum trăește, asta-i altă chestie.

RAEA ȘI PELAGRA

Am făcut un calcul, ce budget i-ar trebui unei familii, fără pretenții ca să o ducă în mod modest, conform percepțelor igienii, a cerințelor chimiei alimentare și potrivit civilizației de astăzi, când nu putem să ne mulțumim cu viața de troglodit.
Se spune că lucrătorii americani au automobil, trăesc în apartamente cu bae- calorifer etc. La noi, fără să avem asemenea pretenții, cred că salariul unui om foarte modest, însurat și cu doi copii, trebue să fie azi de cel puțin 10,000 lei lunar.
Un asemenea cetățean plătește vre-o zece mii de lei pe an dări, iar restul îl va cheltui tot cu mare economie, pentru următoarele necesități: chiria a două odăițe la mahala, lumină, încălzit, coșniță, îmbrăcăminte, încălțăminte pentru patru persoane, școala copiilor, cărți și taxe, distracții (are și el nevoe de un cinematograf etc.), transport, (dacă stă la mahala, va trebui să se aboneze la tramway), bărbier, bae, ziare, reviste. Poate că fumează... chibrituri... (servitoare nu-i convine să ție, căci nu-i ajung banii). Doamne ferește, dacă mai bea un pahar de vin, dacă vine vre-o boală, dacă mai vin alți copii!...
Am făcut o socoteală amănunțită, cu cifre precise, a unui asemenea cetățean însurat, având doi copii. Dar e de prisos să publicăm acest budget amănunțit, căci e fictiv pentru cei mai mulți.
Că un salar de 10.000 este mai puțin de strictul necesar pentru un om modest e dovada și faptul, că societatea tramwayelor comunale, convine să plătească 6000 de lei pe lună unui taxator sau

Laptele este adus la noi de lăptărese în condițiuni mai mult sau mai puțin higienice...
...în străinătate laptele este luat la automate speciale perfect higienice.

Această boală de subnutriție, pricinuită de hrana neîndestulătoare, este mereu în creștere în România.
Și prin statistica pelagrei suntem puși în fruntea tuturor țărilor de pe glob.
In unele cartiere mărginașe din București, prin locuințe mizere de muncitori, am găsit, în toiul iernii, copii în pielea goală, — la fel ca în triburile sălbatice — sau îmbrăcați cu un fel de cămăși, făcute din saci vechi, găuriți în dreptul capului și mânilor.
S'ar putea spune că neamul românesc degenerează, dacă ținem seamă de constatările medicilor militari recrutori și de concluziile statisticianilor.
Acesta este bilanțul nemilos, rezultatul trist al scăderii continue a budgetului de cheltueli al populației, trăind pe meleagurile vechii Dacii.

CINE O DUCE BINE IN ȚARA ROMANEASCA ?

Sunt și unii, cari trăesc bine în țara românească.
Nu vorbim despre cei, cari fură din budgetul statului, sau cei cari trăesc din expediente, înșelând pe unii și pe alții, făcând trafic de influență sau afaceri veroase, nu vorbim despre jafurile rămase tradiționale, încă de pe vremea fanarioților.
Semnalăm cazul unor semeni de ai noștri umili și nebăgați în seamă, cari — pe aceste vremuri grele — isbutesc s'adune bani.
E o curiozitate a societății noastre, care se sbate în mizerie, — ciudățenie care merită să fie relevată.
E vorba despre servitori.
Cunosc o pereche: ea e bucătăreasă și are 800 lei pe lună, — el e odăiaș, nu știu unde, și are 2000 lei pe lună. Nu plătesc chirie, nici combustibil; servitoarea poartă rochiile dăruite de coniță, iar el are uniformă dela instituția unde servește. Mâncare au suficientă la bucătărie... Nu cheltuesc nimic din leafa lor, ba mai adaugă din bacșișurile ce primesc, precum și alte venituri.
— Am venit să facem bani la București ! — spun ei. Și nouă ne pare naivă această intenție.
Totuș au pământ, acareturi, acasă, la dânșii în sat... Intr'un interval de zece ani, au isbutit să depue la bancă aproape o jumătate de milion de lei !
Faceți socoteala și veți vedea că nu exagerăm.
Mai cunoaștem și pe un portar de minister, aproape milionar, care de Anul Nou încasează bacșișuri dela sute de funcționari și dela numeroși particulari, cari au treabă pe acolo.
Cât trebue să-i invidieze pe aceștia, bietul subșef de birou, care nu poate trece peste 3600 lei pe lună, deși cade în brânci, muncind la ore suplimentare !

Alex. F. Mihail

Marele artist Ion Brezeanu, a fost sărbătorit cu prilejul jubileului de 50 de ani de teatru. Fotografia îl înfățișează, după reprezentația piesei „Năpasta", de Vineri 25 Ianuarie, pe scena teatrului.

„RIȘCA" la Teatrul Regina Maria

Teatrul Regina Maria a prezentat săptămâna trecută cu un strălucit succes comedia „RIȘCA" (Pile ou face) de Louis Verneuil. Rolurile principale prilejuesc creații strălucite d-lor V. Maximilian, Ionel Țăranu și D-rei Leny Caler. Fotografia noastră înfățișează o amuzantă scenă din actul al II-lea al piesei, între Leny Caler și V. Ronea

Succesul operetei „La Calul balan"

D. C. Tănase și d-ra Lulu Savu într'o scenă amuzantă din actul II al operetei „La Calul bălan"

Fastuosul final al actului III din opereta „La Calul bălan"

Grupul picolilor (în mijloc d. C. Tănase) din actul II, al operetei „La Calul bălan"

Compania „Cărăbuș" de sub direcția d-lui C. TĂNASE cunoaște un succes fără precedent cu celebra operetă „La Calul bălan" de Miller și Benatzky, în versiunea românească a d-lui N. Kirițescu.
Celebra operetă care s'a jucat în străinătate ani dearândul se joacă în fiecare seară a marele teatru **Eforia** de pe B-dul Elisabeta.
Decorurile sunt executate cu o artă desăvârșită de către pictorii Feodoroff, Caramanlău și Rohrhoffer. Costumele sunt executate în marele ateliere dela Paris și Londra cât și în atelierele „Cărăbușului".
Printre principalii interpreți, în frunte cu marele nostru comic **C. Tănase,** sunt d-nele Olga Solomoneanu, Lulu Savu, Maud Mary, Lisette Verea, Joujou Pavelescu, surorile Martinescu, Tantzi Grigoriu precum și d-nii V. Chicideanu, Giugaru Sandi-Huși, Radu Popea, Milică Milian, Marcel Emilian, F. Glodariu, Roman, Dinescu, Trestian, etc.
In Opereta „La Calul Bălan" se prezintă publicului d-na **Reverelly,** vestita cântăreață tiroleză și trupa **Edelweiss** din Innsbruck, care imprimă acestui spectacol o notă originală.
Orhestra mărită este pusă sub conducerea maestrului Dendrino iar grandiosul balet a fost pus la punct de maeștrii Floria Capsali și Nicols. Regia se datorează domnului Soare V. Soare.
D. C. Tănase pleacă în turneu la I Martie cu fastuoasa revistă intitulată „Tănase are cuvântul" iar apoi va vizita principalele orașe din țară și cu celebra operetă „La Calul bălan".

AVEM UN STANDARD DE VIAŢA COBORAT

Familia C i o l a c cuprinde şase membri. In afară de cei doi bătrâni (nu chiar atât de bătrâni: Sabin Ciolac are 46—48 de ani, soţia lui e cu doi — trei ani mai tânără); fiica mai mare, măritată, şi bărbatul acesteia, I o n e l M u n t e a n u; o fată de nouăsprezece ani şi un nepoţel de trei ani, copilul soţilor Munteanu. Ei ocupă patru odăi, în subsolul unei case cu 18 etaje din Chicago. Sabin Ciolac e portarul imobilului.

In Noembrie 1932, aflându-mă în Chicago, familia Ciolac m'a poftit Duminica la masă.

In ţară străină, posibilitatea de-a petrece un ceas în mijlocul unor prieteni, cari vorbesc aceeaş limbă ca tine, înseamnă un dar nepreţuit.

Nevoit să te conformezi tot timpul unor obiceiuri ce-ţi sunt străine, ora de relaxare, într'o casă unde te simţi din nou în ţară, te odihneşte, te induioşează în acelaş timp, şi-ţi scaldă sufletul într'o căldură binefăcătoare.

Căldura mi s'a împrăştiat prin tot trupul, căci prietenul Ciolac, de cum ne-am aşezat, a avut grije să toarne câte un păhărel de prăştină, făcută de dânsul acasă, la un alambic clandestin, aşezat jos, în pivniţă, unde e „r e d i e i t o r u l" (Prohibiţia era încă în fiinţă).

Curând doamna Ciolac ne-a poftit la masă şi-am trecut din salon în odaia unde se pusese masa. Mâncarea a fost îmbelşugată şi foarte gustoasă, aşa încât oricâte laude aş fi adus gazdei, n'ar fi fost îndeajuns. Dealtminteri doamna Ciolac mărturisia fără sfială, — fiindcă în America nu există munci umilitoare şi munci mai nobile — că la venirea ei în Statele-Unite, ani dearândul, a fost bucătăreasă cu ora, la câte patru-cinci gospodării pe zi.

D. Sabin Ciolac a fost frizer. Acum, de câtiva ani a căpătat locul — j o b-ul — acesta, mai bun, mai uşor, şi soţia îi ajută în ocupaţiile sale. Primeşte în afară de locuinţă, încălzit şi luminat, 25 dolari pe săptămână (la valoarea de atunci a dolarului, 19.000 lei pe lună).

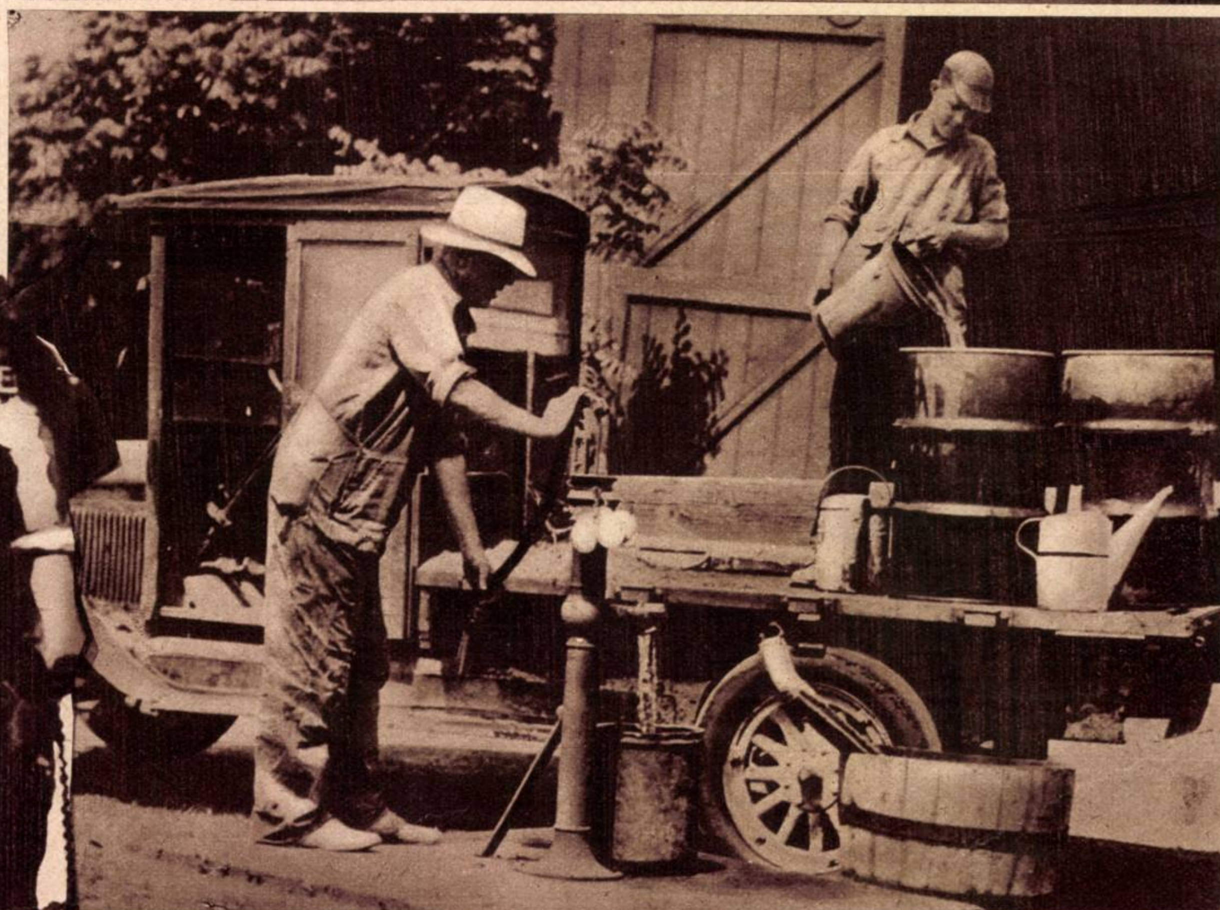
Din acest salariu Sabin Ciolac nu poate face avere, dar poate tr[illegible] confortabil, chiar la Chicago. Are telefon, radio şi piano, pentru tânăra domnişoară. In primăvara trecută şi-a luat un automobil—nu un Ford,—ci un Studebaker.

Munteanu e şi el coafor, are 18 dolari pe săptămână, dar mai câştigă cu lucru particular. Soţia lui stă acasă, să îngrijească de copil. Acestuia nu-i lipseşte nimic, din ce-ar putea jindui un copil de burghezi înstăriţi, dela noi.

Domnişoara Ciolac e şi ea angajată într'un b e a u t y - p a r l o u r cu 12 dolari pe săptămână, Dar câştigă mult din darurile cucoanelor, care vin să solicite îngrijirile ei. N'a fost nici când în România, pe care doreşte din toată inima s'o cunoască, şi vorbeşte româneşte cântat, cu accent străin şi cu multe greşeli. Din banii pe care-i câştigă, în afară de toaletele elegante, cumpără cărţi, magazine ilustrate, şansonetele moderne, bibelouri, parfum, şi tot felul de nimicuri — atât de drăgălaşe într'o casă. Tot ea duce familia, odată pe săptămână, la teatru sau cinematograf. Cred că mai pune şi bani deoparte, căci nu de mult a putut da 1000 dolari (165.000 lei) la doctor, pentru o operaţie de apendicită. Când am plecat din această casă, mi-a venit în minte viaţa trudnică şi lipsită de confort pe care o duce la noi oricare şef de birou, în comparaţie cu traiul acestor oameni, cari cu douăzeci de ani mai înainte au fugit dela coarnele plugului, tocmai în America, ca să

Lucrătorii de şosele sunt bine î m b r ă c a ţ i, aproape eleganţi şi nu umblă zdrenţăroşi ca lucrătorii noştri de aceeaş categorie.

Apa nu se pompează din puţuri, care sunt adevărate şi permanente focare de infecţie, ci din pompe speciale, manipulate de lucrători în costume speciale.

Muncitorul pământului în străinătate, lucrează în condiţiuni mult mai civilizate decât al nostru. Caii sunt voinici, sănătoşi, nu mârţoage bolnave ca la noi.

Facultățile au ajuns la o modernizare atât de înaintată încât studenții ascultă conferințele la radio.

In străinătate studenții au posibilitatea să-și câștige existența ca muncitori și nu sunt siliți să umble zdrențăroși și să se umilească pentru aceasta.

Curățitorii străzilor sunt mai eleganți decât la noi portarii hotelurilor...
... bragagiii sunt mai curați decât chelnerii multor restaurante de mâna întâia de la noi...
... iar ca o culme a ironiei și a inferiorității în care ne găsim, slujbașii americani vin la slujbă cu... a v i o n u l, în vreme ce ai noștri nu-și pot permite nici măcar să ia tramvaiul.

scape de prigoana ungurească Cazul lui Savin Ciolac nu e izolat. Toți românii din Statele Unite au învățat să trăiască în confort, și-au mărit standardul de viață, la nivelul american.

* * *

T h e o d o r S i t e a are o limonagerie, în Indiana Harbor, o localitate cu zece mii locuitori, — cei mai mulți români, lucrători în fabrici — de lângă Chicago. Numai că limonageriile, chiar cele de sate, sunt frumoase și curate în America.

Theodor Sitea a plecat din țară când avea 15 ani. Cine-l poate condamna, că dând de lumină, și rămânându-i vie imaginile triste deacasă, a devenit, în oarecare măsură, un revoltat? A editat acolo în America, multă vreme, din economiile lui o revistă românească: „P ă m â n t u l" și a tipărit un volum de schițe, în care dacă forma e naivă, fondul e mișcător: e durerea omului care a ajuns să înțeleagă, că frații și rudele se sbat în întuneric și mizerie. Reproducem dintr'una din bucățile lui Theodor Sitea, o pagină:

„De aci au plecat Petru și Pavel, lăsând în urma lor pomii încărcați cu prune, pere, mere, piersici, cireși și nuci... Grădini împodobite cu covoare de viorele, bujori, ochișori, gherghine, mărgăritare, rose, lucrămioare, precum și flăcăi și fete de seama lor, adunați la butucii din mijlocul satului, unde fetele torc călți, din caerul spânzurat în furcă, iar junii fumează, sau cântă o melopee, în care e cuprinsă toată jalea și nedreptatea ce-a trecut peste moși din strămoșii lor, dela Traian și până în zilele noastra...

... la fel Duminicile și sărbătorile, numai că în aceste zile, atunci când fetele se împrăștie pe la vetre, oamenii se abat pe la casa blestemată, pe unde intri domol, cu firea întreagă, cu fruntea sus, și ieși sălbătăcit și în patru labe...

... au mai rămas pe urma lor, în acea înfundătură de sat mii de vieți sbuciumate, care nici când, în scurta lor trecere pe pământ, n'au cunoscut drepturi ci numai datorii: datorii către stăpânul moșiei, datorii către împărat, datorii către stat, datorii către biserică, datorii cătră bancă, și așa mai departe. Acești oameni muncesc din zori și până'n noapte, pe arșiță și pe ploaie, pe viscol și pe ger, umblă desculți și sdrențăroși, flămânzi și lipsiți, ca într'o udevărată vale a plângeril, pentru ca Duminica să-și caute uitarea în fundul sticlei de vinars, și să termine săptămâna în ceartă și scandal, cu mese răsturnate, cu bătăi, cu înjunghieri...

Luni dimineața, o pereche de jandarmi, mândri de penele de cocoș, care le bat umerii, cu baioneta la pușcă, gata de atac, veniau în sat, spre a face pace și a intenta câte un proces, turburătorilor ordinei...

O carte pentru luminareă acestor nefericiți nu s'a gândit nimeni s'o dea; nu se citește un ziar în tot satul.

...câțiva ani dupăce Petru a sosit în America, se primea în comună — din când în când — câte o gazetă.

* * *

Theodor Sitea, în America, s'a deprins nu numai cu trai omenos, dar a învățat și o limbă străină, a început să citească și să gândească la toate câte se petrec pe acest pământ. Nu pot face aceasta decât acei cari, în primul rând, se obicinuesc să ducă o viață civilizată.

* * *

Dar nu numai în America salariile sunt stabilite în așa fel, încât să îngădue funcționarilor și muncitorilor să trăiască omenește. In Franța, în Anglia și în Germania salariații primesc aproape de cinci ori mai mult decât la noi deși viața nu e decât cel mult de două ori mai scumpă.

Iată, bunăoară, salariile pentru câțiva muncitori și funcționari:

Lucrători specialiști, între 350 și 600 franci francezi pe săptămână, (2.500 până la 4.500).

Lucrători nespecialiști, între 150 și 300 franci francezi pe săptămână, (1000 până la 2000 lei).

Funcționari la calea ferată:
Conductori, 250 franci pe săptămână (1700 lei); Mecanici, 750 franci pe săptămână (5000 lei)

Institutori, 1500 franci pe lună (10.000 lei pe lună).

Profesori de liceu, 2.500—3.000 franci pe lună (20.000 lei).

Factori poștali, 1.000 – 1.2000 franci pe lună (7.000 lei).

(Citiți continuarea în pag. 24)

DELA O SĂPTĂMÂNĂ la ALTA

Joi

SE face, adesea o confuzie între civilizație și confort. Italia era, înainte de războiu, o țară cu o civilizație veche și foarte respectabilă, deși mersul trenurilor și materialul rulant era foarte respectuos.
Azi, drumul de fer în Italia a fost ridicat la un nivel confortabil, deși în ce privește desvoltarea spirituală a țării se observă oarecare stagnare, desigur vremelnică.
Progresul technic și progresul spiritual, sau sufletesc, nu merg toteauna mână în mână.
In Germania se observă chiar un regres pe târâmul civilizației, mulțumită unui sistem brutal, care împiedică orice diferențiare sufletească, deși vagonul de alături este o realizare admirabilă a progresului tehnic.
Se călătorește foarte confortabil în Germania, dar riști să fii aruncat din tren, dacă n'ai ochi albaștri...

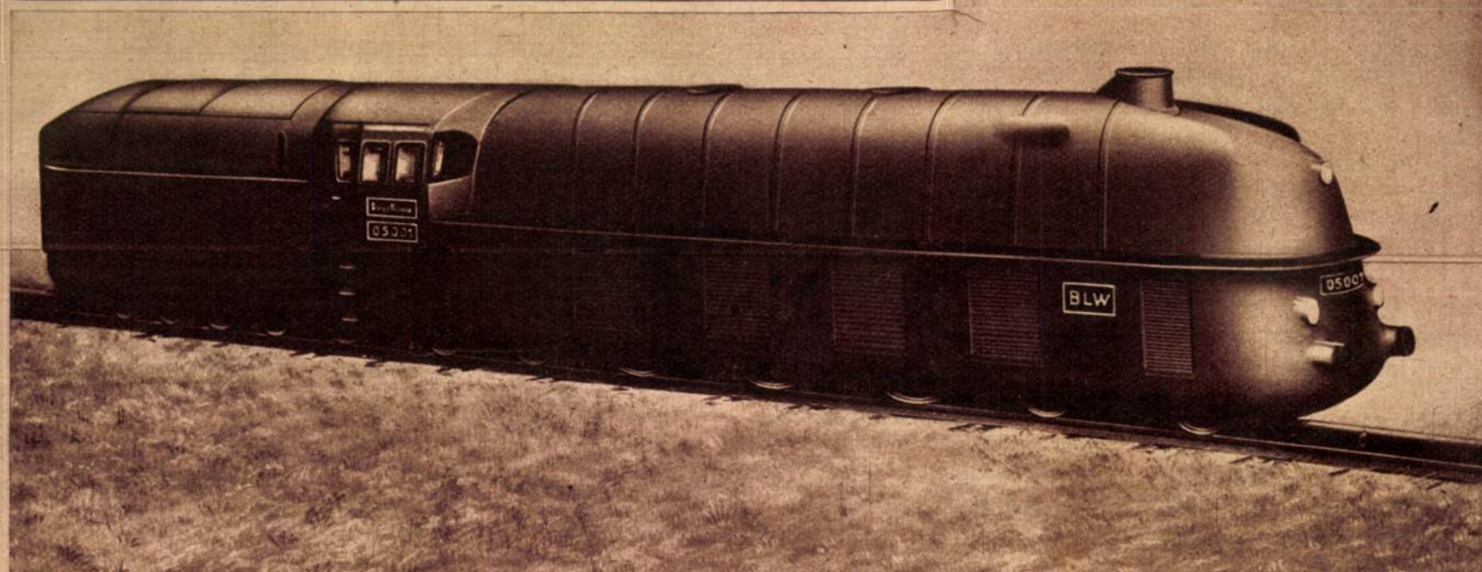

Vineri

DACĂ suntem puși în alternativa de-a alege, firește că preferăm un om sensibil, unui aparat sensibil. Inima unui om valorează mai mult decât cel mai perfect robot.
A călători cu carul cu boi nu este o barbarie; o barbarie este o călătorie cu rapidul, în societatea unor bătăuși.
Cea mai confortabilă cabină de clasa întâia devine un chin insuportabil, dacă vecinul începe să-și maltrateze nevasta sau copilul.
Este un semn de adâncă nepricepere, când, în numele confortului, vagonul se transformă într'o cutie cu sardele, numai fiindcă tichetele se vând în ordinea lor numerică. Mulțumită acestei orânduelí, un vagon e ticsit, iar patru vogoane sunt pustii. E loc confortabil pentru toată lumea; și confortul dispare în numele confortului.
Așa se întâmplă regulat, din pricina unei interpretări greșite a unei noțiuni atât de elementare.
In străinătate progresul tehnic e menit să ușureze, nu să îngreuneze viața.
Ilustrăm ideea cu acest aparat de telefon, care permite înregistrarea convorbirei în sensul confortului: casca de metal care strânge capul cu un cerc de oțel a dispărut, mâinile sunt libere...

Miercuri

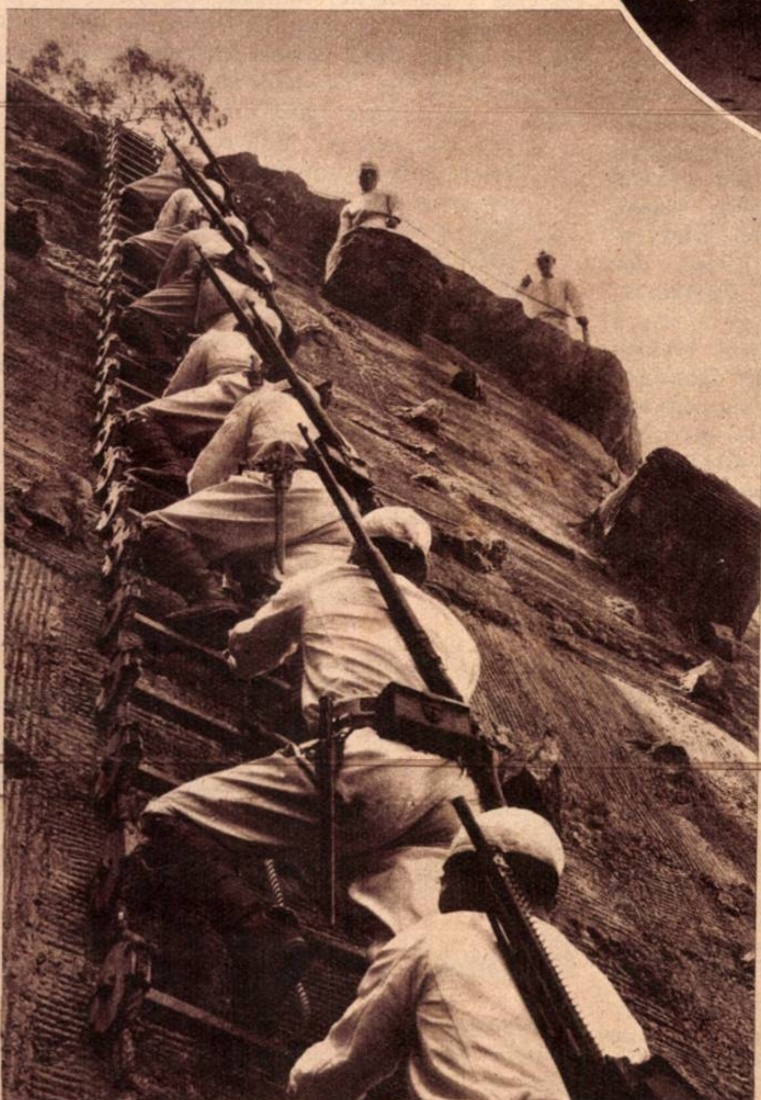
INCONTESTABIL: civilizație și confort sunt două lucruri deosebite.
Civilizația este o noțiune spirituală, pe când confortul este o noțiune fizică. In America, bunăoară, e mai mult confort decât civilizație, iar în Franța e mai multă civilizație, decât confort. Să ilustrăm: consumul de săpun, apă și curent electric este, relativ, mult mai mare în America, decât în Franța, dar justiția linșului este posibilă în America, pecând în Franța este exclusă. Germanii au, negreșit, trenuri mai bune decât francezii, și laboratoare științifice mai perfect organizate, dar în Franța personalitatea și drepturile omului sunt respectate și ocrotite, pe când în Germania — omul începe dela titlul de baron.
Asta nu înseamnă, firește, că civilizația exclude confortul. Dimpotrivă, civilizația provoacă o anumită orânduială care tinde la ridicarea nivelului de viață a națiunii întregi. Englezii au știut să găsească diagonala între aceste două națiuni: ei dispun de civilizație și confort, în aceeaș măsură.
O grădină cultivată cu dragoste și pricepere, după ultimele indicații ale științei și esteticei moderne, este un semn de civilizație și confort.

Sâmbătă

CINE a mâncat vre-odată din cazanul regimentului, știe cât de puțină atenție se dă artei culinare în armată.
Cu toate acestea, fără vreun spor de cheltuială, s'ar putea obține o hrană mai gustoasă, mai bine și mai curat preparată.
Reproducem, înadins, o fotografie din care se vede că în altă parte (în Anglia) se țin cursuri speciale pentru bucătării de regiment. Bucătarul-șef arată subalternilor săi, cum se pregătește o friptură.
Oare soldatul nostru ar refuza, dacă i s'ar oferi o hrană mai bine pregătită ?... Fiindcă introducem armament englez, de ce n'am introduce și strategia culinară din Anglia ?...

Duminică

SOLDAȚI japonezi cari fac exerciții de escaladare a zidului chinezesc.
Operația, în sine, ni se pare stupidă. S'ar putea găsi o ocupație mai serioasă pentru acești flăcăi, decât inutila cățărare de ziduri.
Nu ne interesează maimuțăria japoneză, nici armamentul greoi cu care sunt încărcați soldații.
E o fotografie de propagandă militaristă, pe care n'am fi reprodus-o, dacă nu prezenta o latură interesantă în altă privință. Ceeace merită să fie remarcat e îmbrăcămintea acestor soldați. O uniformă ușoară ce corespunde climatului. Și totul în bună stare, de jos până sus. Pantaloni întregi, ghete întregi, — nicăeri o cârpă...

Luni

VIAȚA organizată în mod judicios, în conformitate cu progresul tehnic, se resfrânge și asupra animalelor, care contribue la ridicarea nivelului de trai al omului.
Acolo, unde-i omul îngrijit, sunt îngrijite și animalele lui.
E o priveliște reconfortantă — acest atelaj frumos !...

Marți

LA prima vedere, avem impresia că doamnele acestea grațioase se scaldă în zăpadă. De fapt ele înoată în puf, fără nici-o intenție sportivă.
Misiunea lor este să selecționeze materialul pentru fabricarea pernelor.
Incontestabil, această muncă nu este din cele mai agreabile ; e totuș necesară, dacă ne gândim cât de neplăcută este uneori înțepătura penelor, ce străbat prin pânza pernelor, exact în clipa când te fură somnul...

F. Dima

VIAȚA AMARĂ A POSTELNICESEI Marghioala

de **C. GANE**

Câteva documente vechi, vre-o 10 — 15 scrisori prăfuite, 3 — 4 pagini din „Amintirile unui străin pribeag prin meleagurile Moldovei", și iată cum se poate reconstitui viața unei jupânese de boier, de acum o sută și mai bine de ani. Dar — rămâe vorba între noi — mai trebuește ceva: o doză de imaginație și o mână care-și cunoaște pana. Cu bagajul acesta poate porni omul la drum.

AȘA sunt fetele, neștiutoare. Li se pare că tot ce sboară se mănâncă, și dacă le spune mama că cioara nu e potârniche, ași! Se aprind ca iasca și ard în volbură, până se alege cenușă dintr'o biată viață de om. Așa de pildă s'a întâmplat cu fetița lui **Plitos, Elena,** care a fugit de acasă cu stricatul cel de **Hartulari,** de i-a fost toată viața un iad, și a trebuit, bătrână, să se apuce femeea să-și însemne amintirile, doar și-o mai răcori sufletul de chinurile netraiului, de care avusese parte pe pământ. [1])

Nu acelaș lucru s'a întâmplat cu **Maria** a lui **Vasile Holban.**

Că nu de la alesul inimii sale i-a venit nenorocul în viață, ci de la străini, de la copii, de la Dumnezeu poate. Dar cu ce cuget pătimaș a pășit ea în căsnicie, și ce s'a ales la urmă, din traiul acestei femei! Să vedeți.

Prin 1810 Marghiolița era o fată de vre-o 19 ani. Zicea lumea că era foarte frumușică, deșteaptă și energică. De neam bunicel, căci **Holbăneștii** aveau, de mult acum rosturile lor în părțile de Nord ale Moldovei, prin Cernăuți, Dorohoi, Botoșani. Erau boieri înstăriți, mulți la număr și uniți între ei, ceeace dă unui neam vază și putere. [2]) Tatăl Mariei, **Paharnicul Vasile Holban,** fost ispravnic de Herța, cumpărase de curând moșia **Vlădeni,** în ținutul Botoșanilor (din care o parte o aveau **Bălșeștii**) și-și făcuse acolo un conac, în care se așeză cu nevasta lui, coana **Catrina,** fata lui **Ioniță Gheorghe.** Duduia Marghiolița, crescu deci acolo, în valea cea frumoasă, dintre apa Siretului și pădurea Baisei, dincolo de care, cum ieșiai din codru, cale de cel mult un ceas cu trăsura, se desfășura, sus pe-un dâmb, frumoasa priveliște a orașului Botoșani. Dar — doar o întâmplare — din drumul cel mare care ducea de la Vlădeni la Botoșani, se desprindea, drept, în gura codrului, un alt drum de cară, ce ducea la **Corni,** moșia dumisale **vel spătarului Serban Canano.** Și avea spătarul un fecior holtei, înalt, oacheș, bine legat, om de vre-o 28—29 de ani acum, căminarul Ioniță. S'o fi întâlnit Maria și Ion în gura codrului sau aiurea, documentele nu ne-o spun. Dar ca vecini de moșie, tinerii s'au cunoscut și s'au iubit. Se pare că în trebile lor de dragoste nu s'a amestecat nici un alt simțimânt, de interes sau de vanitate. Nici Ion Canano n'a cerut fata fiindcă avea zestre frumoasă, nici Marghiolița nu l-a vrut pe Iancu pentrucă era de neam mare. Căci în adevăr că familia Canano, fără ca membrii ei să fie boieri de Divan, totuș făcea parte din protipendada Moldovei, atât din pricina averei ce avea, cât și a legăturilor de familie. Canaoneștii — de fel din Italia, unde ei sunt conți, și trecuți de sigur prin Constantinopol — se trăgeau din marele **Postelnic Constantin,** poreclit **Ciobanul,** cel care, în a doua jumătate a veacului al 17-lea a jucat, sub **Duca Vodă** mai ales, un însemnat rol politic. [3]) Fiul acestuia, jitnicerul **Gheorghe Canano,** ținea în căsătorie pe **Maria Callimaki,** sora lui Ion Vodă. Fiul lui Gheorghe, spătarul Șerban — care era deci văr primar cu voevozii **Grigore și Alexandru Callimaki** — avea de nevastă pe **Bălașa Sturdza,** sora lui **Ion Sandu,** viitorul Domn din 1821. Ca atare ighemonicul lor era mai mare, și s'ar fi putut crede că Holbăneștii, ar fi vrut, dintr'un simțimânt de vanitate, să unească neamul lor cu al lui Șerban Canano. Dar lucrurile n'au stat astfel, dupăcum se va vedea. Precum, de altfel, nici tânărul Ion Canano, deși ținut foarte din scurt de tată-său, nu pentru bani a vrut pe Marghioala, ci pentru ochii ei.

Tânărul acesta fusese trimis de tată-său la Viena, cam prin anii 1797—98, de unde bătrânul spătar îl întoarse în curând înapoi în Moldova, negăsindu-l **„vrednic de-a petrece în Evropa"** Totuș, curând după aceea, în Septembrie 1800, îl trimise din nou în străinătate, la Berlin **„pentru a se perfecționa în nemțește și și a urma studiile sale".** Pus în gazdă la pastorul **Hochecorne,** el urmă un curs de „technologie" luând **„dés son arivée, plusieures maîtres."** [4]) Dar nu se știe cine, poate soră-sa măritată cu Andrei Millo, bătea mereu capul spătarului Șerban că fiu-său Ion este un stricat și un leneș, care nu se ține de carte. Babaca se supără și nu-i mai trimise bani. Ba mai mult, dupăce că rămase băiatul în Berlin muritor de foame, apoi mai primi și o scrisoare de la **Vodă Constantin Ipsilanti,** atunci Domnul Moldovei, care-l sfătuia, într'o franceză impecabilă, să-și vadă de treabă și să se pună pe carte. **„Je ne puis que vous exhorter à régler votre conduite et à vous appliquer à vos études"** [5]) îi scria acel voevod, care cu 20 de ani în urmă, când era numai beizadea, fugise de acasă să cutreere lumea, pricinuind astfel mazilirea bătrânului său tată, **Alexandru Vodă Ipsilanti.**

Pastorul Hochecorne, indignat de faptul că bogatul boier moldovean își lasă fiul în Berlin fără gologani, făcu o adresă către contele **Alvensleben,** cu rugămintea ca ea să fie înaintată Domnului Moldovei, care acum, în Octombrie 1802, era Alexandru Șuțu. [6])

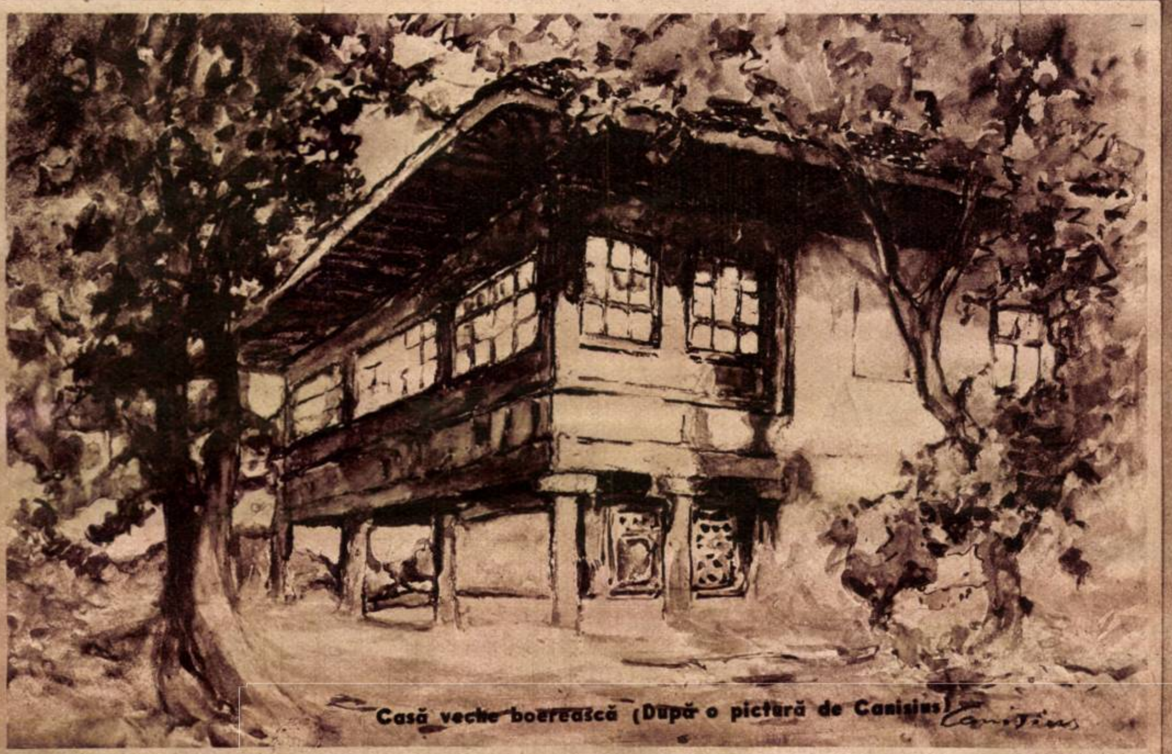
„Je puis assurer" scria el „n'avoir jamais rien entendu à la charge de monsieur de Cannano (cu un de și doi de n), à l'exception des dettes qu'il a été obligé de contracter. Il y a apparence qu'il a commis autrefois quelques fautes à Vienne. Il ne refuse pas même d'en convenir, mais, depuis ce temps, il est retourné des son pére à Iassy, avec le consentement duquel il est venu à Berlin. Monsieur **Charban de Cannano** a promis à son fils de lui donner 30 galben par mois, à compter de juillet 1801. Un galben fait un ducat et demi. Outre cela il a voulu lui donner, à chaque retour de Pâques et de Noël, 100 ducats pour son équipement." [7])

Iașii vechi (Desen de Porfiriu)

Și preotul evanghelic se apucă să facă niște socoteli, arătând că tatăl datorește fiului 740 da galbeni. Apoi urmează:

„Sunt multe probabilități că tatăl a fost înstrăinat de fiul său prin vorbe și rapoarte false. Tânărul este cunoscut de multă lume (la care nu mai poate merge nemai având cu ce se îmbrăca) ca fiind un băiat foarte de treabă. Comisarul de poliție Obermann n'ar putea spune nimic împotriva lui. Dar, fără sprijin, e nevoit să se împrumute cu dobânzi cămătărești. Ar trebui, pentru a plăti aceste datorii și a-l trimite la Iași în sânul familiei, 1000 de galbeni."

Se vede treaba că intervenția lui Hochecorne nu folosi la nimic, deoarece patru luni mai târziu, la 17 Februarie 1803, Ion Cannano scria lui **Vodă Alexandru Moruzi,** acum Domn la Iași (ei se schimbau cum se primenesc rufele), precum și vărului său **Scarlat Calimachi,** Mare Dragoman la Poartă, pentru a stărui din nou pe lângă tatăl său să-i plătească datoriile. Tânărul însă nu prea avea de gând să se întoarcă în țară, căci el cerea lui Callimaki să fie numit secretarul Legației Inaltei Porți pe lângă M. S. Regele Prusiei, dându-i-se 400 de ducați pe an **„pour mon**

Casă veche boerească (După o pictură de Canisius)

[1]) Amintirile Elenei Hartulari, publicate de d. Gh. Ghibănescu în Convorbiri Literare, anii 1925—26.

[2]) Despre Neamul Holbănesc vezi N. Iorga: Studii și Documente. Vol. XXII, Prefața, și C. Bobulescu: Neamul Holbăneștilor. Chișinău 1929. Ei se trag din **Damian,** numele de Holban fiind numai o poreclă, de la verbul **a holba, a se holba.**

[3]) Asupra încrângăturei acesteia vezi Buletinul Ion Neculce, VIII, 1930.

[4]) de cum sosi, mai mulți profesori

[5]) Din parte-mi te sfătuesc să-ți îndrepți purtarea și să te silești la învățătură.

[6]) Această corespondență este publicată în N. Iorga: Acte și Fragmente, II, p. 374 urm. Iar scrisorile ce vor urma, în N. Iorga: Acte și Documente. vol XVI și XXII.

[7]) Vă pot încredința că n'am aflat nicicând vreo vină domnului de Cannano, în afară de datoriile pe care a fost nevoit să le facă. Pe cât se pare odinioară a păcătuit oarecum la Viena. Nici nu tăgăduește faptul, dar deatunci s'a înapoiat la tată-său la Iași, și a venit la Berlin. Domnul Șerban Cannano a făgăduit fiului său, să-i dea 30 de galbeni pe lună, începând din Iulie 1901. Un galben înseamnă un ducat și jumătate. In afară de aceasta era vorba să-i dea, când va veni acasă în vacanțele de Paști și de Crăciun, 100 de ducați pentru haine.

travail, voulant suppléer par les cent écus que j'ai demandés par mois à mon pére." [8]) Și dupăce, va să zică, fixează el însuși leafa pe care să o dea Poarta secretarului ei de Legație — iscăleste și el, deși scria unor Români **„Jean de Cannano, armach à Iassy, en Moldavie".**

Când și cum s'a întors tânărul armaș în țară, nu se mai știe. Il aflăm abia din nou, șapte ani mai târziu, prin iarna 1810, tot în ceartă cu tată-său și tot fără bani, deși tocase între timp moștenirea mamei sale Bălașa, moartă de câtiva ani. El era acum căminar, și e timpul când, întâlnind-o pe Maria Holban, cea deșteaptă și frumușică, se îndrăgosti de ea. Merse la babacu să-i spue că vrea să se însoare. Dar când auzi moșul că e vorba de fata paharnicului Holban, să-l apuce damblaua și altceva nu. El care avusese o mamă din neamul **Callimakilor** și o nevastă dintr'al **Sturzeștilor**, el, ai cărui nepoți de frate se încuscriseră cu neamurile **Cantacuzino, Balș, Krupenski** și **Kostaki**, să lase pe fiu-său să ia pe-o Holbăneasă ? i s'ar fi scurtat ighemonicul cu zece palme, și așa ceva nu se poate ! Spătarul Șerban zise : **„nu, binecuvântarea mea nu vei avea-o !"**

Iancu se gândi : **„oi lua eu fata și fără binecuvântarea ta".** Dar iată că și din ceea parte se ivesc aceleași greutăți. Vasile Holban, și frate-său clucerul Ilie, zic : **„Păi, dacă Conul Serban nu vrea să te însori, nu-ți dăm fata. Ia întâi învoirea lui, și apoi ți-om da-o !"**

Mama, Bălașa Canano murise, că de-ar fi fost ea în viață, ar fi mers treaba mai lesne.

Și ce să facă tinerii atunci ? Iancu s'a rugat, Marghioala a plâns... nimic. Aveau și Holbăneștii ambițul lor. Dar nici cu dragostea nu se poate lupta. O lună, două, trei, și pe la începutul anului nou, 1811, se mai muiară și împietritele inimi.

La 19 Ianuarie căminarul Ion scria paharnicului Vasile și clucerului Ilie următoarea frumoasă scrisoare :

„Cu plecăciune și frățească dragoste mă închin dumneavoastră.

Vederat cunosc că împotrivirile unei atare fericiri se nasc și se urmează numai pentru ca să mă mâhnească mai mult că nu sunt slobod a face ceeace inima mea din tot adâncul ei dorește... Și de vă rămâne vre-o îndoială în curățenia inimii mele, pentru această unire, vă încredințez că prea mult greșiți. Eu vă supăr a-mi da numai o iscălitură și nicum bani monedă, căci, slava Domnului, starea mea vă este știută dumneavoastră, și de n'am azi, mâine negreșit trebue să-mi fie în mână. Și vă mai îndoiți a veni să dați sfârșit unui lucru ce-l socotesc că nu puteți a fi stăpâni a nu-l face, căci, după a mea fierbinte dorință și adevărată credință, nu veți putea D-voastră preface aceia ce Dumnezeu vrea. Mă rog, iertați-mă de îndrăsneala ce am de-a vă arăta adevărul și nu mă învinovățiți pentru a mea ilicrinie (sinceritate). Vă rog veniți și mă puneți în sânul acelei nădejdi ce s'a născut cu deplină credință a unei prea fericite uniri, cât mai în grabă. Alt răspuns de la dv. nu mai aștept în scris. Tatăl meu, văzând că trăiesc fericit cu fiica d-voastră, ar putea să primească orice pe urmă ; numai acum trebue cu toții să-l iconomisăm, ceeace la pricina aceasta sunt singur. Și alergați cu'n ceas mai înainte de m'ajutați' până este vreme.

Sunt al Dv. mai mic și ca un frate și slugă

Ion Canano, căminar".

Nici un răspuns. Vasile și Ilie tac molcum. Marghioala plânge. E drama în toată puterea ei. La 28 Ianuarie căminarul Ion scrie un al doilea răvaș, desnădăjduit :

„Au trecut trei zile decând aștept răspunsul D-voastre... Cred că sunteți încredințați de adevăratele urmări ce le-am pățit, în pricina unirii mele cu fiica dumitale... De a-ți fi venit îndată la mine aici, astăzi ar fi luat sfârșit această dorită însoțire. S'au amestecat vorbe la mijloc din pricina întârzierei Dumnevoastre... Și cât pentru tatăl meu, vă arăt că se află în două părți de horărire, și numai a treia parte mai rămâne, pe care o iau asupra cugetului și sufletului meu că o voi preface în ceasul când mă voi întoarce de la Dv. cu tovarășa fericirei mele. Deci, ce mai rămâne ? Ce tăcere păziți ? Ce îndoială mai aveți ?... Aștept cu cât se poate mai în grabă răspunsul, și sunt al Dv. plecat fiu și slugă."

Dar iată că deodată, prin ce minune nu se știe, se moaie și inima spătarului Șerban. Patru zile mai târziu, la 1 Februarie 1811, căminarul Ion putea scrie paharnicului Vasile, în tempo de marș triumfal :

„Cinstit al meu ca un părinte, dumneata arhon paharnice Vasile Holban, cu multă plecăciune mă închin și sărut mâna dumitale... și mă norocesc a răspunde că, cu ajutorul lui Dumnezeu, au luat sfârșit greutățile și împotrivirile neprietinilor. Cu aceasta te înștiințez, cu marea bucurie a sufletului meu, că tatăl meu a primit, și-mi dă toată blagoslovenia, nemai rămânând Dumitale alta decât ca, în ceasul ce-i primi scrisoarea, să te scoli și să vii, măcar că mâine te va întâmpina *însăși scrisoarea dumisale* (a lui Șerban Canano), și sunt al d-tale... Ion Canano, căminar."

Paharnicul Vasile se sculă și veni. Veni cu o bogată foaie de zestre ; un sfert din moșia Molnița de la ținutul Herței, 25.000 lei (aur), opt pogoane de vii cu cramă, flori de diamant, cercei de smaragd, inele, paftale, mărgăritare, icoane de argint, tave, linguri și cuțite, covoare, lighiane, ibrice, rufărie de masă și de pat, rochii, șase sălașe de țigani, o întreagă avere... și, peste toate acestea, fata.

Taci, mireaso, nu mai plânge
Că la mama ta te-oi duce
Când o face plopul pere
Si răchita vișinele,
Lado, Iadoo !

Dar mireasa plângea doar de bucurie, sau poate dintr'o presimțire ce avea, că-i va fi viața mai mult un șir de necazuri, decât de fericiri.

Începuturile căsniciei fură grele. Șerban Canano dăduse blagoslovenia, dar încolo nici o para. Iar căminarul Ion avea datorii. Cu banii luați dela tata socru el plăti creditorii, și în toamnă se și afla în încurcătură bănească. La 27 Octombrie el înapoiază moșia Molnița lui Vasile Holban, care-i dă în schimb alți 25.000 lei **„făcându-se toată zestrea mea cinci-zeci mii lei, pe care primindu-i toți în mână"** zice el într'un zapis de-al său **„fac încredințare că, de acum înainte, nu voi avea nici un amestec în Molnița, ca unul ce mi-am primit zestrea toată, și spre încredințare am iscălit."**

Dar, deși se **„răfuise cu nenea socru"** în Octombrie, la 2 Noembrie el scria lui Ilie Holban, unchiul nevestei, pentru a-l ruga să se nevoiască a-i mai găsi bani, de care avea acum nevoe la moșie. **„Mă rog, moșule"**, scria el **„nu bănui și primește osteneala de a da acest pitac (cerere) dumisale stolnicului Mihalachi în pricina banilor, dela care aducându-mi dumnealui însemnare fără sminteală voi răspunde banii la 15 a lunii viitoare. Și milostivul Dumnezeu să te poarte în toate cele de fericire".** Spicuim din aceeaș scrisoare încă următoarele rânduri, atât de pline de haz și de culoare locală. Se vede că moș Ilie umblase mult să caute bani pentru simandicosul său nepot, căci acesta îi scrie : **„Apoi judecă părerea mea de rău că ți-am pricinuit atâta supărare, încât să te plimbi pe la niște figuri ca cucoana Maria Joroaia, ba încă s'o privești și bând tiutiun".**

In sfârșit, după vre-un an de zile, prin vara 1812 după plecarea Rușilor din țară cu Basarabia la subțioară, Iancu Canano pare a-și fi netezit căile greutăților bănești și a fi ajuns la un trai fericit cu Marghiolița lui **„care-mi este mai dragă decât sufletul meu"** scria el într'un rând.

Vom intra deci acum în intimitatea vieții lor casnice

(Urmarea în numărul viitor).

[8]) „pentru munca mea, căci vreau să mă lipsesc de cei 100 scuzi pe cari i-am cerut tatălui meu.

SINCERITATEA IN DRAGOSTE SE POATE MĂSURA.

In America s'a inventat un aparat, care inregistrează după date absolut științifice sinceritatea declarațiilor de dragoste. Aparatul se numește Theamocouple și il vedem in fotografia noastră. In timpul unei experiențe de control Femeea face declarația de dragoste, iar bărbatul urmărește pe cadran dacă declarația a fost sinceră.

In această pagină vedem:

Tipuri de lipoveni în barcă şi ascuţindu-şi apoi cârligul undiţei.

Cum se scot icrele din peştele prins.

Rătăcirea lipovenilor pe canalurile Vâlcovului, în căutarea pescuitului.

Pesca DIN ALO

ULTIMA gară este Galaţi, dar până să ajungi la Vâlcov mai e drum destul. Inainte de toate privim vasele din deltă, cari fac cursele pe Dunăre, şi cari iau şi pasageri. Intreprinderea statului, N. F. R., are vasele cele mai vechi, dar tocmai din această pricină cele mai comode şi mai mari, cari cu roţile lor cu lopeţi, bat apa furios, fapt care are ar trebui să deştepte stima noastră, dacă, n'ar înainta atât de încet. — „România Mare" plescăie liniştită, urmând cursul Dunării. Dunărea este lată, majestuoasă, cu toate că nu călătorim decât pe braţul nordic. Ne oprim în porturile Reni, Isaccea şi Tulcea. Acesta din urmă pare de departe un oraş turcesc cu minaretele svelte cari se conturează în zare. Apoi vine Ismailul, pe malul stâng, în binecuvântata Basarabie, cu pământul ei gras, de o bogăţie aproape nesecată. In contrast cu păşunile monotone de până aci, apar acum ogoare nesfârşite de porumb, între cari floarea soarelui galbenă aurie, se înşiră mândră în rânduri lungi. Deodată, Dunărea devine nemăsurat de largă — desfăcându-se în două canale ale Deltei — şi călătorii pot distinge, în zare, albul celor trei turnuri ale bisericii din Vâlcov.

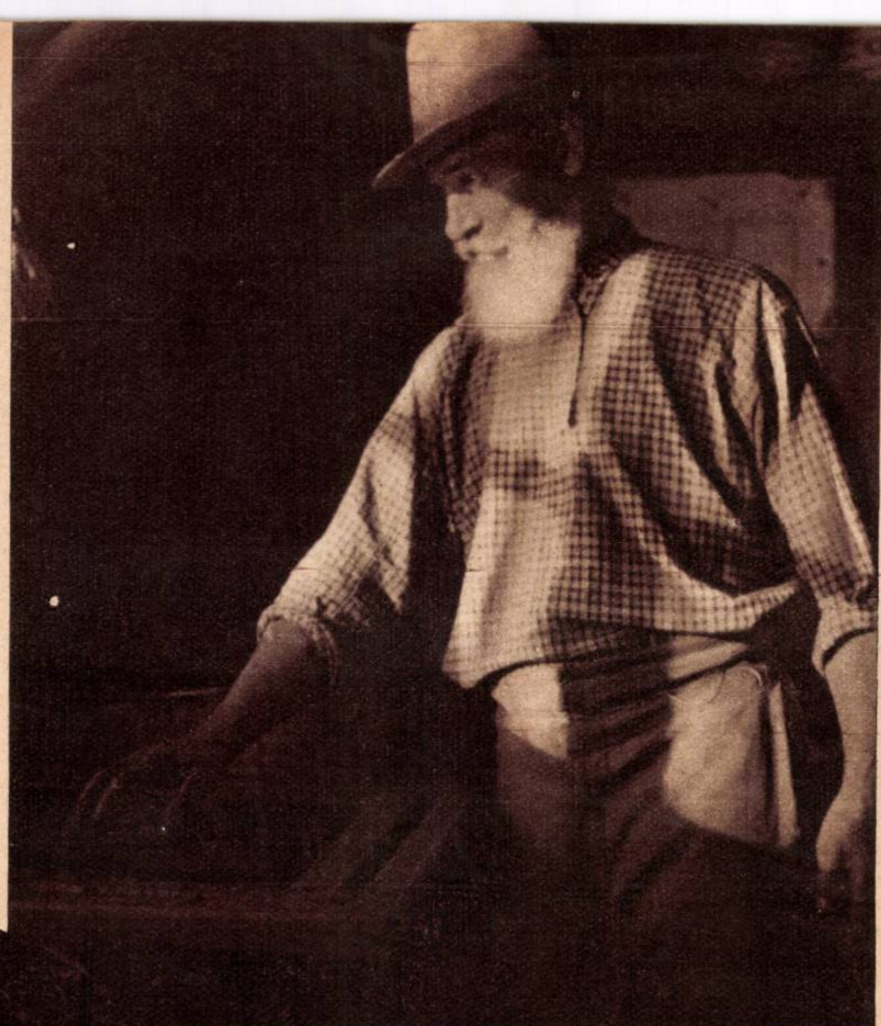
Căsuţe drăguţe, spoite în alb, în faţa fiecăreia podeţe de scânduri, iar între ele câte un canal îngust. Incă vreo câţiva paşi şi un pod arcuit de lemn te lasă să treci pe cealaltă parte. Este o circulaţie desordonată pe acest labirint de canale, în bărci conduse de copii, femei sau pescari cu bărbi albe. Umbli pe podeţele înguste de scânduri, dealungul caselor, iar paşii sunt ritmaţi de vorbăria femeilor, şi iată-te ajuns în piaţă, unde, într'o adevărată desordine rusească se întind grămezi de săpun de rufe, lângă pepeni şi pătlăgele roşii, de mărimi neobicinuite, alături de porumb, bulgări de chit, movile de mere.

Vântul aduce un miros pătrunzător de peşte, din cealaltă parte a marelui canal, care desparte localitatea în două. E o circulaţie foarte mare pe aşa numitul canal mare, unde încă dis de dimineaţă, bărcile pescarilor

Sus: Un pitoresc aspect al canalelor încrucişate ca într'un labirint la Vâlcov.

Fotografiile din această pagină sunt datorite d-lui L. Molnar din Lipova.

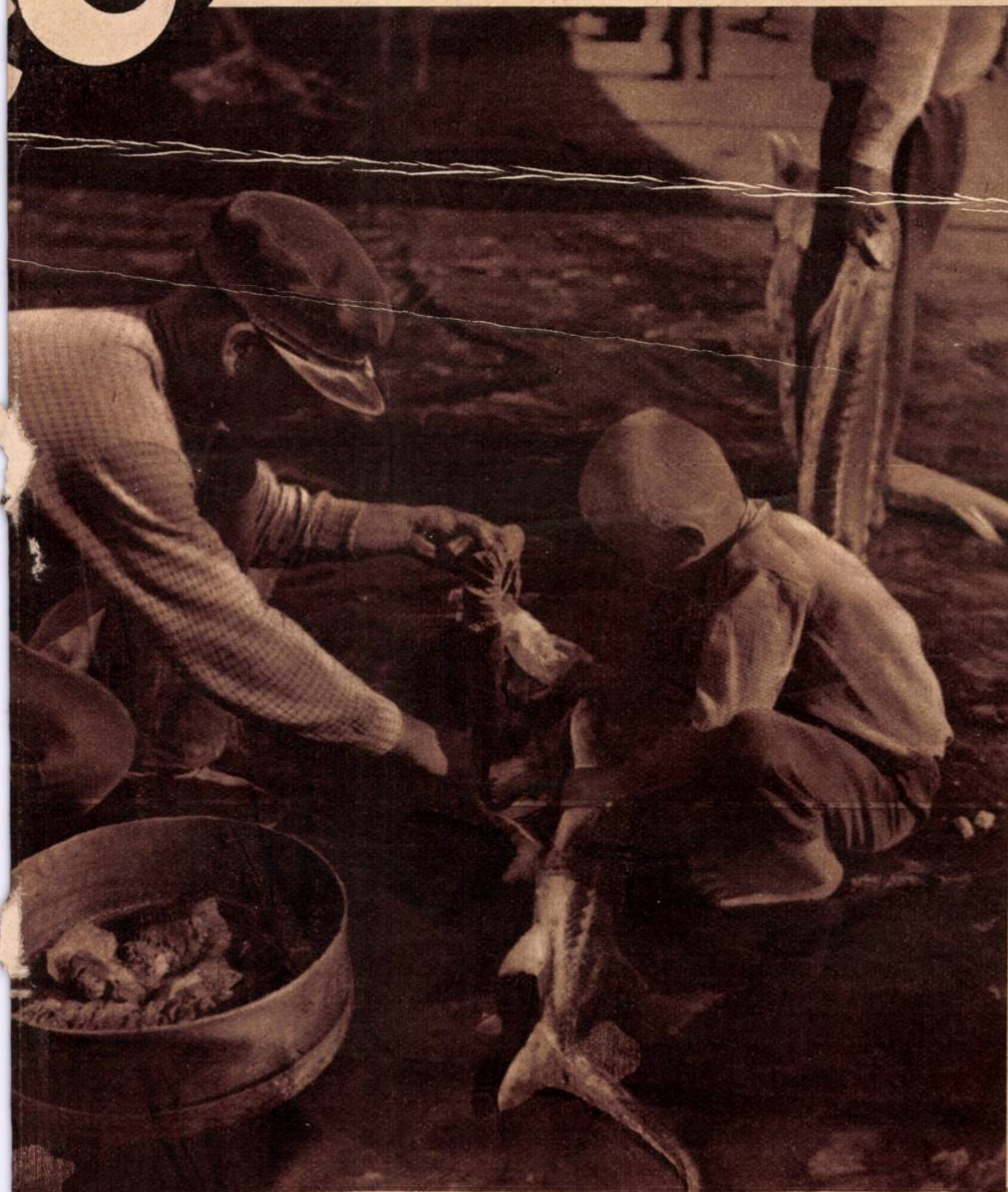

pornesc la pescuit spre Dunăre, iar de acolo pe Marea Neagră, care nu e depărtată decât cu 8 kilometri.

Toată importanța pescuitului stă în obținerea icrelor din peștele-femelă. Două soiuri de pește dau icrele cele mai căutate: nisetrul și morunul. Prinderea lor se face cu ajutorul unor plase întinse pe distanțe de kilometri și cari, la intervale de circa 75 cm., au câte o sfoară mai subțire, cu câte un cârlig mai ascuțit, care le fixează. Ei folosesc metoda încercuirii: bărcile, în cari nu sunt decât două persoane (și femeile iau de multe ori parte la pescuit) își întind plasele în semi-cerc. Marea Neagră și gura Dunării este atât de bogată, încât prinderea peștilor se face prin simpla tragere a plaselor.

Cantitatea cea mai mare de icre o dă morunul, respectiv peștele-femelă, care cântărește de multe ori 4—500 kg. și poate da 40—50 kilograme icre. Și nisetrul e prețuit ca un pește bogat în icre, căci deși dă o cantitate mult mai mică totuș icrele sale sunt mai gustoase, și se găsesc mai des. După amiază, pe la orele 2 sau 3, încep să se înapoieze bărcile dela pescuit. In mijiocul bărcii se află vânatul, acoperit cu papura, spre a fi ferit de razele tari ale soarelui. Imediat ce barca a ajuns la mal, năvălesc o mulțime de curioși să vadă care din pescari a fost mai norocos. Se aud strigăte ca acestea: „Are un nisetru, însă fără icre și 3—4 moruni, din care numai doi sunt femele". Și imediat, curioșii se împrăștie. Dacă însă vine unul cu vre-un morun-femelă, care cântărește vreo 200 kg. toată lumea ajută să tragă corpul greoi pe podul de lemn. Apoi pescarul, se apucă și cu cuțitul lui ascuțit și ca o seceră începe să spintece trupul peștelui dela cap până la coadă. După această tăietură, ajutorul ridică o parte a burții peștelui, și icrele izvorăsc ca niște gângănii vii. Icrele sunt scoase cu mâinile și cele legate de trupul peștelui se taie cu cuțitul, apoi sunt puse într'o sită prin care se scurge sângele și apa. Aceste ouă crude și nepreparate sunt puse în camere reci într'o apă amestecată cu sare, unde boabele încă moi, se întăresc; apoi un lucrător priceput pune grămada de icre pe o sită foarte rară, unde prin frecare, eliberează boabele de icre de pielițe; de aci sunt puse înt'o bucată albă de muselin

Un pește care cântărește 200 kilograme și care totuș nu conține nici urmă de icre.

și prin stoarcere, li se elimină apa care eventual ar mai fi rămas printre ele. După această operație le pune în cutii de metal și le depozitează într'o cămară rece.
Toată această preparare se înfăptuește în prezența unui funcționar al Statului, la fel cum tot comerțul de pește din deltă este monopolizat și sub controlul statului român. Partea statului se cifrează la 20% din toată producția de icre, iar a cărnii de pește la 15%. Peștii cari n'au icre, sunt imediat separați, cântăriți și depuși în frigoriferele statului, și — numai după nevoile orașelor — expediat la București sau în alte părți ale țării. De multe ori vânzarea se efectuiază chiar pe loc, peștii fiind cumpărați de mari angrosiști, cari posedă pivnițí sau frigorifere. Pescarii primesc în orice caz partea lor în bani. Un kilogram de icre negre costă la Vâlcov 600—1000 lei, în București, 2000 lei.
Foarte curioasă și interesantă este viața acestui popor de pescari în regiunea Deltei Dunării. Originea lor e rusă ca și limba pe care o vorbesc, totuș ei sunt numiți „lipoveni", fiindcă, spre deosebire de ceilalți ruși din Basarabia, aparțin unei secte mistice religioase, întemeiată de un călugăr numit Filip, în anul 1675. „Lipovenii" sunt pescarii cei mai destoinici și mai neînfricați, trăesc în deltă, unde brațul Chiliei se împarte în 36 de canale. Portul lor ca și bărbile impunătoare amintesc pe locuitorii Rusiei țariste. Din păcate, populația suferă foarte mult din pricina malariei.

L. VON MOLNAR

ALEGEREA NOULUI MITROPOLIT AL MOLDOVEI

Cu un ceremonial deosebit s'a făcut săptămâna trecută la Camera Deputaților alegerea noului mitropolit al Moldovei. Fotografiile noastre înfățișează pe Patriarhul Miron cu noul Mitropolit Nicodem și d. prim ministru G. Tătărăscu și un aspect din Cameră în timpul exprimării votului.

SEARA JAPONEZĂ

La Cercul Libertatea a avut loc săptămâna trecută o reușită seară japoneză. Fotografia noastră (mijloc) reprezintă parte din participanții la serbare.

ACTUALITĂȚI DIN ȚARĂ

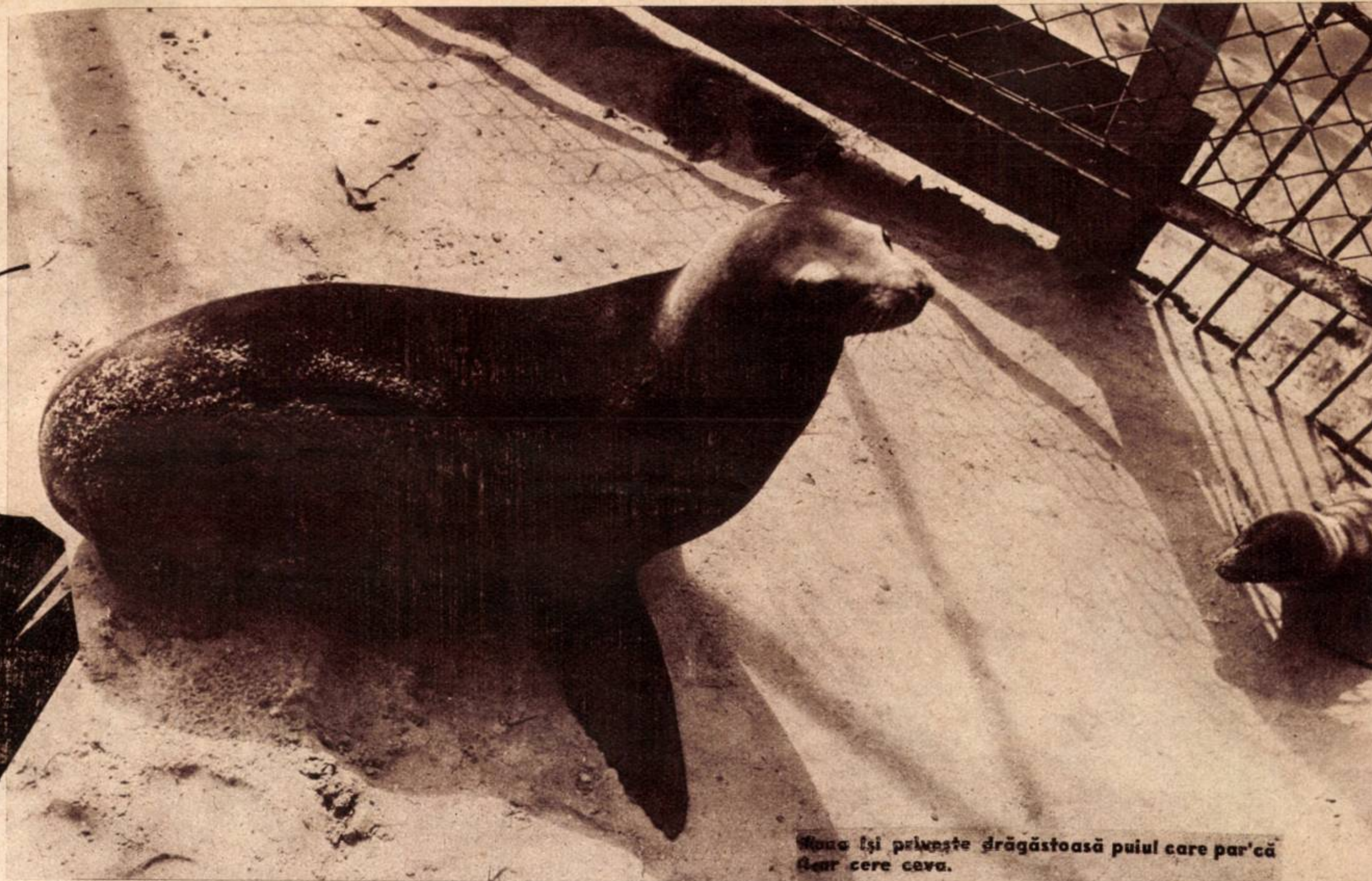

SĂRBĂTORIREA ZILEI DE 24 IANUARIE

In Capitală s'a sărbătorit cu un fast deosebit ziua de 24 Ianuarie. Fotografia noastră înfățișează pe d. general Angelescu ministru de răsboi vorbind trupelor despre însemnătatea zilei de 24 Ianuarie și pe membrii guvernului, primind defilarea trupelor. (Foto Berman)

COPILARIA LA ANIMALE

de CHARLOTTE HALDANE

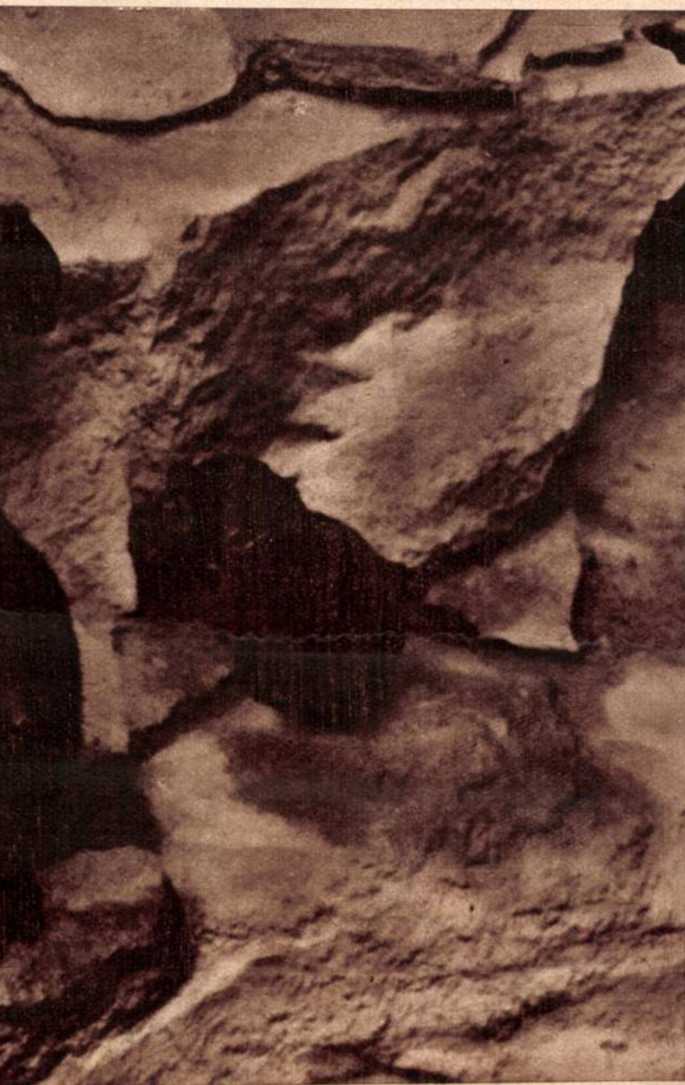
Foca își privește drăgăstoasă puiul care par'că ar cere ceva.

FELUL de comportare al animalelor dovedește, după unii, puterea instinctului matern. Nimeni, spun aceștia, nu învață pe leoaică să-și înprijească puii.

Dar din câte am observat, atât eu cât și mulți alții, dragostea de mamă variază la animale, în aceeaș măsură ca și la oameni. Astfel, în grădina zoologică din Londra se află o leoaică care a avut câțiva ani dearândul mai mulți pui și i-a crescut cu mult devotament. Acum câteva luni a născut un ultim pui și foarte curând am putut observa că acest copil era nefericit. N'aș putea spune pentru ce, dar mama din primul moment căpătase o violentă antipatie pentru mica făptură. In primul rând refuza pur și simplu să-l alăpteze, sau o făcea cu mare greutate. Iar într'o zi, când puiul avea abia o săptămână, îngrijitorul observă, spre marea sa uimire, că această denaturată mamă nu numai că refuza să-și crească puiul, dar voia cu tot dinadinsul să-l ucidă ; ea încerca să-l înnece în hârdăul cu apă de băut. Puiul acesta avea o culoare a părului neobicinuit de închisă, ceeace din punctul de vedere al leoaicei nu însemna frumusețe. Aceasta părea să fie singura determinantă, în ciudata purtare a mamei, care până atunci își făcuse cu conștiinciozitate datoria, către progenitura sa.

Leoaicele sunt în genere niște mame admirabile și spre deosebire de multe animale, leul e și el adesea un tată foarte bun. Observatorii cari au urmărit viața lor de junglă, au descris grija cu care puii sunt nu numai hrăniți, spălați și păziți, dar și atenția cu care sunt educați. Puii de leu se aseamănă cu copiii, prin faptul că-și manifestă cu violență paraponul, plângând după mama lor, când aceasta lipsește prea multă vreme de lângă ei. Educația lor începe foarte de vreme și cum se întâmplă cu mai toți puii, ia la început forma jocului. E în fond foarte mică diferență între leoaica ce-și învață puii să pândească gazela și o pisică domestică ce-și antrenează pisicii să prindă șoareci. Puii de leu, ca și pisoii, sunt crescuți în cea mai strictă disciplină și primesc severe

Ursuleți negri și drăgălași rătăciți printre stânci... ... în vreme ce puiul de urs alb este mai cuminte și stă cu mama lui în vizuină.

Girafa trebue să se coboare destul de mult din înnălțimea ei, pentru a-și putea îngriji puiul.

Maimuțele se fălesc care mai de care cu copilul respectiv, spunând: „al meu e mai frumos!"

lui se sfârșiseră. Il ținea tot timpul în brațe legănându-l, așa că în cele din urmă a trebuit să-i fie luat cu forța. Deobicei, masculul este la antropoide, un tată foarte rău — el trebue separat de mame și copii. (Dar chiar ca soț el e departe de-a fi ideal și orice femelă, măritată de curând, ar putea obține un divorț pe motive de maltratare). Cu atât mai surprinzătoare și mai interesantă este deci relatarea unui observator german, care a văzut un tată din specia de maimuțe Rhesus, crescându-și fiul după moartea mamei. Ingrijitorii se loveau de mari greutăți, în încercarea de-a crește puiul, căruia nu-i trebuia numai hrană și căldura aparatelor electrice, ce ducea dorul trupului cald și mângâierilor mamei sale. Tatăl își dădu deodată seama de nevoile și nenorocirea micii creaturi și într'o dimineață, păzitorii găsiră puiul în brațele tatălui, strâns lipit de trupul lui; din clipa aceea văduvul își îngriji copilul cu îndemânarea unei adevărate mame. Il curăța și-l supraveghea clipă cu clipă, învățându-l să se corecțiuni, atunci când devin plictisitori. Se pare că le trebue mai bine de un an, până'nvață să-și prindă și să-și ucidă singuri prada.

Leii fac parte dintre puținele animale sălbatice, cari pot fi crescute în captivitate. Majoritatea grădinilor zoologice europene au astăzi crescătorii proprii de lei. Așa că nu e exclus să vedem începuturile domesticirei acestor animale. Ne va trebui un secol, poate chiar două, mai înainte de a vedea realizându-se aceasta, dar e de presupus că cu vremea, animalele născute în captivitate, și având o lungă ascendență de captivi, se vor adapta omului și vieții sale, așa cum s'a întâmplat cu rudele sale mai mici și cu câinii.

Profesorul Yerkes citează un exemplu de iubire maternă foarte mișcător, vorbindu-ne despre o maimuță, care născu în captivitate — ceeace e în genere un eveniment foarte rar. Cu toată dragostea ei, puiul muri și în vreme ce păzitorii o priveau înduioșați cum îl alinta, ea părea a nu-și da seamă că zilele

Un soi de animale rare din America, ai căror pui cu solzi au fost importați în Europa de un **renumit** explorator pe care-l vedem în fotografia noastră.

Cu câtă blândețe în privire își protejează acest animal (o vacă din Tibet) puiul.

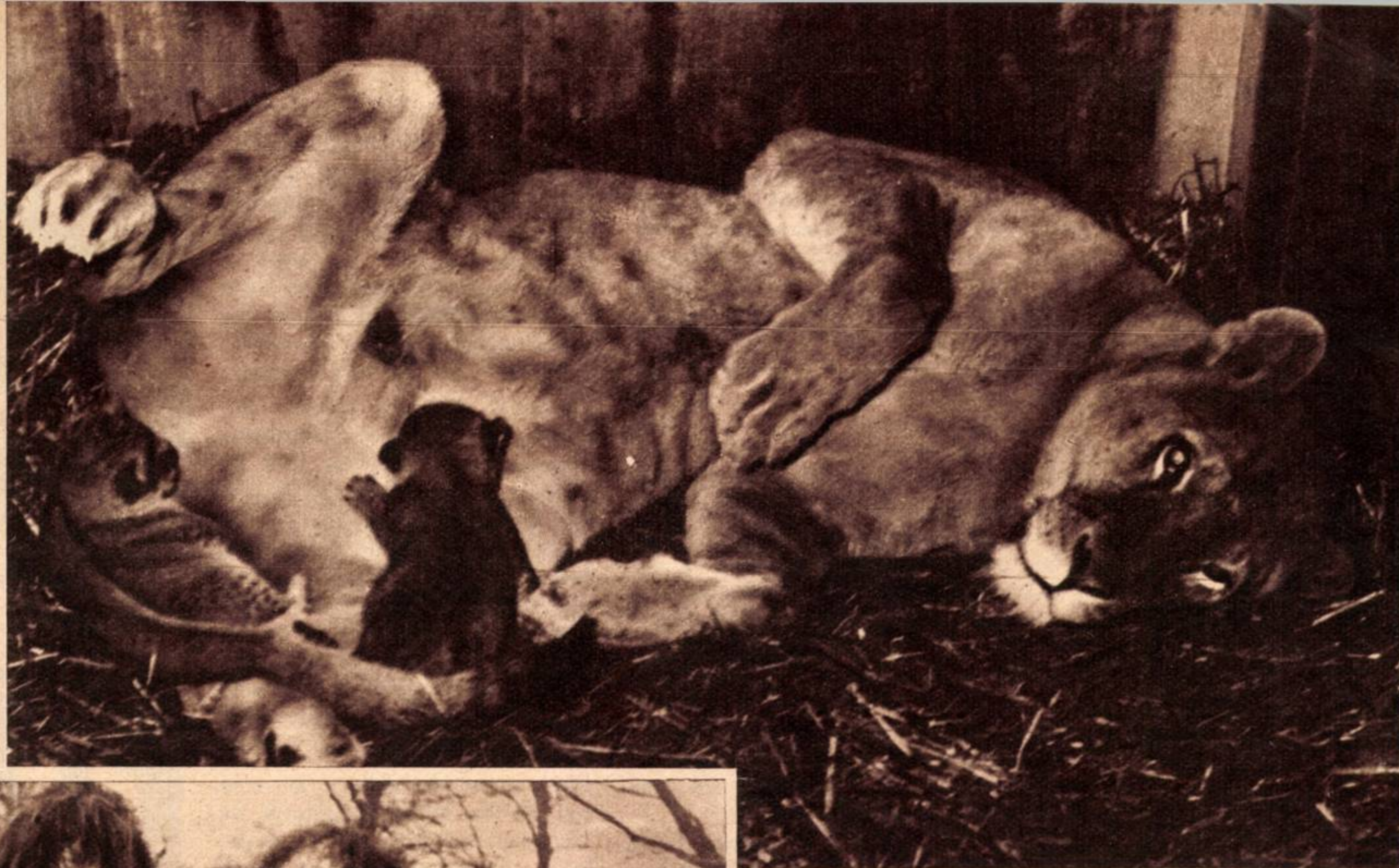
Cangurul, șiret și viclean, nu lasă pe nimeni să se apropie de odorul lui. După priviri, cine vi se pare mai șiret: mama sau copilul?

hrănească. Dacă puiul se aventura, apropiindu-se prea mult de zăbrelele cuştei, în partea unde publicul îl ispitea cu mâncare, tatăl se repezia şi-l lua în braţe, ţipând furios şi arătându-şi dinţii, într'un rânjet ameninţător. Era un părinte foarte sever şi-şi învăţase fiul să-l asculte, aşa că, chiar atunci când tânăra maimuţă avea zece luni, şi putea deci să se îngrijească, ea continua să se conducă după îndrumările tatălui său.

Cel mai inteligent pui de cimpanzeu pe care l-am văzut vre-odată e Bella, care acum se află cu un mare circ ambulant la Whipsnade. Când era în Regent Park, unde o vizitam regulat, ea da dovada unei surprinzătoare capacităţi de gândire. O interesau în special vestmintele mele. Ştia foarte bine că acestea nu erau un înveliş natural, dar nu le putea înţelege scopul. Îi plăcea să se joace cu şireturile dela pantofi, deslegându-le, dar nu poseda dexteritatea manuală, pentru a le lega la loc. Intr'o zi ea urmări foarte delicat cu degetul cusătura ciorapului meu de mătase şi când ajunse la tivul fustei, manifestă o mare încântare constatând că ciorapul continua totuş să urce pe picior.

De curând am văzut-o pe Bella la Whipsnade, încercând să scoata roata unui car, din nisipul în care era îngropată până la butuc. Când şi când ea se opria din săpat şi încerca să mişte roata şi văzând că aceasta nu se urnea, îşi relua lucrul cu şi mai multă râvnă. Era evident că în creerul ei licărea ideea că, dac'ar fi putut desgropa roţile, carul s'ar fi mişcat, ceeace pentru un cimpanzeu, e foarte mult.

Leoaicele sunt în genere nişte mame admirabile...

Cămila stă liniştită şi veghează asupra puiului ei.

Tigrul şi puii săi.

Hipopotamul îşi păzeşte cu înverşunare odrasla.

N'am avut până acum norocul să întâlnesc un pui de elefant, dar fotografia noastră, în care apare alături de mama sa, mica „Kalifa", care s'a născut la grădina zoologică din Berlin, ne arată cât de drăgălaş poate fi. In prima perioadă a vieţii sale. Kalifa nu era tocmai sigură pe picioarele sale şi sta mai mult sprijinită de mama sa, Toni, care îşi încolăcia trompa în jurul micului trup, fără îndoială în semn de afecţiune, dar şi ca s'o protejeze.

Una din caracteristicele ce apropie pe puii mamiferelor superioare de copiii noştri, este curiozitatea şi o tendinţă de-a face pozne. Părinţii lor tratează aceste înclinări după metoda părinţilor noştri, de acum câteva decenii şi puii primesc aceste corecţiuni ca foarte fireşti.

Kalifa avea obiceiul de-a se repezi la mama sa şi de-a o trage de coadă ; această ireverenţioasă purtare era întotdeauna pedepsită, cu o lovitură de trompă. Un alt joc favorit al Kalifei era să se îngroape adânc în fânul cuştii şi să ţipe apoi, ca din gura şarpelui. Mama venea imediat şi dădea palele într'o parte. In urma acestui joc elefantin de-a-v'aţi-ascunselea, puiul se rostogolea în faţa mamei, cu labele în sus, ca un căţeluş.

Interesant de notat sunt dungile de pe trupul puilor de mistreţ. E foarte frecvent fenomenul dungilor sau petelor ce apar în blana animalelor sălbatece, când sunt mici. In privinţa aceasta puii de mistreţ se aseamănă cu cei de leu. S'a enunţat teoria că dungile sau petele lor ar servi de camuflaj: scopul ar fi ca puii să fie mai puţin vizibili, atunci când se învârtesc în jurul vizuinei, pe pământul însorit şi pătat de umbra vegetaţiei.

Când văd însă devotamentul cu care prietenii mei, păzitorii grădinei zoologice, îngrijesc de pensionari, înclin să mă reîntorc la îndoelile pe care mi le inspira teoria instinctului matern.

Aceşti părinţi adoptivi, umani, dau adesea animalelor îngrijiri, de care n'ar fi niciodată capabile, mamele lor. Imi aduc aminte de devotamentul cu care cei doi păzitori l-au îngrijit pe Mok, nepreţuitul pui de gorilă, în timpul unei grave pneumonii.

Faptul că viaţa sa a fost salvată se datoreşte în întregime veghei şi îngrijirilor lor fără de preget. Nu se depărtau de el cât era ziua de lungă şi-l hrăneau cu struguri, în care injectaseră, boabă cu boabă, câteva picături de alcool. Cum gorilele sunt intransigente adepte ale temperanţei, Mok refuză doctoria alcoolică imediat ce fu în putere s'o facă, dar atunci criza era trecută.

Din punctul de vedere al unui pui de leu sau de maimuţă, ar fi poate mai bine să fie cocoloşit, răsfăţat, bine hrănit şi pus la adăpost de primejdii, decât să lâncezească şi să moară de foame sau rănit, în sălbăticie.

RALLYE-UL DIN MONTE-CARLO.

Din toate părţile Europei au plecat maşini cari concurau la marele rallye automobilistic din Monte-Carlo. Fotografia noastră înfăţişează una din maşinile concurente echipată cu lopeţi şi unelte pentru eventuala curăţire a şoselelor înzăpezite.

SHIRLEY TEMPLE LA ŞCOALĂ.

Copiii, chiar dacă sunt minune, trebue să meargă la şcoală. Fotografia noastră o înfăţişează pe Shirley Temple, micuţa vedetă de cinema în vârstă de 7 ani, la şcoală. Lângă ea, este cea mai bună prietenă a ei Marilyn Granas.

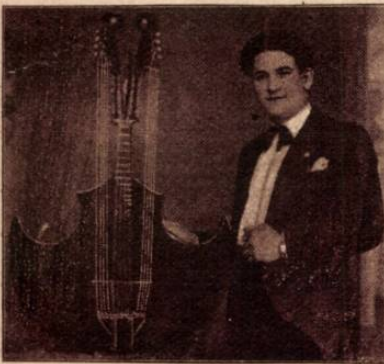

PROCESUL LUI RAKOSI

La Budapesta a stârnit senzaţie procesul lui Rakosi condamnat pentru 27 de asasinate, 17 încercări de asasinat, lése majestate, 387 de cazuri de furt, şantaj, falşificare de monede, etc... Rakosi se refugiase în Rusia, dar în 1925 s'a înapoiat în Ungaria sub nume fals pentru a organiza partidul comunist. Fotografia noastră îl înfăţişează pe Rakosi la proces.

ARTISTUL N. DOGARU-DUGARO

cu dacofonul inventat şi făurit de d-sa. Artistul locueşte în str. Foişor 104.

COPERTA NOASTRĂ :

Elveţienii Reto Capadrutt şi Eugen Diener au învins la concursurile de bob din Garmisch-Partenkirchen.

REALITATEA ILUSTRATA

DIRECTOR: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 de pagini mari, cu un supliment gratuit de 24 de pagini. PREŢUL LEI 10. —

PREŢUL ABONAMENTULUI:

Pe un an	400 LEI
Pe şase luni	200 „
Pe trei luni	100 „

Redacţia şi Ad-ţia : Bucureşti, Str. Const. Mille 7. Telef. 3.84-30

Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „ADEVERUL" S. A.